

Revista ECONOMICĂ

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

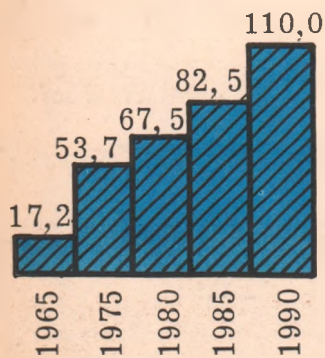
UN AMPLU
PROGRAM DE ACȚIUNE
PENTRU PROGRESUL
MULTILATERAL AL
SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

BIROUL
SALA DE LECTURA

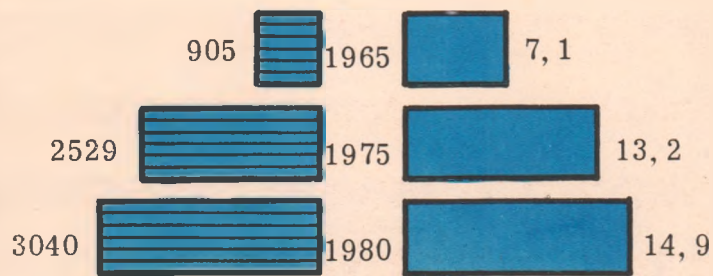
DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE

INDUSTRIA ENERGIEI ELECTRICE ȘI TERMICE

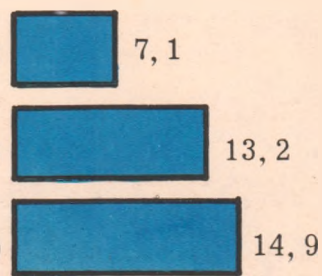
Producția totală de energie electrică - miliarde kWh-

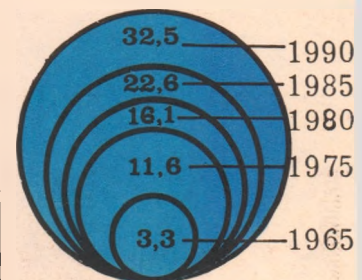
Producția de energie electrică pe locuitor - kWh-

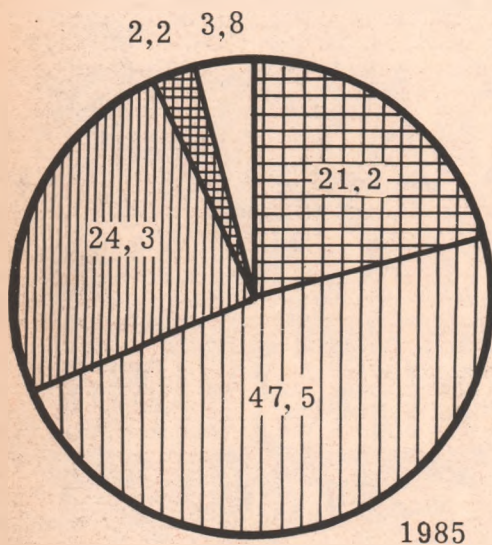
Consumul de energie electrică pe o persoană în industrie - mii kWh-

Puterea totală instalată în centralele electrice ale M. E. E. - mii MW-

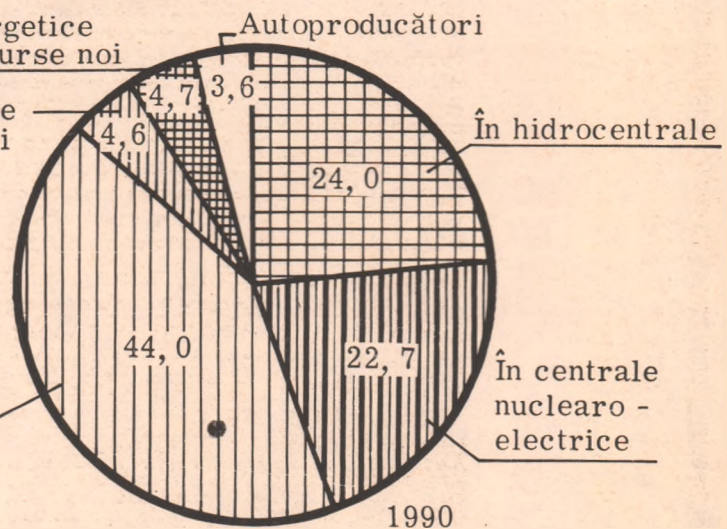
STRUCTURA PRODUCȚIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ, PE SURSE DE REALIZARE - în procente-

Pe resurse energetice refolosibile și surse noi

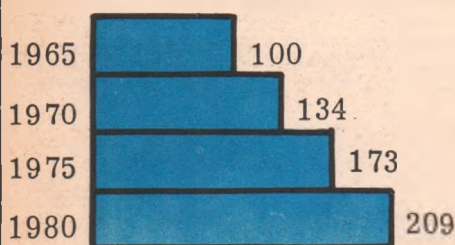
Pe bază de hidrocarburi

Pe bază de cărbune

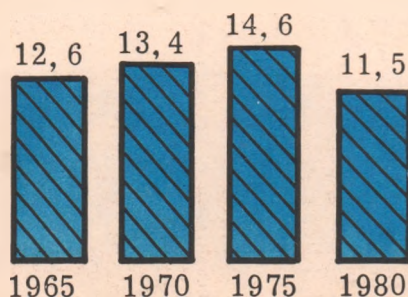

INDUSTRIA COMBUSTIBILULUI

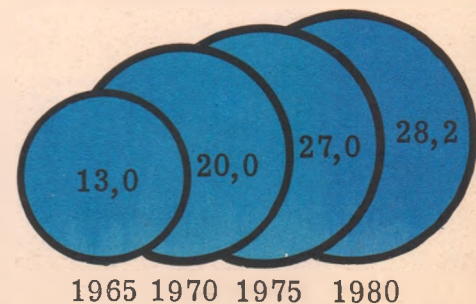
Dinamica producției de combustibil - în procente-

Producția în unități naturale
Țiței extras - milioane tone-

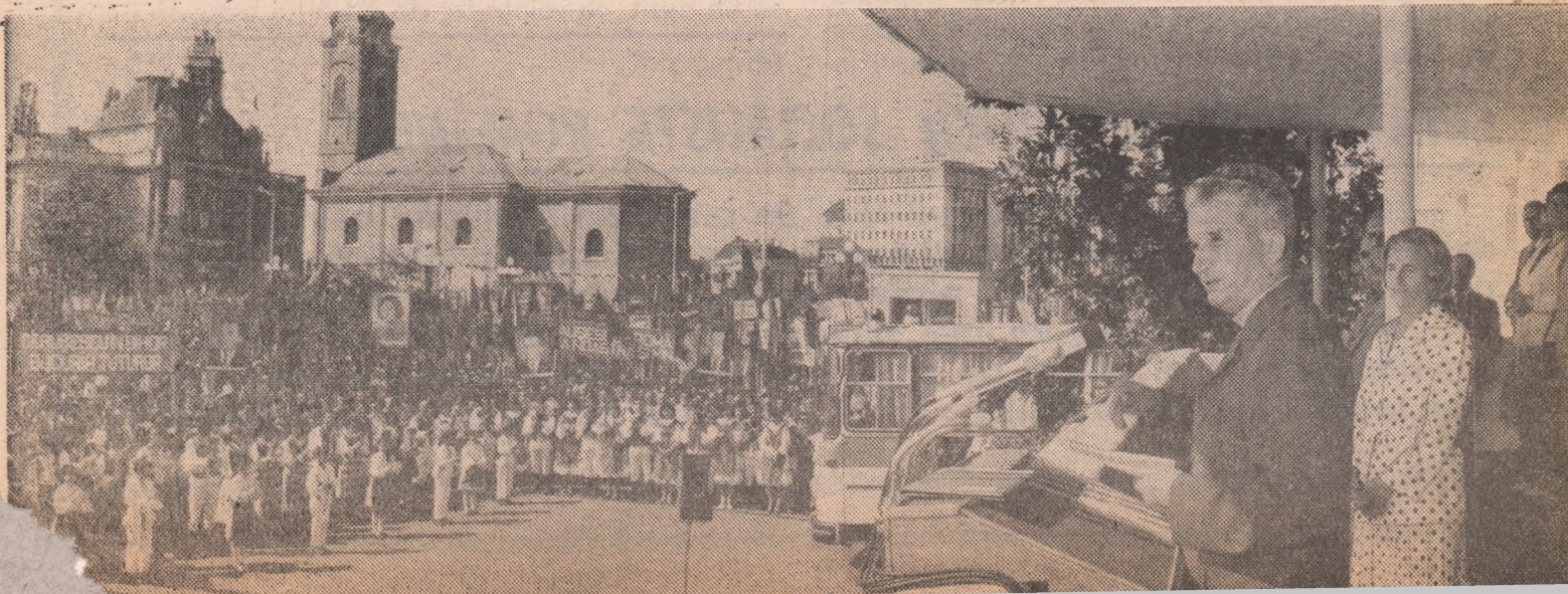
Gaz metan extras - miliarde mc-

• În perioada 1981-1985, producția de lignit și cărbune brun va fi de circa 256 milioane tone, de peste 2,3 ori mai mare decât cea din cincinalul 1976-1980.

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL BIHOR

*O puternică manifestare a unității întregului popor în jurul partidului
al secretarului său general, expresie profundă a hotărârii ferme a tuturor
oamenilor muncii de a înlăptui neabătut Programul de edificare
a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pământul
străbun al României*

APELUL POPORULUI ROMÂN

adresat sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării

Pentru dezarmare, pentru o Europă fără arme nucleare, pentru o lume a păcii!

Îngrijorați de intensificarea cursei înarmărilor care creează o mare primejdie pentru pacea și însăși existența popoarelor, în fața pericolului crescând la adresa păcii și securității, noi, cetățenii Republicii Socialiste România, întreaga noastră națiune adresează — în aceste împrejurări internaționale deosebit de grave — Apelul lor solemn către sesiunea specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării de a adopta măsuri concrete care să determine trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, la reducerea cheltuielilor militare, pentru ca uriașele resurse materiale și umane, eliberate prin oprirea și diminuarea cursei înarmărilor, să fie puse în slujba progresului și bunăstării, lichidării subdezvoltării economice.

Ca și celelalte popoare europene, poporul român cere în mod ferm oprirea amplasării și dezvoltării de noi rachete nucleare cu rază medie, retragerea și distrugerea rachetelor existente, eliminarea totală a armamentului nuclear de pe continent.

Astăzi, în fața întregii omeniri se pune problema de a alege între calea războiului sau cea a păcii. Nimic nu poate justifica politica de înarmare și de război.

Organizația Națiunilor Unite, conducătorii tuturor statelor și guvernelor — ai căror reprezentanți sînt reuniți în cadrul acestei sesiuni speciale — poartă o înaltă răspundere în fața popoarelor, a viitorului civilizației umane, pentru eliberarea lumii de povara înarmărilor, de spectrul în-

spăimîntător al unui război nuclear, pentru a opri cursa spre dezastru, pentru salvagardarea și consolidarea păcii.

In numele existenței oamenilor, al viitorului umanității, ne adresăm Organizației Națiunilor Unite, tuturor statelor și popoarelor cu chemarea de a trece peste orice considerente și obstacole și de a hotărî oprirea cursei înarmărilor, trecerea la înfăptuirea dezarmării, și, în primul rînd, a dezarmării nucleare!

Pînă nu au căzut primele bombe nucleare, să trecem la dezarmare! Cînd vor începe să cadă bombe, va fi prea tîrziu!

Poporul român, alături de toate popoarele lumii, cere să se acționeze cit mai grabnic, acum, pînă cînd nu este prea tîrziu, pentru a se asigura dreptul fundamental al oamenilor — dreptul la pace, la viață, la libertate!

Cerem cu toată hotărîrea ca glasul popoarelor să fie auzit, ca voința lor de a trăi în pace să fie respectată!

CETĂȚENI AI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA!

Cu conștiința înaltei datorii față de prezentul și viitorul patriei, față de destinele întregii omeniri, semnați Apelul poporului român pentru dezarmare, pace, pentru o Europă fără arme nucleare, pentru o lume a păcii!

Faceți să răsune tot mai puternic în lume voința fiicelor și fiilor milenarului pămînt al patriei de a se face totul pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru realizarea dezarmării și, în primul rînd, a dezarmării nucleare!

**Dezbaterea
documentelor
Plenarei lărgite
a C.C. al P.C.R.
din 1 — 2 iunie 1982**

ÎNȚĂRIREA ȘI MODERNIZAREA BAZEI TEHNICE MATERIALE, DEZVOLTAREA EFICIENTĂ A ECONOMIEI

MAGISTRALA expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, la recenta plenară lărgită a C.C. al P.C.R. acordă o atenție deosebită rolului pe care l-a jucat și îl joacă dezvoltarea forțelor de producție în dezvoltarea social-istorică a poporului român, și mai ales în edificarea noii orînduiri sociale.

Viziune unitară asupra bazei materiale, economice și sociale a societății

PE BAZA unei analize ample și fundamentate a realizărilor obținute de poporul român sub conducerea partidului său comunist, în anii construcției socialiste — analiza care nu ocolește nici greutățile care au trebuit depășite și nici deficiențele manifestate în diferite etape și sectoare de activitate — secretarul general al partidului a pus în lumină, cu o mare forță de pătrundere și convingere, ideea majoră care a călăuzit și călăuzește politica economică și socială a partidului și pe care practica celor peste trei decenii de construcție socialistă a validat-o pe deplin prin realitățile în care ea s-a concretizat. „Viața — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — demonstrează cu putere că numai dezvoltarea forțelor de producție asigură condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți, numai pe această bază se asigură întărirea forței materiale și spirituale a patriei, independența și suveranitatea ei”.

Această dezvoltare a forțelor de producție, exprimată sintetic în datele tabelului nr. 1, are drept caracteristică esențială

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României

	Dinamică 1980			
	1950	1965	1980	1950
Populația — mii loc.	16 311	19 027	22 201	136,1
Populația ocupată (mii)	8 377,2	9 684	10 350,1	124
Numărul personalului muncitor (mii)	2 123	3 249,2	7 340,0	346
Produsul social (mlrd. lei)	83	344	1 250,9	15 ori
Venitul național (mlrd. lei)	35	146	508,7	15 ori
Venitul național pe locuitor (mii lei)	2,2	7,6	22,9	11 ori
Producția globală ind. (mlrd. lei)	27,5	178,4	936,1	33 ori
Producția globală agric. (mlrd. lei)	32,4	62,5	129,1	349
Volumul comerțului exterior (mlrd. lei)	8,3	43,9	340,3	41 ori
Fonduri fixe (mlrd. lei)	207	517	1 864,3	827
Retribuția medie nominală netă (lei lunar)	207	1 028	2 238	664
Veniturile nominale nete ale țărănimii (lei lunar)	167	495	aprox. 1 400	822
Cheltuieli social-culturale (lei pe un locuitor)	211	521	3 197	15 ori

Notă : Dinamica indicatorilor este determinată în prețuri comparabile.

împietirea organică a laturilor economică, tehnică și social-politică, realizarea unui echilibru dinamic între ramuri și subramuri — în primul rînd între industrie și agricultură, ca

ramuri de bază și interdependente ale economiei naționale — precum și între laturile cantitative și cele calitative ale creșterii economice. În acest sens, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății noastre îmbină afit ramurile producătoare de mijloace de muncă și de obiecte ale muncii și energie, cit și pe cele care asigură bunurile de consum și serviciile pentru populație, iar dinamismul acestora este pus în relație nemijlocită cu preocupările pentru formarea la un nivel superior și folosirea eficientă a forței de muncă, cu preocupările pentru creșterea în general a eficienței și calității activității economice. În același timp, în expunere — model de analiză profund dialectică a procesului complex al dezvoltării economico-sociale — dezvoltarea economico-socială este analizată din perspectiva unității dialectice și a interacțiunii strînse și specifice care există în socialism între forțele productive și relațiile de producție, dintre existența socială și conștiința socială, dintre factorii interni și cei internaționali. Ca urmare, concordanța ce trebuie să existe între forțele și relațiile de producție, respectiv relațiile socialiste de producție, este tratată ca un proces complex și simultan de dezvoltare și perfecționare a ambelor laturi ale modului de producție, precum și de modelare coordonată a existenței sociale și a conștiinței sociale, ținînd seama de legitățile obiective și dinamica specifică fiecărui domeniu, dar și de exigențele actualei etape a construcției socialiste în România.

O asemenea abordare ține seama de faptul — esențial — că oamenii muncii, cei care produc, cu experiența lor de producție, sînt, deopotrivă, principala forță de producție a societății și subiecții relațiilor economico-sociale ce se constituie în procesul reproducției sociale. Interesele și mobilurile care îi animă își pun amprenta în mod direct, și indirect, asupra producției sociale, în procesul de producție, găsindu-și expresia în modul cum sînt gospodărite mijloacele de producție, proprietate socială și, în general, în contribuția la dezvoltarea avuției sociale. Condițiile economico-sociale noi create de orînduirea socialistă își pun, în mod hotărîtor, pecetea asupra mobilurilor și intereselor economice-sociale ale producătorilor, dar un rol important în modelarea și armonizarea acestora îl au și conștiința fiecăruia, nivelul de instruire și cultură. Prin urmare, afirmarea rolului hotărîtor al forțelor de producție în dezvoltarea și consolidarea societății noastre socialiste are loc în cadrul și prin intermediul relațiilor de producție socialiste în strînsă legătură cu gradul de dezvoltare a conștiinței socialiste. Iată de ce în expunerea secretarului general al partidului nostru, problemele activității ideologice și politico-educative sînt analizate în strînsă și nemijlocită legătură cu dezvoltarea forțelor de producție și cu cerințele perfecționării relațiilor de producție și sociale, toate acestea formînd o unitate dialectică. Relevînd unitatea dintre baza materială și celelalte laturi ale vieții economico-sociale, dintre dezvoltarea forțelor de producție și activitatea științifică, teoretică, ideologică, în cuvîntarea la închiderea lucrărilor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : „numai privind într-o deplină unitate toate laturile activității materiale și spirituale a poporului și partidului nostru vom acționa ca revoluționari, ca adevărați comuniști, vom asigura soluționarea în bune condiții a tuturor problemelor care privesc mersul nostru neabătut înainte spre visul de aur, spre comunism”.

O politică consecventă de dezvoltare și modernizare a industriei

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a noii orînduiri sociale nu este sinonimă cu orice fel de creștere a producției sociale și nici nu se reduce la ea, deși, fără îndoială, multiplicarea avuției na-

ționale și lărgirea posibilităților de satisfacere a nevoilor de viață ale populației implică, înainte de toate, creșterea produsului social și a venitului național. Din această perspectivă reiese limpede că partidul nostru a înțeles dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a noii orînduirii sociale ca un proces deosebit de complex, cu funcții transformatoare, care să asigure restructurarea pe noi baze și principii a economiei românești, astfel încît aceasta să fie capabilă a-și produce și reproduce mereu, la un nivel superior, resorturile propriului progres, resorturile dezvoltării sale independente în condițiile implicării mai largi în diviziunea internațională a muncii și în circuitul economic mondial. Acest proces de restructurare a cuprins afit raporturile dintre ramurile mari ale economiei naționale — industria, agricultura, construcțiile, transporturile etc. — cît și relațiile din interiorul acestora și proporțiile în profil teritorial.

De aceea, una dintre coordonatele și componentele de bază ale procesului de făurire și dezvoltare a bazei tehnico-materiale și de modernizare a forțelor de producție ale noii societăți a reprezentat-o politica de industrializare a țării. Este un merit istoric al partidului nostru faptul că, pe de o parte, încă de la începutul procesului revoluționar în România el a pus în evidență — pe baza analizei legităților generale ale construcției socialiste și a condițiilor concrete ale țării noastre — legătura indestructibilă dintre industrializarea țării și rezolvarea marilor probleme ale construcției economico-sociale, consolidarea independenței și suveranității, iar, pe de altă parte, a elaborat o concepție dinamică asupra acestui proces, care a ținut și ține seama de condițiile concrete ale fiecărei etape de construcție socialistă. În perioada care a urmat Congresului al IX-lea al partidului au fost aduse critici înțelegerii simpliste care s-a dat anterior procesului de industrializare socialistă, neglijării unor subramuri vitale, de vîrf, de tehnicitate și de complexitate ridicată, ale industriei, precum și contrapunerii uneori, în mod nejustificat, a industriei cu agricultura, în fapt ambele ramuri de bază și inseparabile ale economiei românești. Criticile formulate, ca și reconsiderările care au avut loc afit în abordările teoretice, cît și în activitatea concretă de producție au reprezentat nu o renunțare la politica de industrializare a țării, ci dimpotrivă, au alcătuit momente ale adevărării acesteia la condițiile noii etape în care a intrat construcția socialistă în țara noastră, la noile realizări și tendințe ale progresului tehnico-științific contemporan, precum și la evoluțiile contradictorii din economia mondială. Stadiul actual al economiei românești, realizările obținute în dezvoltarea și modernizarea industriei și pe această bază în dezvoltarea întregii economii se constituie, prin ele însele, într-un răspuns care spulberă cu forța evidențelor teoriile mai vechi și mai noi care negau posibilitatea sau necesitatea trecerii economiei românești pe baze industriale. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism.

Creșterea producției industriale s-a realizat în condițiile unor mari schimbări structurale în industrie, care au făcut ca în totalul producției industriale ponderea metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei — ramuri hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale — să crească de la 23,9% în 1950 la 39,4% în 1965 și la peste 51% în 1981. Pe fundalul dezvoltării industriei naționale, fondurile fixe, componentă principală a avuției naționale, au crescut de peste 8 ori în intervalul 1951—1980, evidențind repere elocvente ale bazei tehnico-materiale puternice de care dispune economia românească. În aceste condiții, procesul de industrializare a determinat mutații importante de structura economică și socială a țării. Așa cum se vede și din tabelul nr. 2, a sporit contribuția industriei la formarea venitului național, la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a întregii economii, inclusiv a agriculturii, precum și la susținerea relațiilor economice externe ale României.

Experiența de pînă acum a dezvoltării economico-sociale, ca și cerințele și legitățile progresului economiei românești în perspectiva realizării societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism, obiectivul de seamă al ridicării României în rîndul țărilor dezvoltate impun și pentru viitor continuarea procesului de dezvoltare și modernizare a industriei, ca factor de bază al dinamismului economic și al restructurărilor actuale. Afit realitățile țării noastre, cît și experiența țărilor dezvoltate din punct de vedere economic arată că dinamica economiei naționale și creșterea economică sînt strîns legate de nivelul de dezvoltare și structura industriei, de gradul de echipare tehnică și eficiența economică din această ramură. Mai mult decît afit, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane nu numai realizarea reproducției lărgite în ra-

murile producției materiale, ci și transformarea științei în forță de producție, dezvoltarea serviciilor și mai ales capacitatea unei țări de a se adapta la exigențele și solicitările unei lumi în schimbare rapidă, depind într-o măsură hotărîtoare de nivelul și de parametrii calitativi ai industriei. De aceea, în dezbaterile ce se desfășoară în diferite țări cu privire la

Tabelul nr. 2

Repere privind locul industriei în economia națională

	1950	1965	1980
Dinamica producției globale industriale (1938=100)	147	957	48 ori
Contribuția industriei la crearea venitului național (%)	44	48,9	58,6
Ponderea industriei în fondurile fixe	19,8	31,8	44,0
Ponderea industriei în forța de muncă ocupată	12	19,2	35,5
Puterea instalată a grupurilor electrogene, pe locuitor (W)	45	171	726
Acoperirea investițiilor din sectorul socialist cu utilaje din producția internă (% din total)	50,8	71,3	78,5
Ponderea mașinilor și utilajelor, a produselor chimice și a mărfurilor industriale de larg consum în totalul exporturilor (%)	7,2	36,2	51,8

depășirea actualelor greutăți economice legate de criza energetică și în domeniul materiilor prime, rolul prioritar îl ocupă modernizarea și restructurarea industriei, creșterea gradului de adaptare a acesteia la schimbările care au loc pe plan intern și internațional. Chemările la „o nouă revoluție industrială” sau spre o „reindustrializare” a unor țări industrializate nu constituie numai o formulă propagandistică, ci definesc, în fond osatura și pirghia hotărîtoare a strategiei economice. Edificator pentru dependența creșterii economice de gradul de dezvoltare și dinamismul industriei este și faptul că la un procent de populație ocupată în această ramură corespunde — în comparație cu alte ramuri ale economiei naționale — o proporție sensibil mai mare a creării venitului național (1,7% față de 1,1% în construcții, transporturi și telecomunicații, 0,47% în agricultură etc.).

În același timp, în prezent are loc o accentuare considerabilă a interdependențelor dintre industrie și agricultură. Dacă, pe de o parte, industria joacă rolul hotărîtor — și trebuie spus că acest rol se accentuează — în asigurarea economiei cu mijloace de muncă de înaltă tehnicitate și în valorificarea superioară a materiilor prime, inclusiv a celor de origine agricolă, pe de altă parte agricultura poate contribui în măsură sporită la asigurarea bazei de materii prime a industriei, la satisfacerea nevoilor generale ale societății. Totodată, agricultura poate contribui mai mult la atenuarea caracterului energointensiv al creșterii economice, fiind posibil ca, în anumite condiții, să devină ea însăși o sursă de energie, să impulsioneze creșterea economică de tip intensiv. Este demn de menționat în acest sens și faptul că în ultimii doi ani ai cincinalului trecut, consumul de energie electrică ce revenea la 1.000 lei producție globală era de peste 2 ori mai mic în agricultură, în comparație cu industria, iar la o unitate de cheltuieli materiale în agricultură revenea o valoare nou creată de 1.4 ori mai mare în comparație cu industria.

Iată de ce pentru actuala etapă de dezvoltare economico-socială, partidul nostru pornește de la cerințele unor noi raporturi între ritmurile de dezvoltare economică ale celor două ramuri, iar privind în perspectivă, economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, ca și pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, țara noastră continuînd să rămînă o țară industrial-agrară. Aceste raporturi, ca și dezvoltarea întregii economii trebuie să se realizeze în condițiile unor schimbări structurale esențiale. Acestea trebuie să constituie, deopotrivă, cauza și efectul schimbării caracterului reproducției socialiste lărgite, prin trecerea mai pronunțată la dezvoltarea de tip intensiv și prin asigurarea independenței energetice ca și în raport cu alte materii prime și materiale — urmare a unei valorificări superioare a potențialului de care dispunem — pe un plan general, prin întărirea independenței economice a țării. Vom continua analiza acestor probleme într-un număr următor al revistei.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

**Dezbaterea
documentelor
Plenarei lărgite
a C.C. al P.C.R.
din 1 — 2 iunie 1982**

DEZVOLTAREA CONȘTIINȚEI, FACTOR DE PERFECTIONARE A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE, AL UNEI ÎNALTE RESPONSABILITĂȚI ÎN MUNCĂ ⁽¹⁾

MAREA COMPLEXITATE a sarcinilor pe care le impune noul stadiu al edificării socialismului în țara noastră, înscrise în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară lărgită a C.C. al P.C.R., determină necesitatea ridicării continue a conștiinței socialiste în interdependență cu perfecționarea formelor și metodelor democratice de participare responsabilă a tuturor celor ce muncesc la conducerea vieții economico-sociale. Democrația socialistă reprezintă cadrul organizat de participare a maselor la conducerea societății, de manifestare plenară a omului nou cu o înaltă conștiință și responsabilitate față de muncă. Totodată, dezvoltarea conștiinței contribuie la adâncirea și perfecționarea democrației socialiste și la creșterea responsabilității în muncă. „Socialismul — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — este opera conștientă a clasei muncitoare, a maselor populare, a poporului, care își făurește în mod conștient, în conformitate cu cerințele dezvoltării sociale, propria istorie, propriul viitor“.

Democrația socialistă, autoconducerea muncitorească — cadru organizat de participare conștientă la conducerea societății socialiste

DEMOCRAȚIA, afirmarea ei tot mai deplină, este una din legăturile socialismului, ca orînduire a celui mai profund umanism social, a unor relații de înaltă etică între membrii societății și a dezvoltării multilaterale a personalității umane. Unitatea dintre socialism și democrație se dovedește a fi una din caracteristicile fundamentale ale gândirii și experienței politice românești afirmată cu deosebire după Congresul al IX-lea. În concepția partidului nostru, socialismul și democrația sînt de nedespărțit, societatea socialistă realizînd forma cea mai înaltă a democrației — participarea directă a maselor la conducerea societății. Democrația socialistă a cărei esență o constituie participarea poporului la conducere în interesul propriei bunăstări este un factor primordial al făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, izvor inepuizabil al forței și vitalității acestei societăți.

Proces de mare complexitate și profunzime, democrația noastră se dezvoltă continuu ca expresie a perfecționării relațiilor de producție socialiste, ca latură inseparabilă a dezvoltării multilaterale a societății noastre socialiste.

Factorul fundamental, garanția materială și condiția indispensabilă a unei democrații reale, a exercitării drepturilor și libertăților democratice de către toți oamenii muncii — le reprezintă proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, care prin natura ei presupune dreptul tuturor proprietarilor socialiști, creatori și beneficiari ai producției, la inițiativă și conducere. În același timp, așa cum se arată în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, „formele de proprietate, de producție și repartiție socialiste constituie expresia celei mai înalte democrații muncitorești, a faptului că clasa muncitoare, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt organizatorii întregii activități de producție, sînt adevărații stăpîni ai avuției naționale“. De aici, necesitatea perfecționării și dezvoltării continue a democrației muncitorești, a autoconducerii muncitorești, forma cea mai corespunzătoare, în condițiile actuale, de manifestare a rolului de clasă conducătoare a clasei muncitoare. Perfecționarea democrației muncitorești pe fundamentul proprietății socialiste, ea însăși în continuă perfecționare, creează oamenilor muncii, desvovărați de exploatare, condiții și posibilități reale și egale de afirmare în societate și le conferă o nouă calitate — aceea de participanți conștienți la deciziile politice și economice la nivel macrosocial.

În strînsă legătură cu mersul înainte al vieții economico-sociale, cu marile transformări revoluționare, în țara noastră a fost creat, sub îndrumarea directă a partidului, un sistem unitar de conducere a țării de către popor, format din organisme larg reprezentative, la nivelul unităților economico-sociale, cît și la nivel național — o democrație economică, politică și socială de tip nou, care asigură participarea directă și permanentă a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea unităților economice, a instituțiilor științifice, cultural-educative, a unităților administrativ-teritoriale, a întregii societăți. Astfel, democrația muncitorească directă și participativă a devenit suportul trainic pentru manifestarea largă a întregului sistem al democrației noastre.

În acest sens, acum 15 ani au fost create consiliile oamenilor muncii în toate întreprinderile și centralele industriale și în alte unități socialiste de stat, s-au instituționalizat adunările generale, ca foruri supreme de conducere colectivă și a crescut continuu potențialul lor de conducere. Prin promovarea, în ultimii ani, a noului mecanism economico-financiar, autoconducerea muncitorească a devenit principiu de conducere a societății socialiste în concordanță cu cerințele conducerii unitare. Printr-un proces de acumulare a competențelor politice și profesionale, de maturizare a capacității de participare, la dimensiunea întregii colectivități, s-a trecut, astfel, la o nouă calitate a democrației socialiste prin autoconducere muncitorească.

Autoconducerea muncitorească exprimă necesitatea ca toți oamenii muncii în calitate de proprietari, producători și beneficiari ai producției să participe direct și prin reprezentanți aleși la organizarea și conducerea activităților productive și sociale, să înfăptuiască în cadrul noului mecanism economico-financiar — autogestiunea, autofinanțarea și autoaprovizionarea. Să manifeste inițiativă și responsabilitate în vederea realizării cu rezultate superioare a politicii promovate de partid și stat.

Elocventă imagine a democrației noastre prin autoconducere și semnificativ pentru atributul muncitoresc al acestora, sînt cele 6 000 de consilii ale oamenilor muncii, la activitatea cărora participă 114 000 de oameni ai muncii, din care 30 la sută sînt muncitori direct din producție.

Totodată, aceste organisme ale autoconducerii muncitorești reprezintă cel mai fertil cîmp de dezvoltare a conștiinței socialiste și a responsabilității. În acest sens după istorica plenară din 1978 au crescut atribuțiile și rolul organelor de bază ale autoconducerii muncitorești — adunările generale și consiliile oamenilor muncii în elaborarea și realizarea deciziilor economice, a consiliilor populare în conducerea unităților teritoriale. Pe plan național, participarea oamenilor muncii la dezbateră și adoptarea celor mai importante hotărîri privind dezvoltarea țării se asigură prin forumurile naționale cum sînt: Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe; Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărâni, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor; Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale; Congresul educației și învățămîntului etc., prin organisme de conducere colectivă larg reprezentative cu caracter permanent cum sînt Consiliul Național al Oamenilor Muncii; Consiliul Național al Agriculturii; Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale; Camera

**Aura CONSTANTINESCU
dr. G. CONSTANTIN**

(Continuare în pag. 12)

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Valorificarea superioară a cărbunelui inferior ⁽¹⁾

- O soluție pentru arderea lignitului în termocentrale fără adaos de hidrocarburi -

CALCULUL COMPARATIV al eficienței economice s-a făcut, după cum s-a arătat și în prima parte a acestui articol, (vezi R.E. nr. 22), pe baza criteriului **cheltuieli totale actualizate** pe toată durata de viață preconizată pentru centralele termoelectrice, adică 35 ani. Acest criteriu ia în considerare în modul cel mai complex și actualizat toate cheltuielile ce se fac pentru realizarea unui produs în diversele variante tehnologice.

Cuantificarea economiilor obținute prin prepararea lignitului

PE PRIMELE locuri, din punct de vedere al economicității, s-au situat, după cum s-a menționat în prima parte a articolului, variantele cu prepararea la mină a lignitului, la diferențe mari față de variantele fără preparare. Calculul s-a efectuat pe un eșantion reprezentativ de 15 centrale termoelectrice care la nivelul anului 1990 vor consuma o cantitate de ordinul a 55—56 milioane tone lignit pe an. Consumul de hidrocarburi pentru adaos luat în calcul a fost cel rezultat pe baza experienței de mai mulți ani de la centralele termoelectrice pe lignit aflate în exploatare. Pentru varianta A, de pildă (situația existentă), s-a considerat un procent de 10—15 la sută din totalul conținutului de căldură, în timp ce pentru variantele C și F consumul de hidrocarburi a fost considerat egal cu zero, deși în varianta C, fără preparare, această ipoteză nu este posibilă la centralele de termoficare. Prin aceasta s-a dezavantajat din start varianta cu preparare, ca o măsură suplimentară de prudență. Prețul de calcul al hidrocarburilor de echivalare și de adaos a fost considerat la 2000 lei /tcc, corespunzător costului păcurii pe piața mondială, iar prețurile la investiții și la lignit — cele interne, la nivelul anului 1981. Calculul investițiilor necesare în centralele termoelectrice s-a făcut pe baza prețurilor în vigoare. La instalațiile de preparare la mină investiția specifică s-a determinat prin apreciere, pe baza unor informații din alte țări, luate cu un mare coeficient de prudență, în mod acoperitor, precum și prin asimilare cu instalații asemănătoare. Desigur, în calculul economic efectuat nu s-a intrat în detaliile tehnologice ale preparării lignitului, aceasta fiind o problemă de viitor a specialiștilor din domeniul cărbunelui. Dar, chiar admitând că în urma unor studii și analize de detaliu privind prepararea, costul investițiilor ar rezulta mai mare cu 30—40 la sută decât cel luat în calculele efectuate, rezultatele arată că variantele cu preparare rămân competitive economice. Pe baza unor

date furnizate de către I.P.T.Tc. în cadrul studiilor efectuate pentru transportul pe calea ferată a lignitului au fost stabilite investițiile pentru construcția de căi ferate suplimentare, determinate de instalațiile de preparare în variantele F și de înrăutățirea calității lignitului în variantele A și C.

Din punct de vedere al cuantumului și

de combustibil ale centralelor către stațiile de preparare, realizându-se și o economie de ordinul a 45—90 lei/tonă capacitate de lignit extras și valorificat în centrale. În ceea ce privește cheltuielile anuale de exploatare, ordinea de prioritate a variantelor, rezultată din calcule, este următoarea (în %):

1) varianta F' 100; 2) varianta F 102,0—103,0; 3) varianta C 105,5; 4) varianta A 121,0.

Exceptând varianta A, ordinea de economicitate a variantelor analizate pe baza acestui criteriu este identică cu cea rezultată din evaluarea investițiilor, cu alte cuvinte, variantele cu preparare constituie o soluție mai economică decât varianta C (fără preparare), atât din punct de vedere al investițiilor, cât și al cheltuielilor de exploatare. În costurile de exploatare au intrat cu pondere destul de importantă cheltuielile cu transportul combustibilului, calculate în cazul de față, pentru o distanță medie a acestuia la C.E.T. în teritoriul de 250 km.

Ca ordin de mărime, economiile anuale de exploatare antecalulate pentru cazul preparării se situează între 300—700 mil. lei/an față de varianta fără

preparare, cu precizarea că în acestea nu au fost incluse, din considerentele expuse mai înainte, numeroase alte economii, determinate de factori reali ca disponibilitatea agregatelor, evitarea

Tabelul nr. 1

Structura investițiilor în variantele analizate	Variante		
	C	F	F'
Indicatori			
	(cu capacitatea medie la preparare de 2—3 mil. t lignit/an)		(cu capacitatea medie la preparare de 6—7 mil. t/an)
Investiția totală în lei/tonă capacitate	480	435	390
din care la :			
a) stația de preparare la mină sau carieră	0	max. 220	max. 175
b) gospodăriile de combustibil ale centralelor electrice	410	155	155
c) în căi ferate și mijloace de transport (investiții suplimentare)	70	60	60

repartiției investițiilor, datele preliminare rezultate sînt redată în tabelul nr. 1. Se poate observa că, față de varianta fără preparare (C), în varianta cu preparare (F și F') are loc de fapt un transfer de investiții de la gospodăriile

Tabelul nr. 2

Avantajele suplimentare estimate ale variantelor F (cu prepararea la mină a lignitului) față de varianta C

Factori	U/M	Varianta C	Varianta F	Diferența
I. Investiții				
Energie înglobată în investiții	mil. tcc	3,0	2,5	0,5
Suprafețe de teren ocupate de gospodăriile de combustibil și de depozitele de cenușă	ha	2 500	1 900	600
Investiții în depozite de cenușă	mil. lei	2 250	1 750	500
Investiții în centrale legate indirect de calitatea combustibilului	mil. lei	circa 2 000	0	circa 2 000
II. Cheltuieli de exploatare				
Daune provocate economiei naționale	mil. lei/an	1 000	100	900
Energie electrică pentru evacuarea cenușii	mil. lei/an	128	72	56
	mil. lei/an			956

daunelor provocate industriei din cauza întreruperilor în alimentarea cu energie electrică sau cu căldură, reducerea suprafețelor de depozitare a cenușii etc. Calculele arată că prin luarea în considerare și a acestor factori economiile probabile de exploatare ce s-ar realiza în variantele F față de varianta C ar crește cu circa **1 miliard lei/an**, la nivelul anului 1990. În comparație cu varianta A, economiile de exploatare ale variantelor F sînt și mai mari, respectiv de **peste 2,5 miliarde lei/an**. În calculele și analiza de față ne interesează în special comparațiile între variantele C și F, deoarece măsurile luate în ultimii doi ani la centralele electrice, pentru îmbunătățirea funcționării acestora, în condițiile înrăutățirii calității lignitului, se vor solda cu importante efecte pozitive, printre care reducerea consumului de hidrocarburi (gr. 6 Rovinari, gr. 4 Turceni etc.).

Din tabelul nr. 2, în care sînt redată parțial avantajele suplimentare ale variantelor cu preparare (F) în comparație cu varianta C, se poate observa că pe lângă economiile de exploatare de 956 mil. lei/an, se obțin și importante economii de energie înglobată în investiții (circa 0,5 mil. tcc), de teren ocupat cu gospodăriile de combustibil și cu depozitele de cenușă (minimum 600 ha pentru cele 15 centrale electrice luate în calcul), precum și de investiții.

Desigur, un studiu complet, care ar aborda întreaga problemă a preparării lignitului la mină, în comparație cu situația existentă, va trebui să facă un inventar exhaustiv al tuturor factorilor de influență, să cuantifice cît mai precis efectul lor economic.

Ce reflectă bilanțul energetic global al preparării

DEOARECE în varianta F are loc o pierdere de masă combustibilă la preparare, a fost necesar ca — pe lângă calculul economic pe bază de prețuri, costuri de exploatare și ipoteze privind reducerea consumului de hidrocarburi — să se efectueze și un bilanț energetic comparativ între variantele C și F. În calculul bilanțului nu se ține cont de ipoteză că în varianta C are loc totuși un consum suplimentar de 3% hidrocarburi față de ipoteza luată în calcul; ceea ce este însă și mai important, nu se ține seama nici de faptul că în varianta C are loc o scădere a gradului de disponibilitate al blocurilor în comparație cu varianta F, cu producerea unei cantități mai mici de energie electrică, apreciată la 15—20%. Cu alte cuvinte, se avantajează și în acest caz din start bilanțul energetic al variantei C, prin necuprinderea efectelor scăderii producției de energie electrică pe bază de lignit brut nepreparat, fenomen real, care are loc în prezent la toate centralele pe lignit.

Întrucît este pentru prima dată cînd se încearcă elaborarea unui bilanț energetic global al unui lanț tehnologic, este necesar să prezentăm pe scurt ipotezele și modul de calcul al acestuia: în bilanț s-au luat în considerare atît

energia înglobată în transporturi și manipulari, în investițiile legate de manipularea, arderea etc. lignitului, cît și cea din consumul propriu tehnologic; rezultatul bilanțului global a fost raportat la tona de combustibil convențional conținută în lignitul brut extras, avînd capacitate calorică medie de

Tabelul nr. 3

Consumurile de energie înglobată în investițiile necesare pe lanțul tehnologic al lignitului „extracție-artere în centrale — evacuare și depozitare cenușă”, pentru cele 2 variante de bază (F și C)

(calcule prin raportare la 10 ani de exploatare)

Activități, investiții etc.	Varianta cu preparare (F)	Varianta fără preparare (C)
— în kgcc/tcc în combustibilul extras și valorificat în centrale —		
EXTRACȚIE		
Studii și cercetări geologice	1,0	1,0
Investiții, mașini, utilaje necesare extracției (ind. R)	55	55
Consum de exploatare la extracție	40	40
PREPARARE LA MINĂ		
Stații de preparare la mină	11,5	—
Mijloace de transport și CF, mijloace de încălzire	5,8	6,86
LA CENTRALE ELECTRICE		
Investiții în gospodăriile de combustibil la centralele electrice	5,76	22,3
Investiții în cazane și mori	10,33	11,88
Reparații în gospodăria de combustibil	1,06	3,17
Reparații în mori și cazane	2,27	5,35
Investiții în electrofiltre	0,7	1,1
Investiții în coșurile de fum	1,13	1,8
Investiții în pompe Bagger	0,4	0,7
Investiții în conducte de evacuare hidraulică a cenușii	0,3	0,56
Investiții în depozitele de cenușă	1,0	1,58
Alte investiții legate indirect de calitatea combustibilului	6,0	9,5
PROTECȚIE MEDIU		
Investiții pentru recuperarea terenurilor necesare depozitării cenușii	0,12	0,27
Investiții pentru combaterea poluării atmosferei prin cenușă	0,1	0,21
Inclusiv la ex-		
Total tracție	143,47	166,28
Fără extracție	47,47	70,28

1550 kcal/kg; calculul bilanțului s-a efectuat pentru același program de centrale, considerat și în calculul economic; energia înglobată în investiții s-a raportat la o perioadă de 10 ani de exploatare; consumul energetic echivalent consumului propriu tehnologic s-a calculat cu raportul 0,3 kgcc/kWh, valoare rezultată ca medie pe sistem; energia utilă a fost calculată în mod convențional la ieșirea din cazane, moment în care se oprește practic influența calității lignitului; pierderea de masă combustibilă la preparare s-a considerat de 5%. Consumul propriu tehnologic la preparare s-a luat de 1%; consumului de energie la transportul pe calea ferată s-a calculat pentru o distanță medie de transport de 250 km, rezultată din programul amplasării în teritoriu a noilor centrale electrice; s-au luat în considerare pierderi prin volatilități diferențiate pe variante, pînă la 2%, în funcție de durata depozitării; pierderile la ardere s-au calculat pe baza următoarelor valori de randamente la cazane: 84% în cazul preparării, de 82,5% în cazul alimentării cu lignit cu putere calorică mai slabă (cu toate că experiența C.E.T. Rovinari, Turceni și Ișalnița arată că randamentul real al cazanelor este diminuat cu cel puțin 3% față de cel nominal).

Dat fiind caracterul de noutate și lipsa informațiilor, una din problemele cele mai dificile a constituit-o determinarea consumurilor de energie înglobată în investițiile legate de lanțul tehnologic al valorificării lignitului începînd de la extracție. Pe baza listelor elaborate de I.N.C.E.R.C. privind consumurile specifice de energie înglobată, a altor materiale (studii ale Institutului de economie industrială etc.) s-a întocmit tabelul nr. 3 în care nu a fost cuprinsă decît energia înglobată în investițiile legate direct de efectul preparării sau nepreparării lignitului la mină; energia înglobată în restul elementelor centralelor electrice nu a fost cuprinsă în calcule. Indicatorul kgcc/tcc, menit să servească la elaborarea bilanțului, a fost calculat prin raportarea întregii cantități de energie înglobată în investițiile respective la consumul total actualizat de lignit (în tcc) al centralelor din programul avut în vedere, pe întreaga durată de viață a acestora, ținîndu-se seama de principiul actualizării costurilor.

Din tabel rezultă că, dacă nu se ține seama de consumul energetic la extracție, care este același în ambele variante, energia înglobată în instalațiile specifice este, în varianta fără preparare de 70,28 kgcc/tonacc, iar la varianta cu preparare de 47,47 kgcc/tonacc; prin urmare, **investițiile în cazul preparării consumă cu 30% mai puțină energie față de varianta C, fără preparare.**

În tabelul nr. 4 este prezentat bilanțul energetic pentru variantele C și F pentru elemente care le diferențiază. Deși bilanțul energetic calculat are un caracter convențional și parțial, modul în care a fost întocmit și realizat, transformările care au fost făcute sînt de natură să redea o imagine veridică asupra pierderilor reale din sistem. Erorile care pot avea loc nu sînt de natură să schimbe concluziile acestui calcul, elaborat într-o manieră sistemică și care are la bază numeroase calcule de detaliu. Din analiza bilanțului rezultă următoarele:

Tabelul nr. 4

Bilanțul energetic al variantelor C (fără preparare) și F (cu preparare) în ipoteza de lucru cu pierderi de masă combustibilă la prepararea de 5% (pentru 1000 kgcc extras brut)

Nr. crt.	Varianta fără preparare (C)		Varianta cu preparare (F)	
	cantități inițiale și rămase	consum	cantități inițiale și rămase	consum
1. Lignit extras	1 000	—	1 000	—
2. Pierderi de masă combustibilă la preparare	—	—	—	50
Rest I	1 000	—	950	—
3. Consum propriu tehnologic la preparare	—	—	—	10
Rest II	1 000	—	940	—
4. Consum la manipulări și transport pe C.F. și pierderi prin volatilitate	—	47	—	34
Rest III	95%	—	906	—
5. Consum de energie înglobată în investiții (exclusiv extractia)	—	70,3	—	47,5
Rest IV	882,6	—	858,5	—
6. Consum propriu tehnologic la centralele electrice de termoficare	—	81,1	—	65,2
Rest V	801,5	—	793,3	—
7. Pierderi la ardere în focarele cazanelor calculate la Rest I minus pierderile cu volatile	= 82,5%	175	= 84%	152
Rest VI	626,5	—	641,3	—
8. Randament energetic convențional la ieșirea din cazane	62,65	—	64,13	—
9. Diferența în favoarea variantei cu preparare	0	—	1,48%	—

Notă: În cazul în care se ia în calcul un randament la cazare de 81% la varianta fără preparare cifrele sînt următoarele:

7. Pierderi la ardere în focare	= 81%	190	= 84%	152
Rest VII	611,5	—	641,3	—
8. Randament energetic convențional la ieșirea din cazane	61,15	—	64,13	—
9. Diferența în favoarea variantei cu preparare	0	—	3,00%	—

1. În ipoteza unei pierderi de masă combustibilă de 5% la preparare, care este totuși o ipoteză optimistă, randamentul energetic al tehnologiei cu preparare este superior variantei C cu circa 1,5%; această constatare duce la concluzia că pentru realizarea aceleiași cantități de energie utilă din lignit variantele F reclamă o cantitate extrasă cu 1,8% mai mică decât cele fără preparare; în realitate, datorită reducerii cvasitotale a adaosului în hidrocarburi varianta cu preparare va necesita o cantitate ceva mai mare de lignit extras, pentru substituirea păcurii sau gazelor.

2. Diferența de randament energetic este însă de 3,0% în favoarea variantei cu preparare dacă se admite ipoteza mai realistă conform căreia randamentul cazanelor în varianta C este de 81% față de 82,5% în ipoteza de calcul. Aceasta înseamnă că pentru efecte utile egale pierderea de masă combustibilă la preparare poate fi de pînă la 8%.

3. În bilanț, consumul la transportul combustibilului este dat pentru o distanță medie de 250 km. Transportul lig-

nitului nepreparat consumă suplimentar față de al celui preparat, după cum arată calculele, circa 2 kg cc/tona cc la suta de kilometri, bilanțul energetic fiind cu atât mai favorabil variantei cu preparare cu cît distanța de transport a lignitului la C.E.T. este mai mare. Astfel, dacă la distanța medie de 250 km diferența între randamentele medii globale este de 1,5, respectiv 3% în favoarea variantei cu preparare, la distanța de 850 km (cazul C.E.T. Suceava) această diferență este de aproape 2,7% (27 kg cc/tona cc), respectiv 4,2%.

Prin urmare, în cazul trecerii la preparare, combustibilul innobilat va trebui livrat în primul rînd, centralelor amplasate la distanțele cele mai mari de locul de extracție. Costul specific maxim al preparării lignitului brut în prețuri 1981, conform tabelului nr. 5, variază între 19—29 lei/tona naturală, în funcție de mărimea stațiilor de preparare și randamentul preparării. Creșterea prețului de livrare a lignitului preparat cu 20—31 lei/tona naturală sau cu 12—18 lei/Gcal. reclamă însă un nou sistem de prețuri de livrare la cărbu-

ne, bazat atît pe conținutul de căldură al lignitului (în lei/Gcal), cît și pe creșterea în trepte a puterii calorice specifice (kcal/kg), sistem care să facă posibilă și să cointereceze economic întreprinderile miniere, ținînd astfel cont și de calitatea combustibilului livrat. Calculul economic pe bază de prețuri arată că varianta F rămîne teoretic mai economică decît varianta C, chiar în condițiile în care pierderea de masă combustibilă și consumul propriu tehnologic al pregătirii ating împreună valori de pînă la 14% din combustibilul preparat, ceea ce nu poate fi însă acceptat ușor în practică, ținînd seama de rezultatele mai bune obținute în alte țări și de rezultatele bilanțului energetic.

Costul de revenire al unei tone de păcură disponibilizate este în variantele F și F' de 400—542 lei/tcc, în timp ce pentru varianta C acest cost crește la 710—1000 lei/tcc, funcție de ponderea reală a hidrocarburilor de adaos. Durata de recuperare a investițiilor la preparare este de ordinul a 2—4 ani, atîngîndu-se astfel o înaltă eficiență economică a soluțiilor.

VARIANTELE cu preparare la mină devin tot mai interesante atît din punct de vedere economic în general, cît și al economiei de hidrocarburi în special. Trecerea la prepararea lignitului la

Tabelul nr. 5
Niveluri de costuri ale preparării

	Varianta F cu capacitate medie de preparare de 2—3 mil. tone/an	Varianta F' cu capacitate medie de preparare de 5—7 mil. tone/an
Costul maxim al preparării la mină	23 lei/tona naturală	29 lei/tona naturală
Costul pierderilor de masă combustibilă	7 lei/tona naturală	14 lei/tona naturală
Prețul de livrare suplimentar	24,4 lei/tona naturală	31 lei/tona naturală

mină, ca parte integrantă a unei tehnologii perfecționate de valorificare a acesteia în centralele electrice, poate constitui una din cele mai eficiente măsuri din cadrul programului energetic, care să asigure atît creșterea producției de energie electrică pe bază de lignit la valorile stabilite, cît și reducerea cvasitotală a hidrocarburilor de adaos în acest proces.

ing. Mihai NISTOR
I.S.P.E.

CERINȚE ALE REALIZĂRII PLANULUI LA TOȚI INDICATORII

ÎNDEPLINIREA RITMICĂ la toți indicatorii a prevederilor de plan reprezintă o condiție hotărâtoare pentru acoperirea integrală a cerințelor interne a sarcinilor la export, pentru sporirea rentabilității și beneficiilor. Așa cum s-a subliniat și la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R. este necesar ca fiecare unitate economică, prin valorificarea superioară a potențialului disponibil, să realizeze lună de lună prevederile de plan la toate sortimentele, să participe într-o măsură mai mare la sporirea valorii nou create, la diminuarea cheltuielilor de producție pe unitatea de produs, la creșterea continuă a eficienței economice.

PRINCIPALUL produs pe care îl realizează întreprinderea „Libertatea” din Cluj-Napoca este mobilierul din lemn. Mobila de artă — sortiment de mare eficiență economică — a căpătat, an de an, o pondere din ce în ce mai însemnată, astfel că în 1981 aceasta a reprezentat peste 50 la sută din totalul producției (față de numai 5,7 la sută în 1975), pondere ce se menține și în acest an. Este de remarcat faptul că cea mai mare parte a producției (circa 90 la sută) este destinată exportului, din care aproape două treimi pe relația, devize libere.

Pentru a câștiga, menține și a lărgi piețele de desfacere în diverse țări în care marca fabricii este cunoscută și apreciată (în 1981 în 18 țări, cu 4 mai multe ca în 1980), colectivul întreprinderii a depus eforturi considerabile în scopul realizării producției planificate, în condițiile unei eficiențe cât mai ridicate. Acest deziderat a fost îndeplinit în cea mai mare parte, realizarea producției de mobilă favorizând îndeplinirea principalilor indicatori valorici și de eficiență. Astfel, în anul trecut, la producția marfă planul a fost depășit cu 1,1 la sută, iar la producția netă cu 2,5 la sută. Aceasta în condițiile în care productivitatea muncii a depășit nivelul planificat cu 900 lei (1,5 la sută), reflectând creșterea rolului factorilor intensivi în activitatea economică a întreprinderilor. Ca urmare a activității productive și economice desfășurate, întreprinderea și-a menținut în 1981 capacitatea de plată, a existat un echilibru între încasări și plăți, s-au onorat la timp obligațiile față de buget și față de beneficiu, s-au constituit fondul pentru acțiuni sociale și fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii. Pentru obținerea acestor rezultate, întreprinderea

a căutat să pună în valoare cât mai deplin potențialul tehnic, material și deosebi cel uman, acționând asupra principalelor pârghii care determină realizarea producției și a indicatorilor ei calitativi.

Pentru 1982, pe baza studiilor și analizelor întreprinse, privind valorificarea superioară a rezervelor disponibile, a testării în mai mare măsură a pieței, întreprinderea și-a fundamentat mai realist nivelul principalilor indicatori de plan, asigurând creșteri însemnate ale producției față de anul trecut. Astfel, producția fizică (mobilier din lemn) este cu 7,5 la sută mai mare decât în 1981, în condițiile în care la producția netă și productivitatea muncii se înregistrează sporuri de 2,6 la sută și respectiv 3,5 la sută. De remarcat faptul că întregul spor al producției nete va fi rezultatul creșterii mai accentuate a productivității muncii, paralel cu valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor și care se reflectă în nivelul de 98 la sută al cheltuielilor materiale, prevăzut a se realiza. Ca o confirmare a acestei orientări, pe primele patru luni din acest an producția marfă a fost realizată în proporție de 100,5 la sută, iar producția netă de 102,5 la sută, în condițiile încadrării în cheltuielile materiale planificate. Aceasta reliefează faptul că întreprinderea a reușit în acest an să-și mobilizeze în mai mare măsură rezervele disponibile, să valorifice mai bine gândirea tehnică proprie, să realizeze o concordanță mai bună pe întregul flux aprovizionare-producție-desfacere.

PRIN PRISMA rezultatelor obținute pînă acum, se poate afirma că întreprinderea acordă o atenție deosebită gospodăririi lemnului în toate fazele de producție, valorificării lui în niveluri cât mai ridicate. O reflectare concludentă a acestor preocupări este redată de indicele de valorificare a masei lemnoase în mobilă, al cărui nivel a crescut de la 5 139 lei/mc în 1978, la 5 713 lei/mc în 1981 și primul trimestru din acest an. Trebuie însă remarcat faptul că prin ceea ce s-a obținut pînă acum nu au fost epuizate nici pe departe posibilitățile care există în întreprindere pentru reducerea, în continuare, a consumurilor de materiale lemnoase, pentru utilizarea optimă și deplină a fiecărei bucăți de lemn. Dovadă în acest sens sînt economiile înregistrate la realizările din trim. I 1982 față de

consumurile unitare stabilite prin plan la producția de mobilă: 145 mc cherestea de fag, 292 mc cherestea de stejar, 36 mc cherestea diverse specii, 600 mp PAL ș.a.

Rezultate asemănătoare pot fi obținute și în trimestrele următoare, cu condiția aplicării stricte a măsurilor de raționalizare inițiate încă din anul trecut și anume: aprovizionarea strictă cu materiale lemnoase de calitate și în sortimentele necesare, corelate cu structura și sortimentația producției; refinnoirea continuă a planurilor de croire, care să țină seama de dimensiunile și formele reperelor la comenzile în curs de execuție; reducerea la minimum a pierderilor datorate prelucrării și fasonării reperelor, pe calea stabilirii, încă din croire, a supradimensiunilor necesare acestor operațiuni; asigurarea funcționării ireproșabile a mașinilor prelucrătoare și deosebi a seulelor tăietoare, spre a se evita apariția rebuturilor tehnice; utilizarea materialelor lemnoase în producție numai în stare perfect uscată, în care scop este necesară menținerea permanentă a stocurilor tehnice de condiționare a umidității lemnului.

În același timp atenția specialiștilor este îndreptată și spre ridicarea **poli-calificării muncitorilor**, care asigură diminuarea sau chiar eliminarea stagnarilor la lucrările de o anumită specialitate, în așteptarea muncitorilor calificați în meseria respectivă. Aceasta ajută deci la ocuparea mai productivă a timpului de lucru, creșterea gradului de utilizare a mașinilor și utilajelor, extinderea lucrului în două schimburi și a acordului global, rezolvarea unor solicitări de virf, etc. Situația actuală poate fi apreciată ca nesatisfăcătoare atît sub aspectul numărului de muncitori (85) cît și sub cel al numărului de meserii cuprinse în această acțiune. Totodată, va trebui îmbunătățită repartizarea muncitorilor pe schimburi (coeficient 1,5) precum și asistența tehnică la locurile de muncă.

O **REZERVĂ** potențială care, pusă în valoare, poate îmbunătăți eficiența economică a întreprinderii, o constituie **eliminarea cheltuielilor neeconomice înregistrate an de an**. Existen-

ta unor astfel de cheltuieli în 1981 a contribuit la nerealizarea planului de beneficii cu 17,5 la sută, fapt ce a pus întreprinderea în situația ca, în unele cazuri, să nu poată deconta în termen utilajele primite, suportând în consecință penalizări față de furnizorii de utilaje. Care sînt aceste cheltuieli ne-raționale? Vom menționa doar două. Mai întii cele provenite din executarea unor produse cu pierderi, care au influențat cheltuielile de producție în 1981 cu circa 1,4 mii. lei. Asemenea cheltuieli pot fi eliminate dacă odată cu măsurile tehnico-organizatorice care se iau pentru lansarea în producție a fiecărei comenzi, sînt prevăzute și acele măsuri care trebuie să ducă la încadrarea fiecărui element de costuri, în nivelele prevăzute. Apoi, cele efectuate cu remedierea unor produse executate cu deficiențe calitative, care au amplificat în mod inutil costurile cu 386 mii lei. Recuperarea acestora pe calea imputațiilor este o formă ce stă la îndemîna întreprinderii, dar colectivul fabricii are posibilitatea de a elimina total produsele rebutate. S-ar evita astfel și alte consecințe negative care se răsfrîng asupra rezultatelor întreprinderii, ca de exemplu

imobilizări de fonduri în mijloace circulante, blocarea spațiilor de depozitare, risipă de materiale ș.a. Măsurile care se impun pentru eliminarea produselor cu defecte și deci a cheltuielilor cu remedierile sînt cele care vizează aplicarea strictă a controlului interfațic; întărirea disciplinei și răspunderii personale; introducerea în fabricație a produselor numai după pregătirea prealabilă, detaliată a procesului tehnologic.

O altă rezervă ai cărui efect poate contribui în mod hotărîtor la îndeplinirea planului de export o constituie seriozitatea și promptitudinea cu care sînt executate comenzile și livrate produsele. Dacă în anul 1981 întreprinderea nu și-a îndeplinit planul de export pe relația de valoare liberă cu 15 la sută, aceasta s-a datorat în mare parte tratării superficiale a unor comenzi, atît în ceea ce privește proiectarea și execuția produselor și a ambalajelor cît și a termenelor de livrare.

Ținînd seama de faptul că mobila reprezintă un produs complex, care înglobează peste 100 materiale diverse, problema deosebită o reprezintă **aprovizionarea tehnico-materială**. În anul trecut activitatea productivă a fost

stînjinită deseori de lipsa unor materiale în cantitățile și sortimentele necesare, fapt ce a afectat ritmicitatea producției, calitatea unor produse, utilizarea rațională a forței de muncă și a mijloacelor tehnice. Apelarea la stocurile normate — pentru completarea momentană a necesarului, fără grijă de a fi refăcute neîntîrziat — a făcut ca la unele materiale (lemnose, indeosebi) stocul tehnic la începutul acestui an să fie insuficient și dezasortat. Se impune, în primul rînd, ca întreprinderea să intervină mai ferm la furnizori, astfel încît necesarul de materiale să fie asigurat integral și în eșalonarea stabilită. În același timp se impune ca întreprinderea să evite formarea stocurilor supranormative sau cu mișcare lentă, ca în cazul feroneriei de mobilă (peste 1 mil. lei), materiale abrazive și discuri diamantate (455 mii lei), materiale chimice (467 mii lei), materiale electrotehnice (50 mii lei), sortimente lemnoase (182 mii lei), care imobilizează materiale și fonduri necesare altor întreprinderi.

P. CIOCLU

Dezvoltarea conștiinței

(Urmare din pag. 7)

Legislativă a Consiliilor Populare. Toate aceste organisme ale democrației muncitorești sînt investite cu autoritate și drept de decizie și se înscriu în sistemul unitar de conducere a țării de către popor, ca forme organizatorice ce realizează autoconducerea muncitorească sub conducerea partidului și în strînsă concurență cu organele de stat. În același timp, ele reprezintă o formă superioară de conducere și planificare a societății de către masele populare care participă direct la elaborarea și îndeplinirea hotărîrilor majore înscrise în planul național unic de dezvoltare. Cadrul democrației muncitorești este completat de conferințele și consfătuirile locale și naționale pe ramuri și pe sectoare de activitate în care oamenii muncii dezbate probleme importante ale vieții economice, politice și social-culturale. Una din formele cele mai directe de exercitare de către oamenii muncii a atributelor lor de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale este controlul muncitorească asupra unităților și instituțiilor socialiste. Odată cu trecerea la făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate, pe baza gîndirii revoluționare a secretarului său general, partidul acționează ferm și cu o remarcabilă consecvență pentru transpunerea în viață a controlului oamenilor muncii și transformarea acestuia într-o școală a autogospodăririi, autoadministrării și autoconducerii cetățenești.

Între formele de participare directă a maselor la viața economică-socială, ca o legitate a construcției socialismului și comunismului, un rol de frunte revine și activității în continuă perfecționare a organizațiilor de masă și obștești. Fiind parte componentă a Frontului Democrației și Unității Socialiste — cel mai larg și reprezentativ organism al democrației socialiste, sindicatele participă direct în cadrul autoconducerii muncitorești, la elaborarea și adoptarea hotărîrilor, a tuturor măsurilor care privesc dezvoltarea economico-socială a țării. Avînd reprezentanți în organele puterii de stat, în guvern, în Consiliul Național al Oamenilor Muncii, în conducerea ministerelor, instituțiilor centrale, locale și a întreprinderilor, sindicatele, păstrîndu-și întreaga autonomie ca organizații de masă, acționează din interiorul tuturor organismelor de conducere colectivă în care sînt reprezentate și sînt participante active la îndeplinirea noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii și autogestirii muncitorești.

Oamenii muncii iau parte la activitatea de conducere și pe calea reprezentanților lor, delegați la diferite forumuri, a de-

putaților aleși în organele supreme și locale ale puterii de stat. În procesul de perfecționare a societății noastre socialiste, o trăsătură definitorie o constituie trecerea unora din atribuțiile statului asupra maselor populare și noilor organisme democratice. Aceasta asigură reala democratizare a organelor de stat, întărirea rolului maselor populare în adoptarea deciziilor, în îndeplinirea lor, întărirea controlului clasei muncitoare, asupra întregii activități a organelor de stat. Organismele create, statul nostru însuși — reprezintă expresia cea mai democratică a conducerii societății de către popor, o formă de democrație superioară oricărei democrații burgheze. În acest scop, cadrul organizatoric, unic în felul său, al democrației muncitorești, este susținut de o largă paletă de reglementări juridice care legiferează aplicarea în practică a autoconducerii muncitorești în interdependența sa cu autogestirea economico-financiară și cu celelalte principii de conducere democratică a unităților economico-sociale și administrativ-teritoriale a societății.

S-a încetățenit în practica partidului nostru dezbaterile largă, consultarea cu oamenii muncii, cu întregul popor asupra tuturor hotărîrilor și măsurilor care privesc viitorul țării înainte de a deveni decizii de interes național. Așa au fost dezbătute, în toate forumurile democrației muncitorești, problemele planului național unic, măsurile cu privire la reasezarea și corelarea pe principii economice a prefurilor la produsele agroalimentare, programul de întărire a autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, de satisfacere într-o mai largă măsură a cerințelor de consum ale populației etc. Așa sînt dezbătute problemele recentei plene și se elaborează programe de măsuri concrete care să ducă la îmbunătățirea muncii în economie și în toate sectoarele vieții sociale, a muncii ideologice și cultural-educative, la dezvoltarea conștiinței socialiste. Acest dialog cu masele este cea mai elocventă dovadă a încrederii pe care o are partidul în capacitatea de creație și conducere a tuturor celor ce muncesc, expresia faptului că partidul consideră că își poate îndeplini misiunea numai în măsura în care, pentru politica sa, obține adeviziunea unanimă a poporului. În același timp, legătura strînsă cu masele este manifestarea încrederii unanime a poporului în partid și în acțiunile sale în slujba intereselor naționale. Democrația noastră socialistă permite exprimarea opiniei celor ce muncesc, dar și exercitarea controlului acestora asupra modului cum se realizează politica partidului, hotărîrile de partid și de stat. Partidul conduce împreună cu clasa muncitoare, cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, cu întregul popor și această unitate se manifestă sub forma faptelor de muncă, a răspunderii și hotărîrii cu care se acționează, a unei înalte conștiințe socialiste.

Utilizarea rațională a pământului

— Valorificarea superioară a terenurilor nisipoase —

TERENURILE agricole nisipoase din România se întind pe aproape 540 mii ha, din care 240 mii ha în sudul Olteniei, aproape 100 mii ha în partea de nord-est a Cîmpiei Române, circa 20 mii ha în Delta Dunării, precum și alte suprafețe în Dobrogea, în Cîmpia Banatului și Lunca Dunării. Numeroase determinări de ordin fizico-chimic și morfologic au condus la concluzia că nisipurile din România sînt de origine levantilă insitu (sud-vestul Olteniei) și fluvială (din apropierea Dunării). Ele au un relief frământat cu dune, interdune, grinduri, dîmburi și alte ridicături neregulate.

Cu 50 de ani în urmă s-au efectuat cercetări pe nisipurile din sudul Olteniei, iar din 1966 pe nisipuri ameliorate în stînga Jiului, la Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri Dăbuleni, a căror rezultate și concluzii le prezentăm succint în cele ce urmează.

Nisipurile ameliorate s-au luat în cultură după nivelare, fertilizare, irigare, desecare și înființarea perdelelor de protecție antierozionale eoliene.

Pe baza cercetărilor pe nisipurile ameliorate din țara noastră și a unei temeinice documentări științifice, s-a trecut la proiectarea și executarea **sistemului de irigații Sadova-Corabia** care cuprinde aproape 80 mii de ha, din care 36 mii ha de nisipuri necultivate pînă la acea dată sau cu producții foarte slabe. Sistemul de irigații pus în funcțiune pe etape (în anii 1972—1974) utilizează apă din Dunăre printr-un canal de aducțiune gravitațional (55 mc apă pe secundă), asigurîndu-se în medie pentru fiecare hectar de teren 4 300 mc de apă în perioada de vegetație.

Cercetările cu privire la cultura plantelor pe nisipuri, întreprinse pe terenurile stațiunii centrale de la Dăbuleni, au permis elaborarea unor tehnologii adecvate acestor soluri. Valorificarea superioară a terenurilor nisipoase ameliorate a necesitat elaborarea tehnologiilor corespunzătoare pentru toate plantele indicate a se cultiva în această parte a țării. Astfel, pentru sistemul de irigații Sadova-Corabia, au fost elaborate **tehnologii pentru cultura cerealelor păioase, porumbul boabe, soia, floarea-soarelui, cartofi timpurii, pepeni verzi, tomate** (prin răsad și prin semănare directă în cîmp), **ardei gras,**

ceapă de consum, morecovi, viță de vie (soiuri de vin autohtone și aclimatizate, soiuri de masă), **pomi fructiferi** (piersic, măr, păr, prun, cireș, vișin etc.)

Pe terenurile nisipoase ameliorate și irigate, prin aplicarea tehnologiilor recomandate s-au obținut producții bune la cele mai multe din plantele prevăzute a se cultiva în această zonă. Deși nisipurile nu sînt propice pentru cultura grîului, de pildă, totuși în unitățile pilot s-au realizat, în ultimii ani, producții de 3 800—4 200 kg/ha, la costuri de producție avantajoase. Și cultura porumbului pentru boabe poate fi semănată pe suprafețe însemnate, ocupate de nisipuri, unde se practică sistemul de irigații. Afirmația este întărită de faptul că, în perioada anilor '76—'81, pe terenurile mai multor ferme ale unităților agricole de stat s-au obținut producții de pînă la 7 200 kg porumb boabe la hectar, mergînd chiar pînă la 10 000 kg/ha în unele unități pilot, la costuri de producție de 700—900 lei/t. Este necesar să menționăm că, potrivit tehnologiilor recomandate aceste producții se obțin în condițiile unei fertilizări corespunzătoare (N 150 P 50), asigurarea irigației în așa fel încît plafonul din intervalul umidității active să nu scadă sub 50%. Știut fiind faptul că porumbul pentru boabe dă rezultate economico-productive favorabile pe terenurile nisipoase și omogene, se consideră rațional ca această

cultură să ocupe circa 25% din suprafețele respective (terenuri de pe care se pot obține recolte de cel puțin 4—5 t/ha, fără riscul de a efectua cheltuieli neraționale).

În zona terenurilor nisipoase ameliorate din sudul Olteniei, s-a extins cu bune rezultate cultura cartofului timpuriu. Aceste terenuri, fiind situate în zonele cele mai sudice, permit obținerea de cartofi încă de la sfîrșitul lunii mai, de mare importanță fiind **stabilirea soiurilor** care oferă cele mai bune rezultate, modalitatea de încolțire a tubercuilor, precum și tehnologia adecvată plantării, întreținerii și recoltării acestei culturi. Și în acest caz, poate mai mult decît la alte culturi, este necesar să se acorde mai multă atenție sistemelor de fertilizare și irigare, producția la hectar fiind în strînsă legătură cu mărimea acestor factori.

Rezultate bune se obțin pe nisipurile ameliorate și la tomate, ceapă, pepeni verzi etc. De pe nisipurile din sudul Olteniei se obțin cantități însemnate de pepeni verzi (mai timpuriu cu 7—15 zile față de alte zone ale țării), terenuri cu un slab potențial productiv de pe care alte culturi, practic, nu dau nici un rezultat acceptabil.

Pe aceste suprafețe au existat de multe secole vii autohtone, iar mai recent vii nealtoite cu producții de struguri în general mici. În prezent, cele mai multe plantații sînt vii intensive cu o diversitate de soiuri, din care cele mai multe au fost

— Tabelul nr. 1

Principalii indicatori economici la culturile de cîmp

	Grîu		Porumb				Soia		
	C.A.P. Bechet	I.A.S. Dăbuleni	S.C.C.P.N. Dăbuleni	I.A.S. Dăbuleni	C.A.P. Bechet	C.A.P. Calărași	S.C.C.P.N. Dăbuleni	I.A.S. Sadova	C.A.P. Calărași
Suprafața (ha)	113	50	10	25	35	80	10	60	20
Randament (kg/ha)	4 100	4 900	7 220	4 200	6 240	5 525	3 000	2 400	2 100
Producția totală (t)	463	200	72,2	105,0	218,4	442	30	144	42
Venit net la hectar (lei/ha)	1 761	2 168	4 428	1 932	4 567	3 566	6 084	3 917	2 961
Venit net pe tonă (lei/t)	649	542	385	460	732	646	2 028	1 632	1 410
Rata rentabilității (%)	76,2	56,6	39,3	56,3	134,2	103,5	142,6	89,7	69,1
Productivitatea muncii (zile-om/t)	0,48	0,32	1,32	1,82	1,57	2,04	3,69	4,15	5,20

aclimatizate. În această zonă sînt unități agricole care anual obțin, în medie, 9—16 t/ha struguri de vin sau 10—14 t/ha struguri de masă. Experimental stațiunea de cercetări de la Dăbuleni a realizat peste 30 t/ha struguri, ceea ce demonstrează existența unui important potențial productiv al acestor terenuri.

Cu foarte bune rezultate se cultivă, în sistem intensiv, mai multe soiuri de piersic. Plantațiile moderne și-au dovedit cu prisosință eficiența pe terenurile nisipoase, un număr important de ferme pomicole obținînd 12—14 t de piersici la hectar, iar la unele soiuri chiar 20 t/ha.

Deși s-a introdus mai tîrziu în cultură, producțiile de măr de pe plantațiile intensive au ajuns la 8—10 t/ha în primii ani de rod; în condiții experimentale aceste plantații au ajuns să producă pînă la 40 t/ha.

Cercetările întreprinse în unitățile pilot ne-au permis să tragem concluzia că pe nisipurile din sudul Olteniei se pot obține producții de cereale și leguminoase la hectar, cu costuri relativ reduse și cu o rată a rentabilității

În ultimii ani, în aceste unități s-au cultivat numeroase plante horticole anuale. Cu excepția pepenilor verzi — cultură care s-a dovedit a fi foarte rentabilă — celelalte culturi horticole oferă o rată a rentabilității mai redusă decît în cazul culturilor de cîmp. Producțiile de 6—7 t cartofi timpurii la hectar sînt totuși rentabile, situație explicată prin prisma prețurilor ridicate la care se livrează aceste produse, existînd condiții pentru rezultate economice mult mai bune.

Tomatele semănate direct în cîmp, și livrate în primul rînd fabricilor de conserve, prezintă — în condiții obișnuite — o situație favorabilă, mai ales atunci cînd se asigură o cultură compactă, cu densități corespunzătoare, ca în cazul asociației economice de la Dăbuleni. Ceapa oferă rezultate bune pe nisipurile irigate. Producția este adesea diminuată din cauza atacurilor diferitelor dăunători (prezenți în zona nisipurilor cu o frecvență mai mare decît în alte zone agricole).

De o mare atenție s-au bucurat în această zonă a țării plantațiile de vii și pomi (tabelul nr. 2).

lecție riguroasă a soiurilor, reținîndu-se numai acelea care dau producții de 15—20 t la ha.

Cercetările în vederea valorificării superioare a terenurilor nisipoase au aprofundat și eficiența economică a investițiilor în diferite tipuri de plantații. Indicat pentru plantațiile de vii și pomi este sistemul de irigare prin rampe perforate (prin picurare), care conduc la posibilitatea dirijării perfecte a apei, inclusiv economia de apă, precum și la diminuarea însemnată a intensității atacurilor de mană și alți dăunători ce se dezvoltă în condițiile irigației prin aspersiune.

La plantațiile de pomi, se recomandă, în primul rînd, extinderea piersicului intensiv fără sistem de susținere, cu intrare în producție în anul al treilea. În cazul sistemelor de irigare prin picurare, experiențele tehnologice atestă rezultate în producție mult mai bune.

De asemenea, se recomandă efectuarea de plantații de nuc intercalat cu piersic sau de piersic în plantație pură, cu o perioadă de vegetație de 14—15 ani. Nucul, care intră pe rod după 7—8 ani și are o perioadă de vegetație de 8—120 ani, prezintă avantaje atît din punctul de vedere al producțiilor și veniturilor mari la hectar, cît și în legătură cu influențele favorabile asupra climatului (contribuie la atenuarea vînturilor și stabilizarea nisipurilor).

A devenit posibilă extinderea pe nisipuri, în regim irigat, a plantațiilor de prun, cais, cireș, vișin în amestec cu cireș, care în condițiile date oferă producții mari la hectar. Sînt necesare, de asemenea, studii în legătură cu ameliorarea soiurilor mai ales în cazul plantațiilor de cais, intrucît cele timpurii sînt atacate de brumele din primăvară.

Sporirea producției medii la hectar la culturile de cîmp, legume, vii și pomi și creșterea eficienței economice a sistemului de irigații, a lucrărilor de ameliorare a nisipurilor, presupune respectarea tuturor măsurilor în vederea aprovizionării corespunzătoare cu îngrășăminte chimice, folosirea integrală a îngrășămintelor organice și extinderea utilizării îngrășămintelor verzi.

A devenit imperios necesară îmbunătățirea structurii culturilor pe terenurile nisipoase, prin generalizarea metodelor de apreciere economică a terenurilor. Sprijinul acordat cooperativei agricole și unităților de stat pentru valorificarea terenurilor nisipoase trebuie răsplatit prin realizarea unor producții mari și cu o eficiență economică ridicată.

Tabelul nr. 2

Principali indicatori economici la plantațiile de vii și piersic pe nisipuri

	Soiuri de struguri pentru vin		Soiuri de struguri pt. masă		Piersic intensiv		
	C.A.P. Călarăși	A.E.I. Dăbuleni	S.C.C.P.N. Dăbuleni	S.C.C.P.N. Dăbuleni	C.A.P. Dăbuleni	C.A.P. Potelu	S.C.C.P.N. Dăbuleni
Suprafața (ha)	118	135	64	60	75	105	64
Randament (t/ha)	16	9,1	9,6	12,5	13,8	13,2	12,5
Producția totală (t)	1 888	1 228	615	750	1 035	1 386	800
Venit net la hectar (lei/ha)	7 680	1 938	7 488	17 278	19 568	18 034	17 462
Venit net pe tonă (lei/t)	480	213	780	1 382	1 418	1 370	1 397
Rata rentabilității (%)	26,4	9,2	32,2	65,2	89,6	84,0	87,3
Productivitatea muncii (zile-om/t)	7,12	9,35	9,15	14,1	7,52	8,12	7,25

ridicată. Cooperativele agricole și întreprinderile agricole de stat obțin, de obicei, cereale și soia în condiții rentabile (tabelul nr. 1).

În urma aplicării noilor prețuri la produsele agricole, observăm că pragul rentabilității a grâu se situează între 2 300—2 700 kg/ha, producții de la care se înregistrează rezultate economice pozitive. Și la cultura porumbului pragul rentabilității este de 2 700 kg/ha, iar soiurile precoce de soia asigură o rată a rentabilității între 89 și 142%.

La toate unitățile studiate s-a înregistrat o productivitate a muncii superioară, în condițiile în care zona nisipurilor permite un grad ridicat de mecanizare a lucrărilor.

Din datele prezentate, observăm că producția medie la hectarul de vie — deși diferită semnificativ față de producțiile obținute în alte zone din țară — se află totuși la un nivel destul de ridicat. Costurile de producție la struguri sînt mari, intrucît zona irigată impune o serie de cheltuieli pentru combaterea bolilor și dăunătorilor.

Mai semnificative sînt producțiile la plantațiile de piersic, care cu costuri relativ reduse înregistrează an de an o rată a rentabilității superioară. Așa cum au fost concepute în anii din urmă, plantațiile de piersic cuprind suprafețe însemnate de soiuri mai puțin rezistente la gerurile din timpul iernii. Ulterior, s-a trecut la o se-

dr. Petre BANIȚA
dr. Dumitru CAJU

Cercetarea științifică în sprijinul creșterii
eficienței exporturilor românești

Promovarea exportului tehnicii de vîrf (III)

Calculatoare electronice

PRIN elaborarea Programului de dotare a economiei naționale cu echipamente de calcul, încă în urmă cu 15 ani, în anul 1967 se formula strategia fabricării în țara noastră a calculatoarelor electronice, a componentelor electronice profesionale și a circuitelor integrate. În dezvoltarea acestei industrii un rol important l-a avut, de asemenea, „Hotărîrea cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul” adoptată la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din aprilie 1972, în cadrul căreia au fost stabilite orientările de bază ale acestui domeniu și anume:

— introducerea prioritară a prelucrării automate a datelor în întreprinderi, centrale industriale, institute de cercetări, sectoare de sinteză pentru optimizarea producției;

— concentrarea mijloacelor în puternice centre de calcul;

— proiectarea unitară a sistemelor informatice de conducere;

— pregătirea de cadre în domeniul informaticii;

— producerea în serie de echipamente cu performanțe ridicate.

Industria românească de tehnică de calcul se concentrează azi în numeroase unități de producție, coordonate de Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul (C.I.E.T.C.). Principalele unități de producție și cercetare din cadrul C.I.E.T.C. sînt: întreprinderea de calculatoare electronice, întreprinderea de echipamente periferice, întreprinderea pentru întreținerea și repararea echipamentelor de calcul, cu numeroase filiale pe tot cuprinsul țării. Producția de echipamente conexe calculatoarelor electronice se desfășoară în unități coordonate de Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări (C.I.E.T.A.), iar anumite echipamente periferice sînt produse de societatea mixtă româno-americană ROMCONTROL DATA, cu sediul la București.

Ca unitate specializată de cercetare științifică și inginerie tehnologică în domeniul tehnicii de calcul funcționează Institutul de tehnică de calcul, specializat în software și cercetare, cu filiale la Timișoara și Cluj-Napoca.

Cunoscînd o dinamică susținută, producția de calculatoare din țara noastră a fost în cîincinalul 1976—1980 de aproa-

pe 5 ori mai mare decît cea din cîincinalul precedent. Producția calculatoarelor electronice din generația a treia a început în anul 1971 pe baza licenței C.I.L. (Compagnie Internationale pour l'Informatique — Franța) și a fost apoi puternic diversificată și modernizată pe baza concepției proprii, trecînduse la generații mai avansate de calculatoare.

În prezent, industria românească acoperă aproape în totalitate gama de mijloace ale tehnicii de calcul cerute de economia noastră națională, și anume: sisteme de calcul de capacitate medie-mare, medie și mică din familia FELIX, minicalculatoare (MC-80, Independent I-100 și CORAL-4011), microcalculatoare (M 18, M 118 etc.), mașini de medie și mică mecanizare (CE 128, CE 129 T etc.), mașini de facturat și contabilizat (EC-16, FC-128 etc.), echipamente periferice, sisteme de culegere și introducere date tip IEC și SID on line, module de memorie cu ferite și cu circuite integrate.

Tabelul nr. 1

Producția de tehnică electronică de calcul a principalelor firme americane în anul 1980

Nr. crt.	Firma	Poziția în anul 1979	Producția în anul 1980 (mil. \$)	Creștere față de anul precedent (%)
1.	IBM	1	21 367	17
2.	NCR	2	2 840	12
3.	Control Data Corp	4	2 790	23
4.	Digital Equipment Corp.	6	2 743	35
5.	Sperry Comp.	5	2 552	12
6.	Burroughs	3	2 478	1
7.	Honeywell	7	1 634	12
8.	Hewlett-Packard	8	1 577	37
9.	Xerox	10	770	35
10.	Memorex	9	683	4

Sursa: Datamation, June 1981, pag. 102.

Actualul plan cîincinal prevede atingerea în anul 1985 a unui nivel de producție de peste 2 ori față de 1980. Dotarea actuală relativ avansată a economiei naționale cu tehnică de calcul cit și necesitatea autogestunii pe baza echilibrului de balanță import-export la nivel de subramură impun promovarea în continuare a exportului de calculatoare electronice prin asimilarea de produse noi, cu performanțe mai înalte, care să valorifice superior pe piața externă inteligența tehnică româ-

nească, concomitent cu dezvoltarea unor sisteme de distribuție specifice comerțului cu tehnică de calcul.

Atracția unei ramuri care sfiidează criza

DESIGUR că în formularea strategiei de export trebuie să se plece de la analiza trăsăturilor actuale ale pieței internaționale a tehnicii de calcul.*) Caracterizată printr-un dinamism remarcabil, producția de tehnică electronică de calcul este concentrată în proporție de peste 90% în S.U.A., Europa occidentală (Franța, R.F.G., Anglia) și Japonia. Așa cum reiese din datele tabelului nr. 1, piața mondială a tehnicii electronice de calcul este dominată de producătorii americani și filialele lor din străinătate, între care firma „International Business Machines“ (I.B.M.), se detașează puternic (circa 50% din producția mondială). Producția din Europa de vest este dominată, de asemenea, de filialele firmelor americane. Conform datelor publicate de revista Datamation, în anul 1980, dintre primele 10 firme producătoare de tehnică de calcul din Europa occidentală șase erau americane (tabelul nr. 2). Producția de tehnică de calcul a Japoniei a cunoscut o creștere rapidă, valoarea totală a acesteia dublîndu-se la fiecare 4—5 ani. Principalii producători japonezi (Hitachi, Toshiba și Fujitsu) ocupă primele locuri în ierarhia firmelor ne-americane din domeniul tehnicii de calcul.

Structura producției de tehnică electronică de calcul este dominată de calculatoare, urmată de unitățile de memorie externă, echipamentele de culegere a datelor, de teleprelucrare, diverse periferice, și părți de calculatoare sau echipamente, remarcîndu-se tendința de creștere mai rapidă a producției de echipamente periferice comparativ cu unitățile centrale. Se remarcă diferențieri în structura producției marilor producători. Astfel, în Europa de vest, o importanță relativ ridicată în totalul producției revine calculatoarelor și echipamentelor de birou, în timp ce în Japonia și S.U.A. echipamentelor periferice. Specializarea se continuă și la nivelul firmelor, atît în producerea de unități centrale, de echipamente periferice, sau în producerea de software.

O altă caracteristică a domeniului analizat o constituie cooperarea în producție, atît la nivel de firme, cit și la nivel de țări producătoare. În anul 1980 Japonia, S.U.A., R.F.G., Anglia și Franța au încheiat un acord interguvernamental pentru desfășurarea unor activități comune de cercetare științifică și

*) A.S.E.—I.C.C.M. „Promovarea exportului de mașini și utilaje în perioada 1981—1985”, București, 1981.

Tabelul nr. 2

Producția de tehnică electronică de calcul a principalelor firme din Europa de vest în anul 1980

Nr. crt.	Firma	Tara de origine	Producția (mil. \$)	Creștere față de anul precedent (%)
1.	IBM	S.U.A.	9 902	12
2.	Siemens	R.F.G.	1 505	10
3.	CII-Honeywell Bull	Franța	1 444	23
4.	ICL	Anglia	1 300	13
5.	Olivetti	Italia	876	23
6.	Sperry Univac	S.U.A.	825	10
7.	NCR	S.U.A.	810	27
8.	DEC	S.U.A.	786	39
9.	CDC	S.U.A.	764	34
10.	Burroughs	S.U.A.	734	14

Sursa : Datamation, August 1981.

producție în vederea creării de calculatoare de generații avansate.

O preocupare tot mai frecventă la marii producători de tehnică de calcul este îndreptată spre asigurarea uniformizării și unificării dimensionale și funcționale, mai ales la echipamentele periferice pentru realizarea interschimbabilității acestora.

Și în țările socialiste există preocupări similare pentru perfecționarea producției în acest domeniu. În cadrul „Seriei unitare de mașini electronice de calcul” (RIAD), la care participă mai multe țări membre ale C.A.E.R., între care și România, se prevede accelerarea lucrărilor de proiectare și fabricare a tehnicii de calcul de generația 3,5—4 (RIAD 2 și RIAD 3), compatibile cu sistemele IBM.

Dintre celelalte țări socialiste, R.P. Chineză a înregistrat realizări importante în producția tehnicii electronice de calcul în domeniul minicalculatoarelor, echipamentelor pentru controlul proceselor și automatizărilor în industrie.

Țările în curs de dezvoltare au început în ultimii ani să-și îndrepte atenția spre crearea unei industrii naționale de tehnică electronică de calcul. Astfel, Brazilia, Peru, Argentina au început să producă, de regulă sub licență străină, unele echipamente, mai ales calculatoare de birou și de buzunar, minicalculatoare și unele periferice. Marocul și-a dezvoltat activități de asamblare, de tehnică de calcul, unele fără arabe produc echipamente periferice și elemente auxiliare. India produce calculatoare medii, de concepție proprie, iar Algeria se orientează spre echipamente periferice.

În ceea ce privește cererea mondială de tehnică de calcul, ea înregistrează o creștere constantă — în medie 15% pe an — determinată de creșterea gradului de automatizare a producției, de folosirea mai largă a calculatoarelor în economie, în cercetarea științifică, în domeniul bancar, al serviciilor și comerțului, ca și de volumul însemnat al comenzilor militare.

Principalele sectoare consumatoare de tehnică electronică de calcul la nivel mondial sînt: industria, căreia îi revine aproximativ o treime din con-

sumul total, sectorul bancar (19%), serviciile (16%), comerțul (9%), alte sectoare (23%).

În structura cererii mondiale de tehnică electronică de calcul locul principal revine sistemelor de calcul (52%), urmate de echipamentele periferice (29%), echipamentele de birou (14%), cele pentru transmiterea datelor (3%) și calculatoarele de uz privat (2%).

Ca urmare a sporirii cererii mondiale comerțul internațional cu tehnică electronică de calcul a cunoscut o creștere permanentă, ajungînd la 13,2 miliarde dolari în anul 1980*, adică circa 22% din totalul producției.

În structura schimburilor internaționale domină sistemele de calcul și echipamentele periferice conexe, cu tendință de sporire a importanței. Țările capitaliste dezvoltate acoperă aproximativ 97% din exportul și 89% din importul mondial de tehnică electronică de calcul. Principalele fluxuri de schimburi sînt determinate de specializarea marilor producători, care sînt, totodată, și mari consumatori de tehnică electronică de calcul. Țările vest-europene importă în special periferice, Japonia importă mai ales unități centrale, în timp ce la importul S.U.A. un loc însemnat îl ocupă calculatoarele de birou și de buzunar.

Țările în curs de dezvoltare participă cu 3% la exportul mondial și cu 10% la importul mondial. Principali exportatori sînt: S.U.A. (29% din exportul mondial în anul 1980), R.F.G. (18%), Anglia (15%), Franța (12%), Italia (8%), Japonia (6%) etc., ale că-

bite, neasigurate de producția internă, exportul de mijloace de tehnică de calcul va constitui și în continuare unul din obiectivele prioritare ale exportului de mașini și utilaje.

Concurența deosebită pe piață ca și structura produselor oferite la export au făcut ca realizările la export în cincinalul 1976—1980 să fie de valori relativ mici, uneori inferioare prevederilor de plan, deși de la an la an s-au înregistrat creșteri (vezi tabelul nr. 3).

Ca structură remarcăm faptul că marea majoritate a exportului este formată din grupele: calculatoare electronice și de mașini de facturat, fapt ce confirmă atât orientarea cererii externe către echipamente cu performanțe mai ridicate, ca și necesitatea unor reorientări strategice cu privire la celelalte tipuri de produse (echipamente periferice, de culegere date, module de memorie etc.) în ceea ce privește structura și formele de ofertare.

La nivelul produselor, acțiunile care se pot realiza se vor axa, în principal, pe îndeplinirea unor măsuri pentru înnoirea și diversificarea producției respective vizînd: — fabricarea noii serii de calculatoare universale de generație avansată; — dezvoltarea și diversificarea producției de minicalculatoare; — proiectarea și asimilarea în fabricație de echipamente de teletransmisie de date cu care să se poată realiza rețele de calculatoare; — punerea în fabricație de sisteme off-line de introducere de date pentru degrevarea sistemelor de cea mai mare parte a operațiilor premergătoare pre-

Tabelul nr. 3

Dinamica exportului R.S. România de tehnică electronică de calcul
— milioane lei valută —

1976		1977		1978		1979		1980	
Valoare	%	Valoare	%	Valoare	%	Valoare	%	Valoare	%
10,2	100	20,7	203	37,4	367	131,8	1 292	55,9	560

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, Buc., 1981

ror ponderi înregistrează fluctuații însemnate de la un an la altul.

După cum rezultă dintr-un studiu recent, în actualul deceniu, lupta de concurență pe piața tehnicii de calcul electronic se va ascuți din ce în ce mai mult. Pentru cucerirea de noi piețe în această conjunctură se practică forme de comercializare diverse, printre care mai importante sînt: vînzarea sistemelor (hardware) împreună cu programele de bază și aplicative (software), inclusiv formarea personalului beneficiarului și acordarea service-ului necesar; vînzarea software-ului aplicativ (rutine sau la cerere); leasing-ul (între o firmă de leasing specializată și diverși beneficiari); prestări de servicii contra cost; livrări de echipamente în sub-furnizare pentru sisteme de calcul (de la producător la producător); prestări de servicii de engineering și de proiectări de sisteme informatice și de service; cedări de brevete, producție sub licență, know-how.

Perfecționarea structurii ofertei

AVÎND în vedere necesitatea compensării importurilor de echipamente, piese și subsansamble necesare producției proprii cît și a importului de calculatoare cu caracteristici tehnice deose-

lucrării efective; — dezvoltarea activității de proiectare pentru implementarea de calculatoare electronice în instalații industriale complexe; — dezvoltarea programelor de aplicații (de rutină sau la cerere) necesare beneficiarilor de pe piața internațională.

Pentru realizarea acestor măsuri se consideră necesar un efort conjugat al specialiștilor din Întreprinderea de Calculatoare Electronice, Institutul de Tehnică de Calcul și Întreprinderea de Echipamente Periferice, astfel ca prin colaborarea strînsă dintre producție și cercetare să se soluționeze operativ problemele apărute și să se asigure și menținerea noutății permanente a produselor.

Pe linia promovării exporturilor ca măsuri principale care trebuie luate pentru a asigura pătrunderea mai ușoară a produselor de tehnică de calcul românească pe piețele străine, se apreciază a fi: — organizarea unui centru național care să asigure producția proprie de software concomitent cu unirea eforturilor de proiectare a

dr. Ovidiu RUJAN

(Continuare în pag. 24)

* cf. Buletin de informare comercială externă (B.I.K.I.) (l. rusă) supliment nr. 3/1981, pag. 123.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Dezbateri „R. E.” DIMENSIONAREA JUDICIOASĂ A NECESARULUI DE MIJLOACE CIRCULANTE (III)

CONTINUĂM publicarea opiniilor exprimate de către specialiștii participanți la dezbaterile organizată de „Revista economică” împreună cu Sucursala municipiului București a Băncii Naționale.

Diferențierea nivelului dobinzilor în funcție de rentabilitate

N. Săvoiu, șef de serviciu în Ministerul Finanțelor. Consider că în aprecierea raportului optim între fondurile proprii și împrumutate trebuie pornit de la considerente care țin de domeniile solvabilității și rentabilității.

Din punctul de vedere al solvabilității ar putea fi apreciată ca limită minimă relația: fonduri proprii / fonduri împrumutate = 1, deoarece ea exprimă în modul cel mai general garanția că oricând creditele bancare și obligațiile de plată în general pot fi achitate integral din resurse proprii. Desigur, optimizarea acestui raport se poate realiza pe măsura creșterii fondurilor proprii.

Din punctul de vedere al rentabilității problema este mai greu de soluționat. Dacă luăm ca exemplu creditul bancar, utilizarea lui nu are eficiență economică pentru întreprinderile cu rentabilități la sau sub nivelul ratei dobinzilor. În astfel de cazuri creditul nu numai că nu contribuie la creșterea fondurilor proprii, ci, dimpotrivă, le diminuează. Pentru întreprinderile cu rentabilități mari situația este inversă. Rezultă că din punctul de vedere general al rentabilității raportul optim între fondurile proprii și creditele poate fi considerat cel situat în punctul zero în cazul unităților din prima categorie și chiar subunitar în cazul unităților din a doua categorie.

Dar, ca și viața economică, în ansamblu, problemele privind raportul optim sînt mult mai complexe. De aceea, consider că trebuie avute în vedere și o serie de criterii complementare.

În aprecierea raportului dintre fondurile proprii și împrumutate este necesar să se coreleze considerentele economice de ordin general cu situațiile concrete din întreprinderi în ce privește:

a) **modul în care sînt utilizate mijloacele circulante.** De exemplu, nu poate fi considerat optim raportul: fonduri proprii (100 milioane) / fonduri împrumutate (80 milioane) = 1,25, în cazurile în care din fondurile totale (180 milioane) 30 milioane sînt imobilizate în stocuri peste necesar. În asemenea cazuri, reale în economie, întreprinderi „bogate” în fonduri și în stocuri duc lipsă de bani pentru acoperirea necesităților curente de mijloace circulante. Din acest punct de vedere este necesar ca — pe lângă raportul dintre fondurile proprii și împrumutate — să fie avut în vedere și raportul dintre disponibilitățile bănești și obligațiile de plată imediate, raport care, în toate cazurile, nu trebuie să fie subunitar;

b) **structura și modul în care evoluează fondurile împrumutate.** De exemplu, reducerea creditelor bancare pe seama creșterii unor resurse atrase (furnizori, creditori) nu poate fi considerată ca o soluție economică pentru optimizarea raportului dintre fondurile proprii și credite. Din acest punct de vedere atrage atenția situația de la finele trimestrului I a.c. cînd, în baza sarcinilor stabilite prin Decretul nr. 330/1981 privind desfășurarea pe titulari a sarcinilor de plan și buget pentru anul 1982, întreprinderile trebuiau să raporteze asupra modului cum s-au realizat sarcinile de reducere a mijloacelor circulante totale față de începutul anului și în mod corespunzător volumul creditelor și resurselor atrase, eliberate pe această cale. Din raportările făcute de unități și chiar de unii titulari de plan rezultă că s-au făcut eliberări de credite, dar bilanțurile arată că mijloacele circulante au crescut, principala resursă de acoperire fiind creșterea resurselor atrase. Asemenea tendințe și fenomene care s-ar putea să se amplifice (în contextul imperativului de reducere a creditelor bancare) trebuie eliminate din activitatea unităților, deoarece creșterea resurselor atrase echivalează în fapt cu încetinirea decontărilor, cu creșterea blocajului în lanț;

c) **situația rentabilității stabilită prin prețuri.** Din acest punct de vedere, în mod obiectiv avem de-a face cu o situație contradictorie: întreprinderile care au rentabilități mici, pentru care creditele constituie o datorie împovărătoare sub aspectul nivelului dobinzilor, sînt nevoite să apeleze în mare măsură la creditele pentru completarea resurselor proprii, din cauză că beneficiul pe care-l obțin din activitate este insuficient pentru autofinanțare. Și invers, unitățile care au asigurate prin prețuri rentabilități mari au posibilități sporite de a optimiza raportul dintre fondurile proprii și cele împrumutate, cu toate că actualul nivel al dobinzilor la credite nu le afectează situația financiară. În asemenea situații se face simțită **necesitatea diferențierii nivelului dobinzilor la creditele acordate pentru mijloacele circulante, în funcție de nivelul rentabilității, ceea ce ar corespunde cerințelor de echitate economică și, în plus, ar corespunde în mai mare măsură unităților cu rentabilități mari în sporirea fondurilor proprii.** Aceasta nu înseamnă că pentru întreprinderile cu rentabilități relativ reduse nu se pune problema urmării și realizării anumitor corelații în structura fondurilor utilizate. Din acest punct de vedere consider că pentru orice întreprindere — și cu atât mai mult pentru întreprinderile cu rentabilități reduse — este determinant raportul dintre disponibilitățile bănești existente în conturi și obligațiile imediate de plată, deoarece de acesta depinde în măsură hotărîtoare și evoluția raportului dintre fondurile proprii și cele împrumutate, pe parcursul execuției planurilor.

Optimizarea raportului dintre fondurile proprii și cele împrumutate impune urmărirea sistematică a modificărilor ce se produc în volumul și structura mijloacelor circulante și a resurselor de acoperire, precum și a fluxurilor bănești determinate de aceste modificări, în perioada de execuție. În legătură cu aceasta consider că unul din neajunsurile conducerii activității financiare în domeniul mijloacelor circulante îl constituie faptul că în perioada de planificare și de execuție nu se fac toate legăturile necesare între situația întreprinderii la începutul perioadei (potrivit bilanțului sau balanței de verificare) și cea preconizată pentru finele perioadei (prin bugetul de venituri și cheltuieli). Un asemenea neajuns ar putea fi înlăturat prin **proiecții parțiale de bilanț**, după exemplul sintetic, prezentat în pagina următoare.

Dacă organele de conducere ale întreprinderii și compartimentelor de resort ar utiliza un instrument de această natură (detaliat într-un grad sporit pe structura mijloacelor și fondurilor), ele ar putea stabili, în mai multă cunoștință de cauză, măsurile ce se impun pe parcursul execuției pentru realizarea prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli în ce privește structura mijloacelor circulante și a fondurilor din care acestea se acoperă. Totodată, aceasta ar permite urmărirea mai îndea-proape și realizarea aflurilor și refluxurilor bănești, care să conducă la realizarea disponibilităților în cont, la un nivel corelat cu modificările prevăzute pentru celelalte elemente ale activului și pasivului curent.

Reducerea volumului mijloacelor circulante, la baza creșterii eficienței economice

Roman Piscică, inspector general în Banca Națională. După cum se cunoaște, unul din principiile mecanismului economico-financiar este autofinanțarea. Acest principiu nu trebuie înțeles însă numai sub aspectul creșterii fondurilor proprii — respectiv a fondului mijloacelor circulante — pînă la nivelul mijloacelor circulante planificate, astfel încît întreprinderile să nu mai recurgă la creditele bancare, ci și în sensul că **singura sursă de creștere a fondurilor proprii o constituie beneficiile realizate de fiecare unitate economică.**

În contextul noului mecanism, planificarea creditelor nu constă doar în stabilirea volumului creditelor bancare, ci aceasta reprezintă, în primul rînd, dimensionarea nivelului planificat al mijloacelor circulante cu care trebuie să lucreze fiecare unitate economică pentru realizarea sarcinilor de plan.

Activ (mijloace)	Efectiv la finele perioadei precedente	Prevederi la finele perioadei de plan	Modificări pe perioadă	Pasiv (resurse)	Efectiv la finele perioadei precedente	Prevederi la finele perioadei de plan	Modificări pe perioadă
Total mijloace circulante și alte active :	120	115	- 5	Total resurse din care :	120	115	- 5
— stocuri și cheltuieli	130	30	-41	— proprii	30	10	+10
— Disponibil la bănci	2	15	+13	— Credite pentru mijloace circulante	30	25	- 5
— Creanțe	18	11	- 7	— Resurse atrase	60	50	-10

Nivelul planificat al mijloacelor circulante nu se determină în funcție de resursele de acoperire, ci pe baza criteriilor prevăzute de reglementările legale în vigoare, cum sînt normele de stoc, ciclurile de fabricație, planul de producție etc. Numai după ce s-a dimensionat nivelul mijloacelor circulante se determină resursele de acoperire sau de finanțare a acestora, ținîndu-se seama de fondul propriu pentru mijloace circulante, de creșterea acestui fond planificată din beneficii și de sursele atrase, a căror sumă, dacă este insuficientă, se completează, pentru diferență, cu credite bancare.

În ce privește **raportul optim** care trebuie să existe între fondurile proprii și cele împrumutate sînt, de asemenea, multe de spus. În primul rînd, subliniem faptul că cu cît ponderea fondurilor proprii în acoperirea mijloacelor circulante este mai mare, cu atît creditele utilizate sînt mai mici și, ca urmare, volumul dobînzilor plătite și influența acestora asupra costurilor de producție și rezultatelor financiare vor fi mai reduse; raportul existent în prezent între fondurile proprii și cele împrumutate nu este urmarea unor insuficiente preocupări pentru optimizarea raportului respectiv, ci este rezultatul deciziilor luate în cadrul politicii financiare a statului nostru. În orice caz, considerăm că, indiferent care este raportul între fondurile proprii și cele împrumutate pe economie, în cadrul fiecărei ramuri economice acest raport ar trebui să fie aproximativ egal la toate unitățile economice, pentru ca și influența dobînzilor plătite asupra cheltuielilor de producție și rezultatelor financiare să fie aceeași.

De altfel, trebuie subliniat că **pentru creșterea eficienței activității economice, problema esențială nu este raportul între diversele resurse de acoperire a mijloacelor circulante, ci reducerea volumului mijloacelor circulante.** Cu alte cuvinte, problema capitală care trebuie să ne preocupe este aceea de a realiza planul economic de stat cu mijloace circulante cît mai reduse, ceea ce înseamnă o accelerare a vitezei de rotație la nivelul fiecărei întreprinderi și centrale prin lichidarea și prevenirea imobilizărilor de fonduri, efectuarea unor aprovizionări raționale, scurtarea ciclurilor de fabricație, reducerea cheltuielilor de producție, realizarea de produse de bună calitate, precum și livrarea și încasarea lor în termene cît mai scurte. Trebuie arătat că deși băncile acționează prin pîrghiile de care dispun (credite, decontări, controlul eliberării fondului de retribuție etc.) pentru prevenirea unor astfel de fenomene, ele singure nu pot asigura reducerea stocurilor și cheltuielilor de producție pe economie ci numai împreună cu toate organele care au competențe în luarea măsurilor și deciziilor ce se impun pentru înlăturarea cauzelor care generează fenomenele semnalate de controlul bancar.

Astfel, deși planurile de aprovizionare se întocmesc cu mult înainte de nominalizarea și contractarea producției, pe baza planurilor respective se emit repartiții de materiale, repartiții care, potrivit legii, obligă întreprinderile să semneze contractele, după care furnizorii încep să producă și să livreze, iar cumpărătorii să primească materiale pentru produse care nu sînt încă contractate la desfășurare. Mai mult, încercările cumpărătorilor de renunțare la unele materiale sînt lăsate de lege și de organele de judecată la discreția furnizorilor, care au tot interesul să producă pentru a nu-și crea probleme. În aceste condiții, cu toate că băncile refuză plata aprovizionărilor respective din conturile cumpărătorilor, stocurile rămîn create

în economie și acoperite cu fonduri proprii sau cu credite acordate furnizorilor în condițiile legii finanțelor. De aceea, considerăm că asemenea probleme nu se pot analiza și, mai ales, rezolva, numai la nivel de întreprindere, ele trebuind să fie soluționate la nivel central, prin organizarea unui sistem informațional și decizional foarte operativ. Dar prima acțiune care credem că trebuie întreprinsă este aceea de a nu se mai admite sub nici o formă emiterea de repartiții de materii prime și materiale decît numai pe măsura asigurării desfășurării prin contracte a produselor pentru care sînt destinate materialele respective. Această deoarece, așa cum am mai arătat, în prezent repartițiile se emit pentru toate materiile și materialele necesare realizării planului, deci inclusiv pentru produsele necontractate, iar intervenția băncilor de a nu admite plata de către cumpărătorii a materialelor respective

nu rezolvă problema, intrucît stocurile în cauză, indiferent dacă se află la cumpărătorii sau la furnizori, sînt deja formate și grevează asupra economiei naționale. Concluzia care se desprinde din cele arătate mai sus este aceea că **reducerea nivelului stocurilor din economie este o problemă care revine în primul rînd organelor de planificare și aprovizionare, care prin pîrghia planului și repartițiilor trebuie să acționeze astfel încît fiecărei unități economice să i se repartizeze cote de materii și materiale și plan de producție numai la nivelul strict al contractelor de desfășurare.**

Toate aceste aspecte sînt legate strîns de capacitatea de plată a întreprinderilor și de echilibrul financiar al acestora. Este adevărat că băncile, împreună cu Ministerul Finanțelor, au un rol important în dimensionarea nivelului planificat al mijloacelor circulante pentru fiecare unitate economică, dar trebuie avut în vedere că la baza acestei dimensionări stau planurile de aprovizionare și de producție, planuri care nu se stabilesc și nu se aprobă de bănci. Ca urmare, dacă aceste planuri se realizează și producția se valorifică, nu sînt probleme. Realitatea însă nu se desfășoară întotdeauna conform planului, știut fiind că o serie de întreprinderi nu au producția acoperită cu contracte, investițiile nu se realizează potrivit prevederilor etc. În aceste condiții, aprovizionările continuînd să se efectueze (pentru că există repartiții) și, în multe cazuri, producția să se execute, chiar fără a exista contracte (de multe ori se aprobă producția pe stoc), se ajunge la situația că volumul mijloacelor circulante existente în economie este superior celui planificat.

Dacă se are în vedere că între valoarea mijloacelor circulante totale și cea a surselor de acoperire există în permanență o egalitate care se păstrează începînd de la fiecare întreprindere pînă la nivelul economiei naționale, rezultă că atunci cînd crește volumul mijloacelor circulante, crește corespunzător și cel al surselor de finanțare și invers. Și cum fondurile proprii sînt relativ constante, aproape întreaga creștere se realizează pe seama majorării surselor atrase și a creditelor bancare, în special a celor nerambursate la scadență. Ca urmare, sursele atrase și creditele nerambursate la scadență oscilează permanent în funcție de creșterea sau descreșterea nivelului mijloacelor circulante existente în economie, echilibrul respectiv neputînd fi zdruncinat sub nici o formă. Trebuie subliniat că chiar dacă, prin absurd, băncile ar lua măsura de a sista acordarea oricărui credit, echilibrul dintre mijloacele circulante și resursele de acoperire tot s-ar menține, dar situația s-ar agrava și, mai ales, s-ar denatura prin faptul că, oprindu-se decontările, cresc plățile restante, deoarece în timp ce plățile sînt oprite, circulația valorilor materiale continuă să se desfășoare în baza repartițiilor și contractelor.

În vederea reducerii volumului creditului în economie, este necesar ca organele de planificare și aprovizionare să acționeze operativ și eficient pentru diminuarea stocurilor prin pîrghia repartițiilor și planului, iar plățile privind valorile materiale care circulă în cadrul unor astfel de repartiții și contracte să se desfășoare neîntrerupt la scadență. Numai astfel se poate asigura reducerea nivelului mijloacelor circulante, accelerarea vitezei de rotație a acestora, diminuarea creditelor bancare și a masei monetare, toate acestea conducînd la creșterea eficienței întregii activități economice.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚA

Pe agenda de lucru a organelor colective de conducere

Integrarea specialiștilor din întreprindere în activitățile de producție și concepție

APLICAREA principiului muncii și conducerii colective în condițiile autoconducerii muncitorești și autogestunii facilitează integrarea în procesul decizional a metodelor și tehnicilor moderne de organizare și conducere, care să conducă la realizarea obiectivelor stabilite în cadrul sistemului unitar de indicatori. Soluțiile și măsurile adoptate vor fi cu atât mai eficiente, cu cât consiliile oamenilor muncii și birourile executive vor folosi cu mai multă pricepere motivația pentru antrenarea colectivelor de oameni ai muncii în procesul decizional, cu cât vor capacita mai bine cadrele de specialiști din unități pentru fundamentarea deciziilor și pentru determinarea științifică a celor mai adecvate căi de aplicare.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Plenară largită a C.C. al P.C.R. „Munca în raport cu capacitatea și specializarea constituie o onoare și o îndatorire pentru fiecare cetățean al patriei noastre socialiste. Să facem ca toți oamenii muncii să-și aducă contribuția activă, cu întreaga capacitate fizică și intelectuală, la dezvoltarea generală a societății socialiste“.

Pentru aceasta este nevoie de adoptarea unei structuri organizatorice raționale, în care posturile de concepție să fie delimitate clar de cele de rutină, în scopul aplicării practice a trinomului cercetare-proiectare-producere.¹⁾ O astfel de rezolvare va asigura cadrul necesar activității referitoare la perspectivă, cu pondere crescândă spre vârful piramidei de conducere, pe baza utilizării cât mai raționale a întregului personal în raport cu obiectivele unității, a pregătirii profesionale și perfecționării în raport cu cerințele posturilor ocupate și în corelare cu introducerea progresului tehnic. Aceasta impune consecvență din partea tuturor conducătorilor pentru aplicarea în practică a metodelor și tehnicilor moderne de organizare și conducere, pornind de la însușirea cunoștințelor necesare în acest domeniu, de la maistru pînă la director.

Din păcate, unii conducători, cînd întîmpină dificultăți, intră în „criză de timp“, încercînd să justifice nefolosirea acestor metode — care ar preveni dificultățile sau ar înlesni rezolvarea lor — printr-o pretinsă discrepantă între „teorie și practică“, deși teoria nu reprezintă, în acest caz, decît generalizarea practicii înaintate. Aceasta face ca funcțiunile unităților economice, destul de clar conturate de lege, să fie exercitate doar parțial, iar atribuțiile conducătorilor să se realizeze uneori formal. Așa se explică faptul că în multe unități, cadrele cu pregătire superioară sînt utilizate în activități sub nivelul cunoștințelor acumulate în facultate și la cursurile de specializare. Încă nu s-a înțeles pretutindeni că participarea inginerului în producție nu-l scutește de a gîndi și concepe; adesea, în loc să se ocupe de implementarea proiectelor și soluțiilor, a reorganizării fluxurilor și organizării raționale a locurilor de muncă, atelierelor și secțiilor, el preia sarcinile maistrului sau îl dublează, diminuînd rolul, responsabilitatea și autoritatea acestuia, iar el însuși deformîndu-se profesional și irosindu-și capacitățile.

Trebuie înțeles că apropierea conducerii de producție înseamnă adoptarea unor decizii cu caracter economic, tehnic și organizatoric bazate pe informații exacte și reale, fără diluarea responsabilității conducătorilor direcți, evitîndu-se la maximum dubia subordonare a personalului cu funcții de execuție și în special a muncitorilor. Ingerul, economistul și alți specialiști cu pregătire superioară sînt menși să proiecteze, să analizeze și să studieze fenomenele, participînd la elaborarea celor mai eficiente măsuri și soluții în scopul creșterii productivității muncii, valorificării superioare a resurselor, creșterii perfor-

manțelor produselor lor și a competitivității lor pe piața externă, desfășurării activității economice în condițiile autogestunii și autofinanțării.

În acest sens, într-un număr mare de unități s-a extins inițiativa ca o zi pe săptămînă, toți specialiștii să participe în mod organizat la activitatea de cercetare, proiectare, organizare științifică a producției și a muncii sau direct la cea de producție. Aceasta le sporește responsabilitatea (mai ales în condițiile proceselor automatizate, ce justifică chiar posturi cu pregătire superioară la tablourile de comandă), dar numai atunci, cînd se aplică corect și preventiv. Este de înțeles că în unele situații excepționale, cînd forța de muncă existentă nu e suficientă pentru realizarea unor comenzi urgente, să se folosească în producție toți oamenii, indiferent de pregătire; dar este ineficient și inoportun ca atunci cînd există forța de muncă, să se utilizeze cadre cu pregătire superioară în munci simple, în detrimentul activității de concepție. Aceasta înseamnă formalism și risipă de inteligență, de muncă și de bani.

O astfel de tendință s-a manifestat și la unele unități economice din municipiul Turnu Măgurele.

Consider că bine s-a procedat la Combinatul de îngrășăminte chimice, Întreprinderea de utilaj chimic, Întreprinderea pentru producerea și industrializarea legumelor și fructelor, unde elaborarea programelor s-a bazat pe inventarierea specialiștilor existenți și a problematicii cu care se confruntă uni-

Programe de integrare

STABILIREA PROGRAMELOR de integrare a specialiștilor în activități de producție, respectiv de concepție trebuie considerată de către organele colective de conducere ca o modalitate importantă de valorificare a acestui important potențial. Este necesar ca programele să țină seama, pe de o parte, de necesitățile întreprinderii, deduse din planul de producție, din orientările cuprinse în documentele de partid, din hotărârile adunărilor generale ale oamenilor muncii, iar pe de altă parte de aptitudinile, înclinațiile și preferințele persoanelor vizate.

Pentru specialiștii și alt personal funcțional care participă o zi pe săptămînă în producție trebuie stabilite individual nu numai ziua, ci și secția (atelierul, locul de muncă), ceea ce va conferi acestei participări constanța necesară pentru ca aportul să fie nu întîmplător, ci organizat și direcționat spre o anumită finalitate, compatibilă în calificarea celui ce îl prestează.

Programul de integrare a specialiștilor din compartimentele funcționale și din cele de producție în activitatea de concepție (cercetare, proiectare, inginerie tehnologică, organizarea producției și a muncii) necesită o fundamentare mult mai detaliată și un efort pentru promovarea lucrului în echipe, de preferință pluridisciplinare. Pentru fiecare participant, ținînd seama de funcția și specialitatea de bază, se vor preciza: acțiunea (tema) la care va colabora; caracterul ei (cercetare, organizare etc.); eficiența estimată pe an (după caz — economie relativă de personal, reduceri ale consumurilor de materiale și/sau energie, beneficii etc.); perioada de realizare (data începerii și a terminării); modul de valorificare; responsabilitatea pentru implementare (C.O.M., biroul executiv, conducerea operativă).

Un cîștig însemnat al acestei participări — pe lângă garanția rezolvării la un nivel înalt a programelor speciale — îl vor constitui lărgirea orizontului specialiștilor, mai buna înțelegere reciprocă a problemelor procesului de producție și a celor de concepție, întărirea climatului de colaborare și a responsabilității individuale și colective pentru rezultatele activității economico-sociale a întreprinderii.

¹⁾ Vezi, în acest sens, articolul „Concentrarea potențialului din întreprindere pentru dezvoltarea activităților creativ-inovative“, de I. Dumbrăvă, în Revista economică nr. 19/1982 (Nota red.)

tațiile. S-a făcut o delimitare între specialiștii cu responsabilități directe în producție și cei cu activitate de concepție, întocmindu-se trei tipuri de programe; cadrul problematicii pentru activitatea de concepție l-au constituit planul tematic anual întocmit de organele de conducere colectivă, planul de muncă al comisiei inginerilor și tehnicienilor și programele speciale (vezi caseta). Concomitent s-a urmărit corelarea activității comisiilor pe domenii de activitate cu graficul ședințelor de lucru ale organelor colective de conducere, în vederea antrenării mai substanțiale a specialiștilor în procesul decizional.

Măsura a fost extinsă și la alte unități, fără să se ridice însă la nivelul posibilităților existente, datorită atât lipsei de fermitate din partea conducătorilor direct interesați, cât și comodității unor specialiști, alimentată de indiferența unor conducători.

Stilul de muncă ce se impune implică — pornind de la schimbarea opticii conducătorilor de unități: **repartizarea posturilor** în cadrul structurii organizatorice, **în funcție de obiectivele unității**; o responsabilitate mai mare în **elaborarea programelor de perfecționare, incluzând cu prioritate probleme în raport cu cerințele posturilor ocupate**; o atitudine adecvată în **stimularea morală și materială**, potrivit participării și rezultatelor obținute de specialiști — și chiar în **politica de promovare**.

Semnificativ este faptul că la Combinatul de îngrășăminte chimice, aportul specialiștilor în organizare — deși înregistrează o îmbunătățire de la un an la altul — încă nu se ridică la nivelul posibilităților. În această mare unitate ca și în altele, studiile de sistem informațional sînt neglijate, cu toate că se recunoaște necesitatea acestora, iar studiile de organizare a producției și a muncii au caracter empiric, sub pretextul necesității unor măsuri imediate și presante pentru soluționarea problemelor curente.

De altfel, analizele întreprinse de cabinetul nostru în unitățile economice din municipiu, ca și cele efectuate de alte organe în diferite județe au scos în evidență preocuparea insuficientă a multor consilii ale oamenilor muncii pentru probleme importante, ca: elaborarea și urmărirea practică a sistemului informațional, a cadrului de relații; îmbunătățirea structurii organizatorice, analiza încadrării, utilizării și promovării personalului; generalizarea metodelor și tehnicilor de organizare și conducere aplicate în unitățile organizate ca model pe ramură pentru creșterea productivității muncii; aplicarea practică a regulamentului de organizare și funcționare al întreprinderii, a regulamentului de funcționare a organelor de conducere colectivă și a regulamentului de ordine interioară.

O influență nefavorabilă asupra modului de rezolvare a problemelor arătate are și faptul că **pe plan normativ încă nu s-au definit corect și complet posturile și compartimentele de concepție** care sînt integrate în structura funcțională, așa cum este cazul celor din compartimentele de informatică și de organizare și chiar al unor posturi de ingineri și economiști din alte compartimente. Din această cauză, uneori cadre cu pregătire medie dețin posturi care cer o pregătire superioară — în special cele de normare, care sînt prin excelență de concepție.

Cred că este momentul să se revadă sub toate aspectele folosirea personalului cu pregătire superioară, aplicîndu-se neabătut indicația dată de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la primul Congres al consiliilor oamenilor muncii, ca **toți specialiștii din sectoarele funcționale să lucreze cel puțin 50 la sută din timpul lor în activitatea de specialitate** — ceea ce „are o deosebită importanță atît pentru folosirea forței de muncă de care dispunem în diferite sectoare de activitate, în rezolvarea la timp a proiectării și cercetării științifice și a asistenței de specialitate și, în același timp, ca asigură menținerea și dezvoltarea cunoștințelor inginerilor și specialiștilor care lucrează direct în servicii funcționale și care au învățat... pentru a lucra nemijlocit în domeniul producției materiale, al dezvoltării științei și tehnicii în țara noastră“.

Cadrele de specialitate pot contribui mai eficient și la buna desfășurare a activității organelor colective de conducere, participînd la efectuarea analizelor și la elaborarea studiilor destinate fundamentării deciziilor, la asigurarea condițiilor necesare aplicării hotărîrilor. Astfel, persoanele împuternicite să realizeze funcția de **secretariat al organelor colective** trebuie să aibă nivelul de pregătire necesar pentru a identifica și reține problemele prioritare. Totodată, se impune ca **specialiștii să sprijine activitatea comisiilor pe domenii**, pentru ca propunerile făcute de acestea să se bazeze pe analiza critică a faptelor reale constatate, pe evaluarea rezervelor, ca suport al unor soluții și măsuri justificate economic, tehnic și organizatoric; să **fie antrenați la elaborarea și urmărirea programelor speciale de valorificare a resurselor**.

Programe speciale

ȚININD SEAMA de prevederile Legii nr. 5/1978 și ale altor acte normative, de sarcinile rezultate din documentele de partid, de hotărîrile congreselor consiliilor oamenilor muncii, considerăm necesar ca, în funcție de specificul unităților economice, consiliile oamenilor muncii și birourile executive să orienteze contribuția specialiștilor și a comisiilor pe domenii asupra întocmirii și realizării programelor speciale — parte integrantă din programul unic de măsuri ce se adoptă anual de către adunarea generală a oamenilor muncii — privind:

- creșterea productivității muncii;
- reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor de materii prime, materiale, piese și componente de schimb, energie, combustibili, valorificarea resurselor secundare și a materialelor refozabile;
- creșterea indicilor de utilizare a mijloacelor fixe, a capacităților de producție, a suprafețelor productive;
- organizarea științifică a producției și a muncii;
- perfecționarea sistemului informațional, introducerea și extinderea prelucrării automate a datelor;
- mecanizarea transportului intern, a încărcărilor-descărcărilor, organizarea rațională a fluxurilor de producție;
- elaborarea și reexaminarea normativelor și normelor de muncă locale;
- introducerea progresului tehnic, asimilării și autodotării, invenției și inovații;
- îmbunătățirea calității produselor și serviciilor;
- organizarea de secții, ateliere, locuri de muncă model;
- formarea și perfecționarea pregătirii personalului muncitor;
- utilizarea specialiștilor în producție și în activitatea de concepție (cercetare, proiectare, organizare).

În cazul unităților cu un număr mic de specialiști cu pregătire superioară, însăși includerea într-un colectiv de analiză sau studiu, antrenarea în activitatea comisiilor pe domenii (și chiar a comisiilor inginerilor și tehnicienilor) ar putea fi considerate ca o integrare a lor în activitatea de concepție. Aportul lor ar trebui, în acest caz, să fie cunoscut și urmărit de conducerea unității și în primul rînd de către director.

Elaborarea de programe speciale impune **redefinirea programului unic de măsuri**, în sensul ca acesta să conțină numai obiectivele esențiale, modul de soluționare, termenele și responsabilitățile, respectiv **problemele depășind cadrul sarcinilor curente**. Corelarea programelor speciale și cunoașterea lor pe treptele organizatorice, pînă la locurile de muncă implicate, va permite ca în adunările generale ale oamenilor muncii, debaterile să fie concentrate asupra analizei stilului și metodelor de muncă ale organelor colective de conducere, asupra metodelor ce trebuie generalizate, asupra propunerilor de îmbunătățire a activității, stabilindu-se mijloacele de rezolvare a programelor speciale.

Gheorghe IVANA

directorul Cabinetului municipal de organizare economico-socială Turnu Măgurele

Paraschiv ENACHE

vicepreședinte al Consiliului municipal de control muncitoresc

Corina PETRESCU

INVESTIȚIA SPECIFICĂ, indicator economic cu multiple valențe (II)

2. Reflectarea „investiției specifice” în gândirea economică contemporană

TEORIA creșterii economice contemporane consideră investițiile ca un factor de importanță majoră în asigurarea unor ritmuri susținute de creștere a venitului național pe locuitor. Dat fiind caracterul limitat al fondurilor alocate pentru investiții în orice economie națională folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor investite constituie o preocupare constantă în procesul elaborării modelelor economice dinamice. În aceste condiții, investiția specifică este abordată atât în econometria occidentală cât și în cea din țările socialiste, ținându-se desigur seama de specificul tipurilor respective din economie, dar metodele de determinare cantitativă fiind similare.

În sistemul categorial al gândirii economice occidentale, fondurile de investiții reprezintă un „capital”, căruia trebuie să-i corespundă în procesul de reproducție un anumit venit. În consecință, în calculele de cuantificare a eficienței investițiilor din econometria occidentală, investiția specifică apare sub forma de coeficient marginal al capitalului sau ICOR (incremental capital — output ratio).

Cuantificarea acestui coeficient se realizează prin două metode de calcul: a) se raportează sporul de capital la sporul de producție pe o anumită perioadă.

b) se face raportul dintre rata investițiilor (pondera în investițiilor în produsul intern brut) și ritmul de creștere al producției.

Într-o altă optică, eficiența investițiilor este determinată pe baza unui raport invers coeficientului marginal al capitalului, cunoscut sub denumirea de eficiență marginală a capitalului sau productivitatea marginală a capitalului.

Evoluția în timp a coeficientului marginal al capitalului este amplu analizată, atât din punct de vedere al mărimii sale absolute, cât și al tendințelor manifestate în diferite țări și ramuri ale economiei naționale. Fără a se fi reușit să se demonstreze statistic caracterul constant al acestui coeficient, este predominantă opinia că — la nivel macroeconomic — coeficientul marginal al capitalului variază în limite restrânse.

În gândirea economică occidentală se consideră că sub forma sa marginală, coeficientul capitalului este mai concludent în analiza economică dinamică decât simplul raport dintre capital și producție (capital-output ratio). După părerea lui Charles P. Kindleberger, raportul tipic capital/producție este aproximativ între 2 și 3 la 1, ceea ce înseamnă o creștere de 33—40 la sută a venitului în raport cu capitalul investit, datorată atragerii în circuitul economic a celor doi factori utilizați (capitalul și munca). Problema se complică însă în cazul uti-

lizării integrale a factorilor de producție, când apare necesitatea unor restructurări economice. În aceste condiții apare necesitatea schimbării criteriului de eficiență. Charles Kindleberger afirmă că :

„Atunci când factorii interni sînt alocați în mod eficient și pe deplin utilizați, creșterile de capital nu pot fi transpuse în practica economică fără o realocare a pămîntului și forței de muncă în alte industrii. Criteriul de investiții nu mai este raportul producție la capital, ci **productivitatea marginală a capitalului**.”¹⁾

Conținutul economic al noțiunii de „producție” (prin care am tradus termenul englezesc „output”) trebuie înțeles într-un sens foarte larg, depășindu-se rezultatele obținute în mod nemijlocit în sfera producției. Astfel, după opinia lui Kindleberger, termenul output în expresia „capital-output ratio” trebuie să includă în afară de venitul întreprinzătorului și suma tuturor economiilor conexe („external economies”) pozitive sau negative, din țară sau străinătate.

În analiza economică occidentală, modelul lui Harrod²⁾ a fost aplicat în studiul istoriei economice pentru a explica dinamica venitului național în funcție de investițiile de capital. Esența acestui model a fost astfel caracterizată de Charles P. Kindleberger (care l-a legat — în mod judicios — de modelul Domar) :

„Modelul Harrod — Domar leagă noile investiții de creșteri în venit prin intermediul raportului capital/producție (capital/output ratio). Se presupune că, capitalul suplimentar produce mai mult venit în mod perpetuu, deoarece, implicit sau explicit, există un exces de capacitate a altor factori în sistem — de regulă, pămînt și forță de muncă neutilizate sau subutilizate. Atunci cînd această condiție există, investiția pentru a obține cea mai mare creștere a venitului trebuie realizată în proiectul sau sectorul în care există cel mai scăzut raport capital/producție”.

În concluzie, Kindleberger acordă prioritate, în calitate de criteriu pentru investiții, eficienței marginale a capitalului mai curînd decît raportului capital/producție. Această opinie este, în general, acceptată de gândirea economică occidentală, prin aceasta explicîndu-se frecvența mai mare a studiului și aspectelor privind coeficientul marginal al capitalului.

În literatura economică din țările socialiste privind sistemul de indicatori ai eficienței economice a investițiilor, indicatorul investiției specifice, calculat ca un raport între investiții și sporul de producție, este utilizat ca indicator cu caracter normativ (în previziune și planificare) și ca indicator de analiză a eficienței investițiilor. Investiția specifică face obiectul unor prevederi speciale ale metodologiilor de determinare a eficienței economice a investițiilor în diferite țări socialiste.

Astfel în U.R.S.S., conform prevede-

rilor metodologice în vigoare, **investiția specifică** este folosită împreună cu alți indicatori (productivitatea muncii, randamentul fondurilor, economia la cheltuielile materiale, cu evidențierea economiilor la metal, combustibil și energie, și la costul de producție), în scopul fundamentării multilaterale și analizei eficienței investițiilor, evidențierii rezervelor concrete de creștere a acesteia.

Investiția specifică se determină sub formă de **normativ** și de **investiție specifică reală**, la nivelul întregii economii naționale, pe ramuri, subramuri și obiective.

Calculul investiției specifice (normative și reale) se face pe perioada de cinci ani, precum și pentru perioade mai lungi. Normativele sînt diferențiate pe ramuri ale economiei naționale și se revizuesc de regulă pentru fiecare perioadă cincinală. În cadrul unor studii de specialitate și al metodologiilor de determinare a eficienței investițiilor, investiția specifică se determină atât pentru volumul global al investițiilor cât și pentru investiții în obiective noi, în modernizări, extinderi, reutilizări și reconstrucții³⁾.

Normativul investiției specifice pe ramuri, subramuri, centrale și întreprinderi se determină pe baza indicatorilor eficienței întreprinderilor de vîrf, ținîndu-se seama de perspectivele introducerii în producție a cuceririlor progresului tehnic, de regulă, nu la un nivel mai mic decît cel atins în perioada precedentă.

Prin determinarea investiției specifice reale se urmărește verificarea eficienței cheltuielilor realizate pentru obiectivele noi, precum și pentru extinderea, reconstrucția și reutilizarea tehnică a întreprinderilor și obiectivelor existente. Acest control sistematic este menit a releva în ce măsură indicatorii reali corespund calculelor din proiecte și sarcinilor de plan privind eficiența economică a investițiilor diferitelor obiective, întreprinderi, centrale, ramuri și pe economia națională în ansamblu. Confruntarea indicatorilor reali cu cei proiectați sau cu normativele are ca scop să controleze respectarea parametrilor proiectați și să pregătească propuneri privind îmbunătățirea bazei normative a investițiilor în viitor.

Investițiile realizate pot fi recunoscute ca eficiente din punct de vedere economic numai dacă indicatorii obținuți sînt egali cu cele mai bune

M. HOROVITZ
Gh. ZAMAN
St. SANDU

(Continuare în pag. 24)

¹⁾ C. Kindleberger, *Economic Growth in France and Britain, 1831—1950*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1964, p. 37.

²⁾ Vezi R. Harrod, *Toward a Dynamic Economics*, London, Macmillan & Co. Ltd, 1963.

³⁾ Vezi T.S. Hacıaturov, *Effektivnost' kapitalnih vloženij Ekonomika*, 1979, Moskva, pp. 64—65.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

„DEMOLIND”, argument cu argument, teoriile burgheze convenționale, economiștii radicali au deschis noi căi și direcții ale dezvoltării teoriei economice pe care J. Lesourne le sintetizează în cinci puncte: economia să fie gândită și cercetată ca un sistem, un ansamblu de elemente, în relații unele cu altele, al căror echilibru nu exclude dinamica ci o presupune; crearea unui instrumentar matematic adecvat cercetării economice, importanța prioritară trebuind să fie acordată sprijinului pe care acest instrumentar îl aduce înțelegerii științifice a vieții economice și utilizării operaționale a teoriei; cuantificarea motivației, atitudinilor și comportamentului agenților economici; elaborarea unei concepții a „economiei mediene” situată între mica și marea economie; lărgirea conținutului categoriilor de bunuri și servicii economice.

Direcțiile dezvoltării gândirii economice radicale arătate mai sus — dar fără a le eupiza — se numără printre cele pe care le prezintă realitatea, fiind neglijate totuși unele direcții fundamentale. O nouă paradigmă a științei economice — care se caută insistent nu numai de către radicali, ci de toți cei preocupați de starea științei economice și de direcțiile dezvoltării ei — nu poate să facă abstracție de frapante și durabile realități ca subdezvoltarea, marile decalaje, restructurarea ordinii economice internaționale, noi genuri de creștere economică după ce cea tradițională s-a discreditat prin caracterul ei devansat și malign. Dimensiunile și implicațiile problematicei economice a țării lumii a treia i-au determinat pe unii autori să preceadă la elaborarea unei noi economii politice în centrul căreia se află tocmai o asemenea problematică. Economistul francez, Charles Moraze, militează în două studii interesante „pentru o nouă economie politică”¹⁾

Radicalismul în gândirea economică contemporană

(III)

așezată pe principii care să îndrume practicile în așa fel încât să se realizeze o lume a dezvoltării și fără mari decalaje. Ceea ce nu este suficient de clar la radicali ține de modul în care va reuși o nouă știință economică, așa cum o concep ei, să contribuie la prefacerile economice și sociale din lumea actuală și cea viitoare.

Printre elementele definitorii ale curentului radical se numără și preocuparea de a imprima teoriei economice un caracter militant spre a susține prefacerile — mai mult sau mai puțin radicale — pe care ei le propun. „Știința economică, mențiunea radicalul francez Paul Fabra, trebuie pusă pe propriile picioare pentru a schimba lumea”²⁾. În general, în concepția lor, direcția dezvoltării lumii este dată de mersul înspre socialism. Ideea a fost temeinic fundamentată de către J. Schumpeter în comunicarea sa „The March into socialism”, ținută la un Congres al economiștilor americani desfășurat cu mai mulți ani în urmă. Ea a căpătat numeroși adepți printre economiștii burghezi cu vederi realiste. În

privința înțelegerii socialismului, radicalii se deosebesc între ei — dar și de gândirea economică marxistă, promotoarea consecventă a trecerii la socialism — prin modul de concepere a mișcării înspre socialism ca și prin prefigurarea economiei socialiste. Asupra acestora își spune cuvântul eterogenitatea surselor de inspirație, starea actuală a capitalismului și nivelul dezvoltării tehnico-materiale din propriile țări, ca și modul în care apreciază realizările de până acum ale socialismului.

Radicalismul de stînga, apropiat de marxism, susține înaintarea spre socialism prin prefaceri graduale, axate pe reforme structurale, inclusiv în domeniul proprietății, al realizării „expropriării expropriatorilor”. În unele privințe, concepția sa se aseamănă cu cea dezvoltată astăzi de comuniștii francezi și de cei italieni.

Un punct important de asemănare în acest cadru îl constituie poziția față de prefacerea proprietății. În general, se admite o varietate mai mare de forme ale proprietății în socialism: mijloacele de producție fundamentale să fie bunuri ale întregului popor trecute în mina statului, prin lărgirea naționalizărilor democratice; alte categorii de mijloace de producție pot fi proprietate colectivă — a comunelor, municipiilor, departamentelor, cooperativelor etc. — sau proprietate privată a micilor producători, negustori, țărani etc. a căror activitate să fie astfel dirijată, prin diverse pîrghii, încît să nu contravină obiectivelor generale ale societății, să nu regenereze exploatarea omului de către om³⁾.

Radicalismul burghez susține și el înaintarea treptată spre socialism, prin reforme, dar, spre deosebire de cel de stînga, reduce reformele structurale la modificări în raportul dintre proprietatea privată și cea publică, dintre sectorul

FIȘE

Prof. Dr. DUMITRU MĂRGULESCU
Căpt. Dr. AUREL IȘFĂNESCU

PRODUCȚIA MĂRII ȘI MĂRII In sistemul de analiză economico-financiară a activității unităților agricole

Editura Ceres
București
1977

● Desigur, scopul final al înfăptuirii noii revoluții agrare îl constituie sporirea continuă a producției agricole, îmbunătățirea calității acesteia. Realizarea obiectivelor menționate nu reprezintă însă rezultatul unei acțiuni simple, ci implică o schimbare a modului de a gândi, o îmbogățire

re a instrumentarului conceptual și metodologic cu care se operează. Tocmai spre o atare sferă de preocupări și analize s-au orientat și autorii volumului „Producția netă și fizică în sistemul de analiză economico-financiară a activității unităților agricole” — volum publicat la EDITURA CERES — Dumitru Mărgulescu și Aurel Ișfănescu. Cartea prezintă o gamă largă de modele de analiză a mecanismului economic al agriculturii, modele apte să contribuie, la nivel de unitate economică, la orientarea activității pentru realizarea unei eficiențe economice ridicate. Astfel, potrivit opiniei autorilor, analiza factorială a producției nete, modelele prezentate de analiză a eficienței utilizării fondului funciar, a fondurilor fixe etc. — aspecte amplu tratate în volum — reprezintă soluții utile pentru perfecționarea instrumentarului metodologic specific economiei

agrare. Prin conținut și arie de referință, lucrarea se adresează atât specialiștilor din agricultură cât și studenților economiști, altor cadre din economie.

Prognoză tehnologică

● Activitatea de prognoză în domeniul științei și tehnologiei, apreciază St. Kachanov în articolul „PERFECTIONAREA PROGNOZEI ACTIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE”, publicat în nr. 1 al revistei bulgare IKONOMICESKA MISL, constituie ea însăși o activitate de cercetare foarte pretențioasă. Ca o consecință a interesului factorilor economici, a factorilor de decizie pentru cunoașterea și valorificarea rezultatelor cercetării, a rolului crescând al progresului tehnic în asigurarea competitivității și rentabilității, în ultimele decenii au fost propuse numeroase metode de prognoză tehnico-științifică. Potrivit opiniei exprimate de St. K., două

elemente se impun cu deosebire în determinarea strategiei de elaborare a prognozelor: a) identificarea obiectelor prognozelor și b) modelarea activității de cercetare științifică. În aria de cuprindere a primei probleme — identificarea obiectului prognozei — autorul sugerează o serie de elemente practice care pot fi utilizate: alegerea unor criterii de evaluare; formarea unei imagini cât mai clare a obiectului prognozei; clasificarea, după criteriul probabilistic, a impactului economico-social al tehnologiilor prognozate.

Strategia modelării activității de cercetare științifică — cea de a doua problemă menționată — constituie, după cum se subliniază în studiu, o sarcină calitativ diferită. În această optică, un model al dezvoltării științei ar trebui să integreze variabile cum sînt: opțiunile cercetătorilor pentru anumite teme de stu-

planificat și cel al pieței, iar rolul de animator al mișcărilor transformatoare îi atribuie, cum făcea Schumpeter – mai recent Galbraith – burgheziei monopoliste, socotită ca principala interesată în organizarea forțelor de producție (acțiune, considerată de ei ca esențială pentru realizarea socialismului). În comunicarea menționată J. Schumpeter preciza că: „Eu definesc socialismul (de tip centralizat) ca organizarea societății în care autoritatea publică (și nu întreprinderile plasate sub regimul proprietății și gestiunii private) controlează mijloacele de producție și decide ceea ce va trebui să se producă, cum va fi produs și cui i se vor atribui roadele producției. Expresia „mersul în socialism”, în sensul pe care i-l dau eu, înseamnă deci pur și simplu că treburile economice ale popoului sînt transferate din sectorul privat la cel public.”³⁾ Dar fără schimbarea naturii puterii politice, fără lichidarea monopolurilor particulare și în general a exploatării capitaliste, un asemenea „control public al mijloacelor de producție” poate ușor deveni un „socialism” al dictaturii marii burghezii, cum s-a întâmplat cu corporatismul nazist, de ale cărui orori a avut de suferit însuși Schumpeter, nevoit să se refugieze din Austria în S.U.A. Știința economică revoluționară a demonstrat, iar dezvoltarea practică a confirmat, că esențială este statornicirea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție pe baza căreia se construiesc noi mecanisme ale economiei, se organizează, planificat, în alt chip și cu alte finalități, activitățile oamenilor.

Radicalii, cu unele excepții, susțin ideea dezvoltării planificate în socialism, păstrînd experiențele și realizările bune

din capitalism, cărora să li se dea un nou conținut. În general, ei manifestă rețineri față de planificarea excesiv de centralizată practică de unele țări socialiste în anumite perioade, chiar formulează critici la adresa ei. Multe căutări converg în jurul modului de concepere și realizare a unei planificări democratice, a găsirii căilor de îmbinare a virtuților acesteia cu cele ale pieței. Și pe această linie se apropie de opiniile unor marxști din zilele noastre. Nu-i mai puțin adevărat că unii radicali, îndeosebi dintre cei burghezi – exacerbind neajunsurile centralismului planificării socialiste din unele țări și perioade, cad în eroarea supraestimării economiei de piață, susținînd un „socialism concurențial”, relativ apropiat de cel preconizat în secolul trecut de francezul P.J. Proudhon și pe care K. Marx îl apreciasse ca o bază pentru regenerarea capitalismului. Paul Fabre, în lucrarea citată, ajunge să opună planificarea pieței și să susțină că „noua economie a societății transformate” ar trebui să fie curățată de intervenționism statal, inclusiv pe planificare, să ofere posibilități cât mai largi de acțiune procesului liber al forțelor pieței. După el „una din condițiile schimbării lumii în profunzime este punerea în discuție a postulatelor pe care este așezată organizarea (sau pseudo-organizarea) economică a societății. Se va pricepe atunci, poate, că metoda de urmat nu este cea a elaborării unui al noulea proiect de societate, cum se spune, ci de a regăsi principiile din care porcede societatea noastră...⁴⁾ Dar cum societatea occidentală actuală este cea capitalistă, evoluată în stadiul monopolist-statal, principiile ei porced din însăși natura acesteia. Noua

economie și noua societate – respectiv principiile ei – nu pot fi căutate într-un trecut infrumusețat în chip romantic. într-o „Chartă a justiției eterne”, cum făcuse Proudhon, ci în realitățile de astăzi, între care, pe un plan însemnat se relevă cele ale unei noi faze a crizei de sistem a capitalismului.

Aminteam la începutul studiului de prezența unei orientări a radicalismului subdezvoltării. Adepții acesteia, de regulă, susțin trecerea la socialism în lumea a treia prin pregătirea prealabilă într-o fază a dezvoltării necapitaliste, în care să se constituie complexul economiei naționale în fiecare țară și să se accelereze dezvoltarea forțelor de producție pe baza unor prefaceri democratice.

Cu toate scăderile sale – diferite de la o orientare la alta – curentul radical este progresist prin însăși ideea de transformare, de progres pe care o implică și are contribuții științifice în abordarea unor probleme importante ale economiilor și lumii actuale. Apariția gândirii economice radicale și extinderea ei contribuie la restrîngerea sferei de influență a gândirii economice burgheze ortodoxe, contribuie la adîncirea crizei economiei politice burgheze, susține, într-un fel sau altul, creșterea influenței înnoitoare a socialismului în lume.

prof. dr. Ivanciu
NICOLAE-VALEANU

* Concepția radicalilor, chiar a celor de stînga, se deosebește de cea a marxștilor într-o seamă de privințe, mai ales cea vînzînd forțele sociale chemate să conducă opera de trecere la socialism.

¹⁾ Charles Marazé; Pour une nouvelle économie politique, în revista „Tiers Monde” nr. 69/1977; La science et les factures de l'inegalité. Lecons du passe et espoirs de l'avenir. Pref. par M'Bow, Paris Edit. de L'UNESCO, 1978.

²⁾ Paul Fabre, op. cit. p. 86.

³⁾ Joseph Schumpeter The March into Socialism. Capitalisme, socialisme et démocratie, Paris Payot, 1974, p. 414.

⁴⁾ Paul Fabre, op. cit. p. 436.

diu, reacțiile specifice ale cadrelor din cercetare la noutățile științifice care le parvin etc.

Cercetare

● Unul din studiile înmănușiate în numărul 1767 al publicației PROBLEMES ÉCONOMIQUES, apariție dedicată integral economiei S.U.A., se referă la organizarea și principalele orientări în domeniul cercetării științifice. Realizat de Misiunea științifică a Ambasadei Franței în S.U.A., studiul publicat sub titlul „La recherche aux États-Unis” semnaleză, ca o trăsătură importantă a politicii promovate în domeniul științei și tehnologiei în această țară, atenția în creștere ce se acordă stimulării inovării. Sub presiunea tot mai vădită a altor producători din țările dezvoltate industrial – cu deosebire producătorii japonezi – în ultimul deceniu,

în S.U.A. a avut loc un proces de conștientizare a necesității perfecționării procesului de inovare tehnologică. Adaptîndu-se realităților specifice acestei țări, diferitelor concepții de conducere a economiei, politica de inovare ar avea, după cum se subliniază în studiul amintit, două elemente de referință. Un prim punct privește stimularea dezvoltării unei rețele dense de întreprinderi mici și mijlocii cu rolul de a facilita tranziția tehnologiilor de vîrf din domeniul cercetării fundamentale, în cel industrial (se impulsionează, de asemenea, apariția unor astfel de întreprinderi chiar pe lângă unitățile de învățămînt superior). Al doilea aspect ar viza, potrivit autorilor studiului, realizarea unui sistem informațional eficient în sfera inovării tehnologice, sistem apt să asigure difuzarea operativă în lumea industrială a tuturor noutăților.

Sesiune de comunicări

● Desfășurată recent din inițiativa Facultății de finanțe-contabilitate din cadrul Academiei de Studii Economice, Sesiunea de comunicări „Creșterea rolului pirghiilor financiar-contabile în sporirea eficienței activității economico-sociale” a reunit cadre didactice din diverse centre universitare ale țării, cercetători, cadre din ministerul de profil, precum și din întreprinderi și centre de calcul. Comunicările, care au reprezentat sinteza activității de cercetare desfășurată în cadrul activității de integrare a învățămîntului economic superior cu cercetarea cu specific financiar-contabil, s-au axat pe probleme de circulație monetară și preșuri, atît sub aspect general-teoretic cît și sub aspect aplicativ. Comunicările au fost grupate în următoarele secțiuni:

FIȘE

autoconducerea, autogestiunea și creșterea eficienței activității economice în unități socialiste; perfecționarea și modernizarea sistemului informațional financiar-contabil pentru întărirea autogestiunii economico-financiare și sporirea eficienței economice; asistența economică acordată întreprinderilor din Capitală; probleme financiare ale autoconducerii și autogestiunii în profil teritorial, etc. Prin modul de desfășurare a lucrărilor sesiunii s-a urmărit participarea creativă a cercetătorilor și cadrelor didactice la soluționarea numeroaselor probleme ale aplicării noului mecanism economico-financiar.

INVESTIȚIA SPECIFICĂ

(Urmare din pag. 21)

normative. Confruntarea normativelor investiției specifice cu investiția specifică reală pune în evidență faptul că, în unele cazuri, valoarea investiției specifice în proiect este micșorată pentru ca obiectivul de investiții să fie inclus în plan, valoarea sa reală depășind cu mult pe cea de deviz.

Metodologia din R.D. Germană acordă o importanță deosebită aspectului analizei comparative internaționale a indicatorilor de eficiență a investițiilor, inclusiv a indicatorului investiției specifice.

Calculul investiției specifice, la nivel macroeconomic și pe ramuri ale economiei naționale, este prevăzut în metodologiile de elaborare a planurilor din unele țări socialiste. Indicatorul este utilizat în cadrul lucrărilor de elaborare a prognozelor și de fundamentare a planului privind necesarul de investiții pentru realizarea unui anumit nivel al sporului de producție.

Un aspect larg dezbătut în conceptul investiției specifice și cu atenție analizat în practica planificării investițiilor și a eficienței acestora este determinarea investiției specifice totale ca o rezultantă a consumului specific de investiții directe (de bază și cola-

4) Clasificarea investițiilor totale este următoarea:

a) Investițiile directe: 1) investiții de bază: Ansamblul lucrărilor destinate realizării producției de bază (secții și sectoare de producție, depozite etc.) sau realizării capacităților pentru servicii; 2) investiții colaterale: Racordurile de utilități până la rețeaua publică sau la magistralele respective (energie electrică, energie termică, gaze, alimentare cu apă, canalizare, drumuri de acces, linii garaj, racorduri telefonice etc.), precum și lucrările de utilități care se asigură prin construcții sau instalații proprii și servesc în exclusivitate obiectivului respectiv.

b) Investițiile indirecte sau conexe ale ramurii: cheltuieli de investiții care se efectuează în alte ramuri sau sectoare de activitate pentru: asigurarea producției de materii și materiale necesare funcționării întreprinderilor care se construiesc; mărirea capacității de prestare a unor servicii necesare noilor obiective; lucrări care se realizează în scopul protejării amplasamentului obiectivului de investiții (regulări de riuri, consolidări de maluri, lucrări speciale împotriva inundațiilor etc.).

terale) și conexe. Din punctul de vedere al calculelor, determinarea investiției specifice la nivel de obiectiv pare să fie relativ mai simplă.

Probleme deosebite de metodă de calcul se pun în cazul investiției specifice totale, la nivel de ramură sau subramură, care încearcă să cuprindă, pe lângă investiția specifică din ramura respectivă, și investițiile specifice necesare în toate ramurile care concurează la realizarea producției. Așadar, apare clar că investiția totală la nivelul ramurilor sau subramurilor economiei naționale este formată din investiții directe și indirecte.⁴⁾

Necesarul total, direct și indirect, de investiții se poate determina pentru fiecare ramură a economiei naționale cu ajutorul modelului balanței legăturilor dintre ramuri.

Astfel, dacă definim investiția specifică directă (i_j) în ramura j ca un raport dintre investițiile i_j necesare pentru a obține un spor al producției Δx_j , vom avea relația:

$$i_j = \frac{I_j}{\Delta x_j} \text{ de unde: } I_j = i_j \Delta x_j \quad (1)$$

Notînd cu i_{tj} investiția specifică totală pentru realizarea unui spor cu o unitate a producției în ramura j va rezulta pentru ramurile economiei, scris sub formă matricială, următorul sistem de ecuații al investițiilor totale:

$$i_t = A' i_t + i \quad (2)$$

în care A' — matricea transpusă a coeficienților cheltuielilor directe;

i — vectorul investițiilor specifice totale;

i — vectorul coloană al investițiilor specifice directe.

Soluția sistemului pentru vectorul investițiilor specifice totale, în funcție de investițiile specifice directe, va fi

$$i_t = (E - A')^{-1} i \text{ sau}$$

$$i_t = i' (E - A)^{-1} \quad (3)$$

Pe baza investiției specifice totale se pot face calcule privind alocarea unui volum total dat de investiții pentru a obține cea mai mare creștere a producției, întrucît aceasta ține seama de investiția specifică indirectă care, în multe cazuri, poate depăși mărimea investiției specifice directe (investițiile conexe uneori pot fi mai mari decît investițiile de bază și colaterale).

La calculul investiției specifice totale apare problema cîte nivele sau trepte de conexiuni trebuie luate în calcul. În condițiile folosirii calculatoarelor electronice se pot efectua cîte runde de calcul se doresc. Se observă însă că, cu fiecare iterație a investițiilor conexe, valoarea care se adaugă este din ce în ce mai mică.

În sfîrșit, menționăm că pentru determinarea planului de investiții la nivelul întregii economii naționale în care sînt cuprinse toate legăturile directe și indirecte ale ramurilor în domeniul investițiilor este necesar să se utilizeze numai investiția specifică directă din fiecare ramură. Dată fiind complexitatea interdependențelor la nivelul de ansamblu al economiei naționale, investiția specifică directă este totodată investiție specifică indirectă (conexă) pentru celelalte ramuri cu care aceasta intră în legătură.

În concluzie, se poate constata, din experiența utilizării balanței legăturilor dintre ramuri în analiza și planificarea economiei că, pe baza acestui instrument de analiză, investiția specifică se poate determina în mod complex, ținîndu-se seama de legăturile directe și indirecte ce se stabilesc între ramurile economiei naționale sub aspectul investițional și al schimbului de produse intermediare.

În acest sens, subliniem necesitatea elaborării în țara noastră a unui sistem de evidență și indicatori, la nivel de întreprinderi și ramuri ale economiei naționale, care să permită întocmirea unei balanțe a legăturilor dintre ramuri pe baza căreia să se determine pentru fiecare ramură în parte necesarul de investiții directe și conexe în condițiile cuprinderii integrale a efectului investițional pagat.

Exportul tehnicii de vîrf

(Urmare din pag. 16)

programelor aplicative; reglementarea internă a obligației furnizorilor generali de instalații complexe ca la elaborarea ofertelor și la încheierea contractelor de export să aibă în vedere dotarea instalațiilor respective cu sisteme de conducere a producției și de management folosind mijloace ale tehnicii de calcul fabricate în România.

Ținînd seama de tendințele cererii și producției de tehnică electronică de calcul pe plan mondial, și anume creșterea mai însemnată a echipamentelor periferice pînă la o paritate în pondere cu sistemele de calcul și în cadrul acestora din urmă polarizarea cererii către sisteme mari și minicalculatoare, precum și de dezvoltarea practic nelimitată a producției de software, țara noastră își orientează pro-

ducția pe liniile cele mai dinamice ale tehnicii de vîrf. Noile componente ale familiei de calculatoare Felix, de capacitate medie-mare prezintă o dublă compatibilitate atît cu sistemele IBM, cît și RIAD, minicalculatoarele românești (Independent, Conal), construite pe baza unor tehnologii avansate, sînt dotate cu echipamente periferice evolute (imprimante rapide, dispozitive de afișare moderne etc.), compatibile cu cele mai răspîndite calculatoare din această grupă, fiind solicitate la export atît în țările socialiste, cît și de țările capitaliste dezvoltate.

Paralel cu perfecționarea calculatoarelor se extinde și se diversifică producția echipamentelor periferice, pentru generalizarea culegerii și introducerii datelor pe suport magnetic, a teleprelucrării și extinderea informației distribuite.

În ceea ce privește strategia de pă-

trundere pe piețele externe, se poate avea în vedere:

— negocierea în acordurile de lungă durată a unor contingente nominalizate privind exportul nostru pentru relațiile respective.

— desfășurarea unei sustinute activități de propagandă economică și de reclamă eficientă de către furnizorul general intern și exportator, atît pentru partea de hardware cît și pentru software de bază și aplicativ, participarea la tîrguri internaționale (în special salonul SICOB — Paris) și organizarea de expoziții specializate pentru specialiști.

— diversificarea formelor de comercializare în concordantă cu practica pe piața mondială (apropierea producătorului de consumator implică scurtarea canalelor de distribuție a tehnicii electronice de calcul prin înființarea unor societăți mixte de comercializare pentru acoperirea unor zone geografice cu cerere dinamică și potențial economic ridicat, precum și a unor birouri comerciale, centre de calcul și sau service.

19

Situația economică și social-politică a clasei muncitoare în țările capitaliste

Continuăm publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățământului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982 tema: „Criza generală a capitalismului” cuprinde 7 puncte: 1. „Esența crizei generale”; 2. „Restrîngerea sferei de dominație a capitalismului”; 3. „Prăbușirea sistemului colonial. Lupta împotriva colonialismului și neocolonialismului”; 4. „Creșterea instabilității economice”; 5. „Programul P.C.R. despre noua fază a crizei sistemului capitalist”; 6. „Situația eco-

nomică și social-politică a clasei muncitoare în țările capitaliste”; 7. „Critica teoriei societății de consum”. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 6.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică” nr. 17 din 30 aprilie 1982.

CAPITALISMUL s-a caracterizat dintotdeauna prin relații bazate pe inegalitate și asuprire socială și națională, pe exploatarea majorității de către o minoritate a societății. În ultimele decenii, îndeosebi, în contextul noii faze a crizei sistemului capitalist, s-a adîncit considerabil prăpastia dintre marii monopolști care domină economia și statul burghez, pe de o parte, și masele largi populare — milioane de muncitori, funcționari, fermieri și țărani, intelectuali și mici proprietari —, pe de altă parte.

Principiile metodologice marxiste de cercetare și apreciere a situației clasei muncitoare

INTERDEPENDENȚELE multiple pe care le implică această problemă, marile deosebiri între condițiile concrete existente într-o țară sau alta, rapida și sinuoasă evoluție a fenomenului, ca și disputele ideologice tot mai puternice în jurul acestei probleme fac ca analiza și aprecierea generală a situației clasei muncitoare în capitalism să fie deosebit de dificile și, totodată, extrem de actuale. Economia politică marxistă beneficiază de principii metodologice clare, care pot fi valorificate în direcția arătată, principii prin care ea își manifestă superioritatea față de gândirea economică burgheză.

În primul rînd, economia politică revoluționară se conduce după principiul conform căruia **situația clasei muncitoare în capitalism trebuie și poate fi apreciată pe baza statutului ei de principală forță de producție a societății**, de făuritoare a celei mai mari părți a bunurilor materiale și a valorilor spirituale existente în aceste țări și, totodată, **de clasă dominată, de clasă asuprită**.

În al doilea rînd, de o valoare metodologică deosebită este teza despre **reproducerea ca mărfa a principalei forțe de producție a societății — forța de muncă**. Tocmai pe o astfel de temelie are loc exproprierea permanentă a producătorilor direcți de rezultatele muncii lor și concentrarea acestora în mâinile marilor capitaliști, aspect cu totul esențial în analiza și aprecierea situației economice a clasei muncitoare.

În al treilea rînd, **situația clasei muncitoare în capitalism nu poate fi redusă doar la aspectele ei economice cuantificabile**, doar la volumul veniturilor încasate și nici măcar la cantitatea de bunuri și servicii la care ea are acces pe baza veniturilor din muncă într-o perioadă de timp anume, respectiv într-o țară. Pentru aprecierea acestei situații este necesar să se ia în considerație toate elementele și toți factorii care influențează, respectiv, care definesc calitatea vieții.

În al patrulea rînd, **situația clasei muncitoare trebuie cercetată și evaluată în dinamica ei permanentă**, în dependență de stadiul societății burgheze, de etapa concretă în care se află una sau alta din țările capitaliste, de nivelul dezvoltării lor economice, deci și de nivelul productivității muncii sociale.

În concluzie, situația economico-socială a clasei muncitoare în capitalism poate fi definită prin ansamblul condițiilor de muncă și viață, de care aceasta dispune într-o țară sau alta, într-o etapă istorică anume, condiții în baza cărora ea își realizează capacitatea sa creativă în producție, în viața socială, în actul decizional și, în același timp, beneficiază de rezultatele muncii sale. Fie că această situație se apreciază pe fundalul general al calității vieții, al criteriilor și indicatorilor acesteia, fie

în legătură cu exigențele reproducerii normale a forței de muncă în epocă, concluzia care se impune este aceea a menținerii nivelului de trai al maselor muncitoare din țările capitaliste, a situației lor economice și sociale sub posibilitățile existente în aceste țări, sub cel al valorii nou create de ele însele și mult sub nivelul consumului mediu al burgheziei, asigurat prin exploatare.

În orice caz situația clasei muncitoare poate fi apreciată numai în contextul național-statal în care această clasă s-a format și dezvoltat, în care își desfășoară activitatea creatoare. Sistemul nevoilor sociale, ca și cel al posibilităților de a le satisface s-a constituit în cadrul unor structuri tehnico-științifice și economice date și de aceea judecarea raportului dintre ele nu se poate face decît pe baza și în contextul acestora.

Șomajul cronic și de masă în noua fază a crizei generale

INACTIVITATEA (nedorită) a unei părți a populației apte de muncă reprezintă un fenomen specific societății capitaliste, cunoscut sub denumirea de șomaj. **Baza obiectivă generală a șomajului constă în acumularea capitalistă**, adică în transformarea unei părți a plusvalorii în capital. Acumularea capitalistă nu se concretizează în creșteri proporționale ale celor două părți ale capitalului. Partea investită în mașini, instalații, materii prime (capital constant) crește mai repede, comparativ cu cea destinată cumpărării forței de muncă (capital variabil). Deși ambele componente cresc absolut, totuși numai capitalul constant crește și relativ, în timp ce cel variabil tinde să-și diminueze ponderea. Are loc deci o modificare a structurii interne a capitalului folosit, care a fost denumită de K. Marx **creșterea compoziției organice a capitalului**.

Avînd în vedere că forța de muncă suplimentară se asigură doar pe seama capitalului variabil suplimentar, oferta de noi brațe de muncă nu poate fi absorbită integral. Apare un surplus relativ de forță de muncă. **Cauza fundamentală a acestuia este creșterea compoziției organice a capitalului**, această creștere în ritmuri diferite a celor două părți de capital în procesul acumulării capitaliste. Altfel spus, excedentul relativ de forță de muncă, respectiv suprapopulația relativă este legată de necesitățile de valorificare a capitalului, de interesul burgheziei de a obține o plusvaloare cît mai mare prin economia de capital variabil; ea nu este generată de posibilitățile absolute de angajare pe baza capitalului social și nici de oferta reală de brațe de muncă din țara respectivă.

Existența și dimensiunile șomajului au fost determinate și de alți factori generali, asupra cărora și-au pus amprenta relațiile de capital, cum sînt: ruina micilor producători; atragerea în producție a femeilor și copiilor; importul (imigrația) de forță de muncă ieftină din unele țări în curs de dezvoltare sau mai puțin dezvoltate.

Scăderea relativă a capitalului variabil nu înseamnă însă și scăderea sa absolută, deci nici scăderea generală a populației ocupate. Dimpotrivă, **pe perioade mai lungi de timp, asistăm la creșterea numărului de salariați**, creștere determinată de aceeași lege a acumulării capitaliste, care presupune suplimentarea forței de muncă pentru nevoile capitalului productiv suplimentar.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

Sporirea populației ocupate (active) are la bază și alți factori — reducerea săptămîinii de lucru, prelungirea duratei concediilor plătite, extinderea duratei medii de școlarizare, diversificarea serviciilor pe fondul creșterii nevoii sociale —, toți aceștia fiind împuși prin lupta directă a clasei muncitoare.

În perioada actuală, pe lângă cauzele generale arătate, au apărut și **factori specifici de potențare a șomajului**, cum sînt: scăderea ratelor acumularii, respectiv diminuarea investițiilor în mai toate țările; criza energetică și de materii prime; folosirea incompletă a capacităților de producție pe fondul recesiunii economice prelungite; cursa înarmărilor și irosirea unor mari resurse naționale în scopuri militare; evoluțiile specifice ale fenomenului demografic; întreruperea sau diminuarea unor fluxuri migratorii internaționale de forță de muncă etc.

Efectul general al tuturor acestor cauze și factori este șomajul cronic și de masă. Ca urmare, începînd cu criza economică ciclică din 1974—1975 șomajul s-a menținut la cote alarmante în toate țările capitaliste. Numărul total al șomerilor a crescut de la 8 570 000 în 1973 la 14 735 000 în 1975, la 17 200 000 în 1979, pentru a ajunge la circa 28 milioane în prezent.

Ratele șomajului, adică ponderile mărimilor absolute ale acestuia în totalul populației active, au fost în ultimii 8 ani de circa 3—4 ori mai mari, comparativ cu ratele din perioada 1962—1973. În ultimele luni ale anului 1981, aceste rate erau după cum urmează: S.U.A. — 8,2% (față de 4,9% în perioada 1962—1973); Marea Britanie — 12,2% (respectiv, 2,4%); Franța — 7,3% (1,8%); Australia — 7,8% (1,6%). Durata medie a timpului de căutare a unui nou loc de muncă (durata medie a șomajului pe o persoană) s-a mărit substanțial. Dacă în 1974, în R.F.G., doar 5,2% din totalul șomerilor nu avuseseră de lucru mai mult de un an, în anul 1979, ponderea acestora s-a ridicat la aproape 25%.

În structura generală a șomajului, **tinerii, emigranții, femeile, oamenii muncii de culoare, cei în vîrstă dețin ponderi mari** — mai mari decît în totalul populației active. De pildă, în țările Pieței comune, tinerii sub 25 de ani dețineau 42% în totalul șomerilor, față de 22% în populația activă. Conștienți de faptul că situația lor se agravează și văzînd că guvernele întîrzie să ia măsurile care se impun, numeroși tineri din țările occidentale au ales calea acțiunilor energice, a demonstrațiilor. De pildă, în noiembrie 1981, mai multe organizații britanice studențești și de tineret s-au unit într-o mișcare națională, ale cărei principale devize sînt: „locuri de muncă pentru tineri”; „dați-ne un viitor!”

Implicațiile șomajului sînt extrem de numeroase și de complexe. În primul rînd, agravarea extremă a fenomenului în ultimii ani, în condițiile unor preocupări ale guvernelor de a rezolva problema respectivă, vădește **incapacitatea mecanismelor capitaliste de a asigura dreptul la muncă pentru toți membrii societății**, drept elementar, și, totodată, fundamental. Pe de altă parte, populația ocupată este supusă unei intense exploatare, este obligată prin întreg sistemul de normare și de salarizare să presteze un volum de muncă tot mai mare, să lucreze în ritmuri istovitoare.

Sacrificiile cele mai mari sînt însă suportate de șomerii înșiși, de familiile lor, de clasa muncitoare în ansamblul ei. Pierderea locului de muncă înseamnă automat întreruperea încasării veniturilor din muncă, ceea ce va însemna înrăutățirea absolută a condițiilor de viață ale persoanelor în cauză, ca și a familiilor acestora.

Propaganda burgheză nu-și cruță mijloacele pentru a răspîndi teza falsă despre caracterul voluntar și nepericulos al șomajului, șocul acestuia fiind amortizat — spun ideologii burghezi — de măsurile de securitate socială, de sistemul asigurărilor în caz de șomaj. În unele țări se plătesc, în anumite condiții, ajutoare de șomaj. Acestea se asigură, fie pe seama asiguraților în acest sens, a cotizațiilor plătite de salariații în funcțiune, fie pe seama unor fonduri de asistență socială. Oricum, ajutoarele de șomaj sînt cu mult mai mici decît salariile primite înainte de concediere.

La aceste pierderi și sacrificii ale șomerilor se adaugă și alte efecte: descalificarea și rămînerea în urmă sub raport profesional, fapt ce complică și mai mult angajarea lor ulterioară; tensiunea morală în familiile de șomeri, numeroasele drame ce apar pe baza concedierilor: de asemenea, șomajul divizează, contrapune unele categorii de oameni ai muncii altora etc.

Marile inegalități economico sociale în țările capitaliste

INEGALITATEA esențială a societății capitaliste — care, de fapt, stă la baza tuturor celorlalte inegalități — constă în poziția opusă a celor două clase fundamentale — burghezia și clasa

muncitoare — față de principalele mijloace de producție. Concentrarea capitalului în mîinile burgheziei (se apreciază că cele mai mari 500 de firme industrial-bancare din S.U.A., adică 0,04% din total, dețin peste două treimi din întregul capital fix existent în țară) permite acesteia să-și însușească cea mai mare parte a venitului național produs de masele muncitoare. De pildă, în industria prelucrătoare americană, proprietarii încasau, în 1975, sub formă de plusvaloare peste 318 miliarde de dolari, față de 43,3 miliarde în 1947, în timp ce lucrătorii industriali primeau 113, respectiv 17,6 miliarde de dolari. Deci, ponderea ce revenea clasei muncitoare din industrie s-a redus de la 41% la 35%.

Discrepanța crescîndă dintre partea din valoarea nou creată plătită drept preț al forței de muncă și cea însușită gratuit de cei ce exploatează forța de muncă poartă denumirea de **pauperizare relativă**. Ea exprimă înrăutățirea relativă a situației clasei muncitoare comparativ cu situația burgheziei, adîncirea decalajelor dintre cei săraci și cei bogați. Statistica oficială franceză oferă unele date pentru calcularea acestui decalaj. Astfel, se aproximează că producerea masei de venit național a fost asigurată în 1976 de circa 14 000 000 de persoane: muncitori, tehnicieni, maiștri, cadre superioare salariate, mici producători etc. Toți producătorii direcți primeau doar 1/3 din venitul național produs de ei, restul revenea diferitelor categorii de exploatare. Fiecărui dintre acești producători îi revenea o cotă medie anuală echivalînd cu 6 400 de dolari, în timp ce fiecare din cei peste 500 000 de capitaliști mari și mici își însușea fără muncă peste 350 000 de dolari.

Decalajul dintre veniturile oamenilor muncii și profiturile marilor monopoluri este deosebit de mare și în creștere. În anii 1975—1978, în S.U.A., la o creștere a productivității muncii de 16,3%, salariile reale au sporit doar cu 5,5%, în timp ce profiturile corporațiilor s-au ridicat cu 47,5%. Marile monopoluri, în-deosebi cele cu activitate transnațională, reușesc să încaseze profituri mari chiar în condițiile de criză și de recesiune. De pildă, principalele societăți petroliere au încasat în anul 1974 — an de plină criză energetică — profituri de aproape 12 miliarde de dolari, adică cu peste 36% mai mari decît în 1973.

În perioadele de crize economice ciclice, de recesiune prelungită, de inflație galopantă, de șomaj cronic și de masă, de umflare puternică a cheltuielilor și bugetelor militare, unele categorii de oameni ai muncii suferă și o înrăutățire absolută a condițiilor lor de viață, în cazul lor putîndu-se vorbi și de **pauperizare absolută**. Este unanim acceptat faptul că în cazul unei puternice inflații, familiile cu venituri modeste și relativ fixe nu mai reușesc să-și asigure aceleași produse și servicii ca în anii trecuți. La fel stau lucrurile cu șomerii și cu familiile lor.

La aceasta mai trebuie adăugat și faptul că masa de bunuri și servicii pe care oamenii muncii și le pot procura cu veniturile lor din muncă nu acoperă integral nevoia socială, iar în unele cazuri nu acoperă nici **minimumul de trai**, calculat de institutele specializate din aceste țări.

În pofida progreselor economice înregistrate în țările capitaliste (pe seama rezultatelor muncii generațiilor de producători), a creșterii nivelului de trai în aceste țări, a gradului de civilizație la care s-a ajuns, inegalitatea fundamentală dintre exploatare și exploatați nu a dispărut, iar discrepanțele dintre veniturile și consumul acestora s-au accentuat.

★

Toate aceste realități recente reprezintă, în același timp, argumente factice de necontestat împotriva teoriei „societății de consum”, teorie burgheză lansată în deceniile anterioare cu scopul de a înfrumuseța orînduirea capitalistă, de a ascunde contradicțiile adînci ale acestei societăți.

Devine tot mai evident că imperialismul, capitalismul în general nu mai poate oferi soluții corespunzătoare — în interesul maselor largi populare și al progresului — problemelor ce preocupă lumea contemporană. În fața popoarelor, a maselor se ridică cu tot mai mare tărie sarcina lichidării stărilor de lucruri anacronice, care contravin intereselor noilor forțe sociale și naționale, a asigurării drepturilor și aspirațiilor fundamentale ale oamenilor.

prof. dr. Niță DOBROTA
Academia de studii economice din București

După reuniunea de la București a Grupului celor 77

Amplificarea cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor

ÎN PROCESUL dezvoltării economice și sociale în general, și al dezvoltării industriale în special, rolul factorului uman este hotărâtor. Așa cum s-a relevat în dezbaterile reuniunii de la București a Grupului celor 77, realizarea obiectivului major convenit pe plan internațional, privind sporirea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială, de la 7% în 1975 la 25% în anul 2000, reclamă o creștere considerabilă atât a numărului personalului industrial cit și a ponderii acestuia în totalul forței de muncă. După calculele ONUDI, spre exemplu, ponderea personalului din industrie în totalul forței de muncă ar urma să crească în Africa de la 11,9% în 1971, la 15,7% în anul 2000, în Asia de la 12,3% la 17,1%, iar în America Latină de la 23,7% la 27,6%.

Din luările de cuvânt ale participanților a rezultat că multe țări în curs de dezvoltare au obținut rezultate remarcabile pe linia formării de cadre. A rezultat, totodată, că multe alte țări dispun de un mare potențial de resurse umane, insuficient pus în valoare, că în același timp ele duc o lipsă acută de mină de lucru calificată, că nivelul de pregătire nu merge întotdeauna în pas cu progresul tehnico-științific. S-a subliniat, de asemenea, că preocupările țărilor în curs de dezvoltare pentru formarea și perfecționarea cadrelor se lovesc încă de o serie de obstacole: nu în toate țările în curs de dezvoltare au fost create instituții responsabile cu dezvoltarea resurselor umane, nu în toate țările există planuri de formare și perfecționare a cadrelor, în unele țări în care există asemenea planuri ele nu sînt corelate cu obiectivele de dezvoltare industrială, unele țări nu au acordat suficientă atenție formării și perfecționării cadrelor atunci cînd s-au formulat strategiile și planurile naționale de dezvoltare.

Pornindu-se de la aceste constatări s-a apreciat că sînt necesare eforturi sporite din partea fiecărei țări în curs de dezvoltare pentru mobilizarea și punerea în valoare a tuturor resurselor sale umane, ca parte integrantă a strategiilor și planurilor lor naționale de dezvoltare. S-a subliniat necesitatea abordării interdisciplinare, mai ales în condițiile amplei revoluții tehnico-științifice, a educației și a formării de cadre, a legării tot mai strînse a învățămîntului cu producția și cercetarea, a ridicării continue a nivelului de pregătire profesională a tuturor celor chemați să asigure dezvoltarea țării.

În al doilea rînd, reuniunea de la București a scos în evidență preocuparea profundă a țărilor în curs de dezvoltare față de marile dificultăți cu care acestea sînt confruntate ca urmare a lipsei de progrese pe calea instaurării noului ordinii economice internaționale. S-a apreciat că în condițiile menținerii actualelor tendințe din relațiile economice internaționale, este foarte probabil că nu vor fi realizate obiectivele de industrializare ale țărilor în curs de dezvoltare și de reducere pe această cale a decalajelor, că va avea loc o creștere fără precedent a somajului din aceste țări. Astfel, numărul șomerilor ar putea ajunge, pînă în anul 2000, după evaluările ONUDI, la 75 milioane în America Latină, la 89 milioane în Africa tropicală și la 336 milioane în Asia de Sud și de Sud-Est.

Luînd în considerare aceste perspective deloc îmbucurătoare pentru soarta popoarelor lor, participanții la reuniune s-au pronunțat pentru promovarea unor relații noi între state, bazate pe deplină egalitate și echitate, pentru intensificarea preocupărilor și eforturilor în vederea relansării dialogului economic internațional. Totodată, au subliniat importanța întăririi conlucrării reciproce avantajoase dintre țările în curs de dezvoltare pentru accelerarea dezvoltării lor economice și sociale.

Din lucrările reuniunii de la București a rezultat că se poate de clar că relațiile de cooperare dintre țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii de cadre pentru industrie sînt cu mult sub posibilități și cerințe. S-a subliniat că aceste posibilități au fost insuficient explorate și exploatare, că anumite instituții de formare și perfecționare de cadre, din țări cu experiență în acest domeniu nu sînt binecunoscute pe plan subregional, regional sau interregional, că există asemenea instituții care pot juca un rol important oferind capacitățile lor excedentare pentru formarea și perfecționarea de cadre din alte țări în curs de dezvoltare, că nu există un flux corespunzător de informații asupra posibilităților de cooperare către diferitele țări etc.

Pentru a se folosi integral posibilitățile existente și a ridica cooperarea la nivelul rolului important pe care aceasta poate și trebuie să-l joace, participanții la reuniune au adoptat, pe baza unor propuneri concrete prezentate de România, un ansamblu de recomandări vizînd întreprinderea de măsuri pe plan național, regional și internațional în vederea promovării și dezvoltării cooperării dintre țările în curs de dezvoltare în domeniul formării și perfecționării de cadre pentru industrie.

Pe plan național au fost recomandate în esență legarea mai strînsă a învățămîntului cu producția și cercetarea, corelarea corespunzătoare a formării și perfecționării cadrelor cu dezvoltarea

industrială și progresul tehnic; planificarea forței de muncă industriale și integrarea acestora în strategiile și planurile naționale de dezvoltare industrială; realizarea unui inventar al nevoilor, imediate și de perspectivă, de forță de muncă, precum și al gradului de folosire a acestora; crearea de sisteme naționale, cu structuri corespunzătoare, pentru formarea și perfecționarea de cadre; încadrarea și folosirea mai eficientă, în posturi corespunzătoare, a cadrelor naționale calificate, sporirea preocupărilor fiecărei întreprinderi industriale pentru formarea și perfecționarea cadrelor sale; realizarea unei formări profesionale cit mai adecvate nevoilor specifice ale fiecărei țări și în condiții cit mai apropiate celor în care cadrele își vor desfășura activitatea în viitor, crearea de centre naționale de formare și perfecționare de cadre, precum și întărirea celor existente, care să funcționeze utilizînd forme organizatorice și metode de instruire specifice pentru diferite categorii de personal: reglementarea juridică a activităților de formare și perfecționare de cadre; adoptarea de măsuri pentru oprirea exodului de personal calificat; deplina integrare și participare a femeilor și tineretului la procesul dezvoltării industriale, inclusiv pregătirea corespunzătoare a acestora la toate nivelele; în elaborarea programelor instituțiilor (centrelor) de formare și perfecționare a cadrelor să se țină seama în mai mare măsură de necesitățile de forță de muncă și de tehnologiile actuale și potențiale folosite în întreprinderile industriale.

Pe plan regional, reuniunea de la București a recomandat, printre altele, încheierea de acorduri și aranjamente de cooperare, exînderea schimbului de experiență, crearea de centre regionale și interregionale de formare de cadre și întărirea celor existente, asigurarea unor fluxuri regulate de informații privind nevoile și capacitățile disponibile de formare de cadre din diferite țări, organizarea de cursuri, seminarii, stagii de formare și vizite de studiu și de alte facilități menite să contribuie la îmbunătățirea experienței țărilor în curs de dezvoltare în formarea și perfecționarea de cadre, acordarea reciprocă de asistență tehnică pentru organizarea și dezvoltarea sistemelor naționale de formare și perfecționare de cadre, constituirea unui sistem de acordare reciprocă de burse pentru formarea și perfecționarea de cadre industriale, fiecare țară în curs de dezvoltare urmînd să ofere facilități după posibilitățile sale, în acele sectoare în care are mai multă experiență. Totodată, participanții la reuniune au convenit examinarea și evaluarea periodică, în cadrul Grupului celor 77, a cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul formării și perfecționării de cadre pentru industrie.

Considerînd că țările dezvoltate și organizațiile internaționale pot și trebuie să sprijine mai substanțial eforturile țărilor în curs de dezvoltare îndreptate spre punerea în valoare a resurselor lor umane și dezvoltarea conlucrării dintre ele în acest domeniu, participanții la reuniune au convenit în semnăt număr de acțiuni și măsuri ce urmează a fi întreprinse pe plan internațional. Dintre acestea am dori să evidențiem pe cele privind crearea cu sprijinul organizațiilor internaționale, a unor centre model de pregătire de cadre, identificarea instituțiilor apte să devină centre model pentru formarea și perfecționarea de cadre, creșterea asistenței tehnice și financiare acordate țărilor în curs de dezvoltare pentru formarea și perfecționarea de cadre pentru industrie, încheierea de acorduri-aranjamente de cooperare în domeniul pregătirii de cadre între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, includerea problematicii pregătirii de cadre pentru industrie printre preocupările prioritare ale ONUDI examinarea periodică, la 2 sau 3 ani, de către Consiliul Dezvoltării Industriale a problemelor privind pregătirea de cadre pentru țările în curs de dezvoltare, înscrierea unui punct separat consacrat acestei probleme pe agenda celei de-a IV-a Conferințe generale a ONUDI din 1984, elaborarea și difuzarea de monografii privind sistemele naționale ale țărilor în curs de dezvoltare în domeniul formării de cadre industriale, publicarea periodică a unui buletin conținînd informații asupra nevoilor de personal industrial ale diferitelor țări, asupra capacităților de formare de cadre existente în aceste țări, prezentarea de date și informații asupra diverselor centre naționale, regionale și internaționale de formare de cadre pentru țările în curs de dezvoltare, examinarea posibilității creării unui Fond internațional destinat sprijinirii eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru formarea și perfecționarea de cadre.

Prin rezultatele fructuoase cu care s-a încheiat, concretizate în „Recomandările de la București”, recenta reuniune a Grupului celor 77 se înscrie ca un moment de referință pe calea dezvoltării cooperării economice și a întăririi solidarității dintre țările în curs de dezvoltare în lupta comună pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noului ordinii economice internaționale.

Ion BARAC

DOCUMENTAR

Accentuarea incertitudinii în prognoză

UN studiu de sinteză, publicat recent de Consiliul Economic și Social al O.N.U. (ECOSOC) sub titlul de „Situția economică mondială (1981—1983): caracteristici principale”, vine să confirme orientarea diferitelor aprecieri — caracterizate, în general, printr-o netă moderare a optimismului — asupra evoluției recente și de perspectivă a economiei mondiale. De altfel, ținând seama de experiența anilor trecuți, când nu o dată prognoze efectuate pe plan național și internațional și-au demonstrat incertitudinea nefiind confirmate de evoluția ulterioară a conjuncturii economice, autorii studiului menționat dau dovadă de multă prudență în afirmații, însoțindu-și în mod constant previziunile de numeroase condiționări sau restricții.

Principala caracteristică evidențiată de specialiștii ECOSOC o constituie încetinirea generalizată a activității economice în 1981, ea afectând toate statele, indiferent de nivelul lor de dezvoltare sau de structura economiei lor. Situația mediocră a economiei mondiale — se arată în studiu — s-a datorat, în esență, recesiunii din țările occidentale industrializate, unde, timp de doi ani consecutiv, ritmul mediu de creștere a P.N.B. a depășit doar cu puțin 1 la sută. Recesiunea economică s-a reflectat într-o creștere importantă a șomajului, ceea ce a exercitat presiuni negative asupra salariilor, și într-o diminuare a prețurilor la produsele de bază. Dacă ritmul inflației s-a redus întrucâtva anul trecut, el s-a menținut totuși ridicat în raport cu nivelurile postbelice. Cât privește țările socialiste, ele au înregistrat anul trecut un ritm mai lent de creștere economică, comparativ cu anii precedenți.

După opinia autorilor studiului, evoluția conjuncturii din 1981 a confirmat încă o dată gradul de interdependență al economiei mondiale, două caracteristici importante manifestându-se în cursul anului. Este vorba, în primul rând, de faptul că — în afară de legăturile create între economiile naționale de schimburile comerciale — relațiile financiare au fost cele care au contribuit în mare măsură la propagarea dereglărilor de origine externă. În condițiile reducerii marjei de manevră pentru autoritățile monetare naționale, politicile practicate au înregistrat un anumit paralelism, nota dominantă constituind-o rata deosebit de ridicată a dobânzilor într-un mare număr de țări, deși rata șomajului este înaltă și continuă să crească.

Conform estimărilor preeliminare produsul intern brut mondial s-a majorat în 1981 cu numai 1,3 la sută, ceea ce reprezintă doar aproximativ o treime din ritmul mediu de creștere realizat în cursul deceniului precedent (vezi tabelul). În ceea ce privește schimburile comerciale internaționale se apreciază că acestea au stagnat la nivelul atins în 1980, în timp ce în perioada 1971—1980 ritmul lor mediu anual de creștere a depășit 5 la sută.

Dinamica produsului intern brut (creșterea anuală, în%)

	1971— 1980	1980	1981 ¹⁾	1982 ²⁾	1983 ²⁾
Total mondial	4,1	2,1	1,3	1,9	3—4
din care :					
Țări capitaliste dezvoltate	3,4	1,5	1,2	1,3	3,3
Țări socialiste ³⁾	5,4	3,5	1,9	3,2	3—4
Țări în curs de dezvoltare	5,5	2,9	0,5	...	4—5

1) Estimări. 2) Previziuni. 3) Dinamica produsului material net

Oprindu-se asupra situației din țările în curs de dezvoltare, specialiștii ECOSOC evaluează ritmul de creștere al P.I.B. în 1981 la 0,5 la sută, ceea ce înseamnă că — raportat pe locuitor — acesta s-a redus efectiv pentru prima oară de la sfârșitul anilor '50. Evoluția este apreciată ca fiind deosebit de gravă, dacă se compară cu ritmul mediu de creștere economică de 5,5 la sută în cursul deceniului trecut și cu ritmul de 7 la sută stabilit ca obiectiv de Strategia internațională a dezvoltării pentru cel de-al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare.

În majoritatea țărilor în curs de dezvoltare încasările de pe urma exporturilor s-au redus sensibil, pe măsura slăbirii cererii pe piețele internaționale pentru produsele de bază. Restringerea consumului intern și a investițiilor, alături de reducerea importurilor din cauza dificultăților în materie de plăți externe, au determinat în numeroase țări în curs de dezvoltare o stagnare bruscă a expansiunii sectorului modern al economiei, iar șomajul a atins rate fără precedent în principalele centre urbane.

Se apreciază ca deosebit de dificilă situația țărilor în curs de dezvoltare importatoare de energie, a căror balanță a plăților curente a înregistrat anul trecut un deficit de aproape 80 miliarde dolari, sub efectul conjugat al scăderii prețurilor pe piața mondială la marea majoritate a produselor lor de export și al creșterii dobânzilor la împrumuturi.

DUPĂ opinia autorilor studiului, anul în curs are o importanță crucială prin prisma realizării condițiilor pentru relansarea economiei mondiale. Deocamdată, însă, subsistă o serie de incertitudini asupra eficienței politicilor comerciale, financiare, valutare etc. aplicate în diverse țări capitaliste dezvoltate, precum și asupra rezultatelor procesului de ajustare ce se desfășoară în țările în curs de dezvoltare, știut fiind că îmbunătățirea situației acestora este strins legată de relansarea activității economice în țările industrializate și deci de ameliorarea posibilităților de export în aceste țări. Se apreciază că, dacă — după stagnarea din primul semestru a.c. a economiei țărilor vest-europene și a S.U.A. — în sem. II a.c. va avea loc o învioreare, ritmul de creștere din țările capitaliste dezvoltate ar putea să se situeze între 1 și 1,5 la sută. Dar, o asemenea învioreare este în mare măsură condiționată de reducerea substanțială — îndeosebi în Statele Unite — a nivelului dobânzilor, ceea ce ar permite guvernelor din diferite țări capitaliste industrializate să desfășoare politici mai dinamice, avind ca efect o creștere sensibilă a cererii.

În domeniul comerțului exterior, specialiștii ECOSOC prevăd o creștere nesemnificativă a schimburilor comerciale în anul 1982, acestea desfășurându-se sub amenințarea continuă a întăririi măsurilor protecționiste; ca atare, este de așteptat ca reuniunea ministerială a GATT din noiembrie a.c. să se desfășoare într-un climat marcat de tensiuni acumulate în domeniul schimburilor între țările capitaliste dezvoltate, ca și între acestea și țările în curs de dezvoltare.

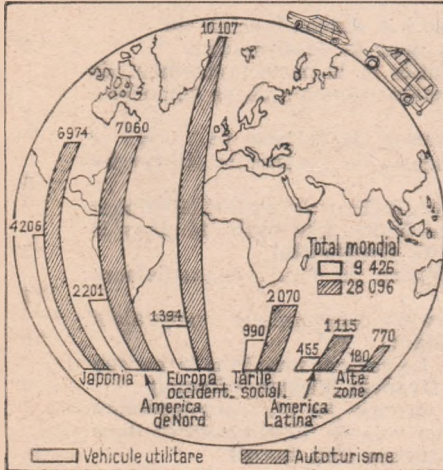
Evantaiul incertitudinilor se lărgeste când este vorba de prevederea evoluției economiei țărilor în curs de dezvoltare. „Este puțin probabil — scriu autorii studiului — ca climatul economic internațional să dea în 1982 un impuls substanțial creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare. Exporturile acestor state, fiind vorba în primul rând de materii prime, vor stagna în continuare, atît timp cît activitatea economică nu va fi cu adevărat reluată în țările industrializate. Nu se poate spera nici într-o creștere sensibilă a finanțării internaționale... Nu este deloc probabilă o creștere a volumului investițiilor, al căror nivel a rămas relativ scăzut de la adoptarea — în 1980 — a politicilor de ajustare”. Mai mult decît atît, acțiunea factorilor menționați ar putea să frîneze creșterea economică în cursul primei jumătăți a deceniului actual, iar dacă conjunctura economică internațională nu va înregistra îmbunătățiri evidente, în numeroase țări în curs de dezvoltare — și în primul rând în cele mai vulnerabile dintre ele — ar putea să apară un declin economic.

Prognoza asupra evoluției economiei țărilor capitaliste dezvoltate nu este nici ea mai optimistă. „Nimic nu permite încă să se afirme cu certitudine — se apreciază în studiu — că pierderea încrederii oamenilor de afaceri, constatată în ultimii ani, ar fi dispărut; în cazul în care ratele dobânzilor ar rămâne ridicate în ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate și în care previziunile de redresare pentru sfârșitul anului 1982 nu s-ar realiza, există riscul generalizării ei”. Iar concluzia finală este pregnantă: dacă situația ar evolua în sensul amintit și dacă ar slăbi rezistența în fața aplicării unor măsuri protecționiste de mare amploare, economia mondială ar putea să intre într-o recesiune la fel de gravă ca cea din anii '30.

Innoiri in parcul de vehicule autorutiere

PRESA internațională a relatat desul de frecvent, uneori chiar cu lux de amănunte, despre ascuțirea concurenței — în condițiile „crizei” energetice — între marile firme producătoare de autoturisme din lumea occidentală, despre puternica penetrație a autovehiculelor japoneze (îndeosebi a celor de mic litraj) pe piața mondială a

REPARTIȚIA PRODUCȚIEI MONDIALE DE AUTOVEHICULE ÎN ANUL 1981 (mii unități)

autoturismelor. Or, mai puțin oglindite au fost restructurările intervenite în domeniul producției mondiale de vehicule utilitare, unde firmele japoneze au ajuns să dețină anul trecut o pondere de 45 la sută (vezi graficul), față de un sfert în cazul producției mondiale de autoturisme.

Profilate îndeosebi pe producția de autovehicule utilitare de tonaj redus (peste 3 milioane din cele 4,2 milioane de autovehicule fabricate anul trecut puteau transporta o încărcătură utilă de până la 2 tone), firmele japoneze au reușit să exporte în 1981 aproximativ 2 milioane de asemenea vehicule, adică aproape atât cât reprezintă întreaga producție respectivă a Americii de Nord. Fapt care a determinat pe cei mai de seamă constructori din celelalte țări occidentale producătoare de vehicule utilitare — Ford, Renault, Peugeot, Volkswagen, Fiat și British Leyland — să adopte măsuri de înnoire a gamei autovehiculelor fabricate de ei.

Corelația știința — planificare

DUPĂ opinia unor economiști cehi, în planificarea activității științifice trebuie să coexiste abordarea de ramură a problemelor dezvoltării sale, care decurge din însuși caracterul specific al științei, cu cea bazată pe programele speciale. Necesitatea abordării prin prisma programelor complexe și speciale pe termen lung este dictată de imperativul asigurării unei coordonări a legăturilor orizontale cu cele verticale, în cadrul planificării.

Ținând seama de faptul că programele de dezvoltare sînt menite să con-

tribuie la realizarea integrării necesare între etapele componente ale ciclului „știință—producție—aplicare”. Academia de științe a R.S. Cehoslovace a formulat — arată revista **Planovane hospodárstvi** — un număr de șapte direcții de orientare complexă a dezvoltării social-economice a R.S. Cehoslovace pînă în anul 2000, orientări care reflectă obiectivele strategice ale dezvoltării economiei naționale, metodele și mijloacele necesare pentru atingerea acestora. În conformitate cu orientările respective au fost elaborate prognoze și proiecte speciale privind cercetările fundamentale, care servesc ca bază pentru întocmirea programelor complexe pe termen lung. Important este — subliniază revista — ca, la stabilirea obiectivelor dezvoltării social-economice și a căilor de realizare a acestora, organele de planificare să pornească de la fondul existent de cunoștințe științifice, de la prognoza posibilităților potențiale de aplicare a cuceririlor științei în cadrul economiei naționale, să țină cont de planurile de dezvoltare a științei.

Tările în curs de dezvoltare în fața urbanizării

CONFORM previziunilor elaborate de experții demografici ai O.N.U., concomitent cu creșterea populației totale pe glob, în ultimele decenii ale secolului nostru vom asista la un intens proces de urbanizare, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, chiar dacă — la nivelul anului 2000 — se vor menține ample decalaje între majoritatea țărilor respective și cele dezvoltate în ceea ce privește gradul de urbanizare (86 la sută în America de Nord și 35 la sută în Asia de Sud). Extrapolarea unor tendințe recente conduce la concluzia proliferării marilor aglomerații urbane; dacă în 1950 existau pe glob numai două „megalopolis”-uri cu peste 10 milioane de locuitori (ambele în țări capitaliste industrializate), în 1975 numărul lor a ajuns la șapte, iar în anul 2000 se prevede să ajungă la 25, din care 20 în țări în curs de dezvoltare (vezi tabelul).

Evoluția principalelor aglomerații urbane în lume (în milioane locuitori)

1950	New York	12,3	New York	22,4
	Londra	10,4	Beijing	20,9
			Rio de Janeiro	19,0
			Bombay	16,8
			Calcutta	16,4
			Djakarta	15,7
1975	New York	19,7	Los Angeles	13,9
	Tokyo	17,7	Saul	13,7
	Yokohama	12,4	Cairo	12,9
	Shanghai	11,9	Madras	12,7
	Mexico	10,5	Buenos Aires	12,1
	Los Angeles	10,7	Karachi	11,6
	Sao Paolo	10,3	Delhi	11,5
	Londra	10,3	Manila	11,4
			Teheran	11,1
2000 (previziuni)	Mexico	31,0	Bagdad	11,0
	Sao Paolo	25,8	Osaka	10,9
	Shanghai	23,7	Istanbul	10,8
	Tokyo	23,7	Hongkok	10,6
	Yokohama	23,7	Paris	10,6
			Dacca	10,5

Evocind multiplele probleme social-economice pe care le ridică „explozia urbană” din țările în curs de dezvoltare, revista **L'Usine Nouvelle** relevă imensitatea efortului de realizat pen-

tru a putea asigura condiții decente de viață în mediul urban. Este vorba aici de necesitatea construirii a 500—800 milioane de locuințe pînă în anul 2000, în timp ce în prezent deja în numeroase aglomerații urbane din țările nesocialiste în curs de dezvoltare circa jumătate din populație locuiește în așa-numitele „bidonville”-uri, în condiții precare de igienă și dotare edilitară.

Valorificarea energetica a biomasei

CONFORM programului energetic francez, la nivelul anului 1990 sursele reînnoibile de energie vor trebui să contribuie cu 10—14 milioane tone echivalent petrol la echilibrarea balanței energetice a țării. Se prevede ca, din acest total, între 7 și 11 mil. t.e.p. să fie obținute din biomasa furnizată de agricultură, desfășurîndu-se actualmente o susținută activitate de cercetare și experimentare.

Este vorba aici, în primul rînd, de utilizarea dejecțiilor animale pentru obținerea biogazului (potențialul energetic scontat pentru anul 1990 fiind de 1,4 mil. t.e.p.), în care scop se lucrează în prezent la selectarea și perfecționarea unor instalații care să corespundă criteriilor economicității în ceea ce privește atât prețul de achiziționare cît și parametrii de funcționare. La aceasta se adaugă posibilitățile de folosire a paieilor drept combustibil (furnizînd în total peste 2 mil. t.e.p.), într-o proporție care să nu dăuneze celorlalte utilizări, tradiționale, ale paieilor, în special în zootehnie. O a treia sursă — cu caracter agro-industrial — o constituie crearea, pe aproape 500 mii ha, a unor plantații de topinambur (o varietate de nap) și transformarea substanțelor zaharose conținute în tuberculele acestei plante în alcool. Valorificarea energetică a restului masei sale vegetale; de aici ar putea rezulta în 1990 între 1,5 și 2 mil. t.e.p.

O cultură promițătoare

DUPĂ opinia unor specialiști, creșterea unor anumite specii de broaște țestoase marine ar putea deveni, în perspectivă, o îndeletnicire tot atât de avantajoasă în zonele calde (de litoral), cum este creșterea porcilor. În sprijinul acestui punct de vedere pledează atât faptul că, în cazul broaștelor țestoase, se poate obține 1 kg de spor de carne pentru fiecare 2 kg de hrană administrată, cît și posibilitatea utilizării lor integrale: carnea, bogată în proteine, este folosită în alimentația omului, pielea — în marochinărie, uleiurile eterice (obținute din grăsime) — în parfumerie, iar carapacea — în confecționarea de obiecte semiprețioase.

O fermă experimentală pentru creșterea broaștelor țestoase verzi funcționează de mai mulți ani pe țărmul insulei Réunion din Oceanul Indian. Dispunînd de 40 de bazine betonate, în care broaștele țestoase sînt crescute pînă la greutatea de aproximativ 50 kg, ferma a atins anul trecut o capacitate de producție de 200 tone animale vii.

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 23 din 11 iunie 1982

- Apelul poporului român adresat sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării 2

UN AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE PENTRU PROGRESUL MULTILATERAL AL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

- Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii și auto-gestiunii economico-financiare (I.V. Totu) 3
- Întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale, dezvoltarea eficientă a economiei (Gheorghe Crețoiu) 5
- Dezvoltarea conștiinței, factor de perfecționare a democrației socialiste, al unei înalte responsabilități în muncă (I) (Aura Constantinescu, G. Constantin) 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Valorificarea superioară a cărbunelui inferior (II) (Mihai Nistor) 8
- Cerințe ale realizării planului la toți indicatorii (P. Cioclu) 11
- Utilizarea rațională a pământului (Petre Banită, Dumitru Cătu) 13
- Promovarea exportului tehnicii de vîrf (II) (Ovidiu Rujan) 15
- Dezbateri „R.E.” Dimensionarea judicioasă a necesarului de mijloace circulante (III) 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Integrarea specialiștilor din întreprinderi în activitățile de producție și concepție (Gheorghe Ivana, Paraschiv Enache, Corina Petrescu) 19

TEORII — IDEI

- Investiția specifică, indicator economic cu multiple valențe (II) (M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu) 21
- Școli • curente • economiști. Radicalismul în gândirea economică contemporană (III) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Situația economică și social-politică a clasei muncitoare în țările capitaliste (Niță Dobrotă) 25

ECONOMIE MONDIALĂ

- După reuniunea de la București a Grupului celor 77. Amplificarea cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor (Ion Barac) 27
- Documentar. Accentuarea incertitudinii în prognoză 28
- Versailles 1982. O nouă încercare de concertare a politicilor economice occidentale (Ilie Măgură) 29
- Tendințe — conjuncturi. Republica Irak: coordonate ale preocupărilor pentru modernizarea economiei (Nicolae Laurențiu Oss) 30

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Curiere economice-legislativ

IN THIS ISSUE

- Romanian's people Appeal addressed to the special session of the United Nations Organization for disarmament 2
- The social ownership of the whole people and the improvement of economic and financial self-management (I.V. Totu) 3
- Strengthening and modernizing the technique and material basis, efficient economic development (Gheorghe Crețoiu) 5
- Conscience development: an element for the improvement of the socialist democracy, of a high responsibility towards labour (I) (Aura Constantinescu, G. Constantin) 7
- Judicious dimensioning of the requirement in circulating assets (III) (A „R.E.” debate) 17
- Specific investment: a multifunctional economic indicator (M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu) 21
- Schools • trends • economists. Radicalism in the contemporary economic thought (III) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
- After the Bucharest meeting of the Group of 77. Increasing cooperation among developing countries concerning industry specialists training (Ion Barac) 27

DANS LE NUMERO

- L'Appel du peuple roumain adressé à la session speciale de l'Organisation des Nations Unies pour le désarmement 2
- La propriété sociale du peuple entier et le perfectionnement de l'autodirection et de l'autogestion économique et financière (I.V. Totu) 3
- L'affermissement et la modernisation de la base technique et matérielle, le développement efficient de l'économie (Gheorghe Crețoiu) 5
- Le développement de la conscience, facteur de perfectionnement de la démocratie socialiste, d'une haute responsabilité dans le travail (I) (Aura Constantinescu, G. Constantin) 7
- Dimensions judicieuses du nécessaire de fonds de roulement (débat) (III) 17
- L'investissement spécifique, indicateur économique polyvalent (M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu) 21
- Ecoles • courants • économistes. Le radicalisme dans la pensée économique contemporaine (III) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
- Après la réunion de Bucarest du Groupe des 77. L'amplification de la coopération entre les pays en voie de développement dans la formation des cadres pour l'industrie (Ion Barac) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Воввание румынского народа, адресованное специальной сессии Организации Объединенных Наций по разоружению..... 2
- Общественная всенародная собственность и совершенствование самоуправления и экономико-финансового хозяйства (И.В. Тоту) 3
- Укрепление и модернизация материально-технической базы, действительное развитие экономики (Георге Крецюю) 5
- Развитие сознания, фактор совершенствования социалистической демократии, высокой ответственности в труде (I) (Аура Константеску, Г. Константин)..... 7
- Разумное определение размеров потребности в оборотных средствах (III) (Обсуждение) 17
- Удельное капиталовложение — многовалентный экономический показатель (II) (М. Хоровиц, Г. Заман, Ст. Санду) 21
- Школы • течения • экономисты. Радикализм в современном экономическом мышлении (III) (Иванчиу Николае-Вăляну) 22
- Усиление сотрудничества между развивающимися странами в подготовке кадров для промышленности (Ион Барак) 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

**Nelipsit din căminul dv., radioreceptorul staționar
PACIFIC sau BUCIUM 3**

**Complet tranzistorizate, radioreceptoarele PACIFIC și BUCIUM 3
prezintă următoarele caracteristici :**

- dispun de 5—6 game de undă
- au sensibilitate și selectivitate în redare
- sînt dotate cu picup, la care pot fi audiate discurile fonografice
- consum de energie electrică redus

BUCURIA COPIILOR

recom

15 MAI — 15 IUNIE

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII, BUCURIA COPIILOR !
NOI MODELE DE CONFECTII ● NOI MODELE DE TRICOTAJE ●
NOI MODELE DE INCALŢĂMINTE

Pentru copiii dv., pentru bucuria lor, vizitați în aceste zile magazinele comerțului de stat !

Ca în fiecare an, LUNA CADOURILOR PENTRU COPII este un bun prilej de a completa garderoba de vară a copiilor, cu cele mai noi modele de confecții, tricotațe și încălțăminte.